Udskriftsdato: søndag den 11. januar 2026

2021/1 LSF 199 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af udbudsloven, lov om Klagenævnet for Udbud og lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter (Styrket mulighed for udelukkelse af virksomheder, krav om anvendelse af personer under oplæring, oprettelse af en enhed for pålidelighedsvurderinger, øget fleksibilitet for ordregivere i forbindelse med gennemførelse af udbud mv.)

Ministerium: Erhvervsministeriet	Journalnummer: Erhvervsmin., Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, j.nr.

Fremsat den 10. maj 2022 af erhvervsministeren (Simon Kollerup)

Forslag

til

Lov om ændring af udbudsloven, lov om Klagenævnet for Udbud og lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter[1)]

(Styrket mulighed for udelukkelse af virksomheder, krav om anvendelse af personer under oplæring, oprettelse af en enhed for pålidelighedsvurderinger, øget fleksibilitet for ordregivere i forbindelse med gennemførelse af udbud mv.)

§ 1

I udbudsloven, lov nr. 1564 af 15. december 2015, som ændret ved lov nr. 204 af 5. marts 2019 og lov nr. 1251 af 30. november 2019, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 5 indsættes i *kapitel 1:*

»**§ 5 a.** For tilbud eller oplysninger fra tilbud afgivet i henhold til procedurer efter denne lov, lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, bekendtgørelse om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester, bekendtgørelse om tildeling af koncessionskontrakter og bekendtgørelse om ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet gælder retten til aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen alene for den, der har retlig interesse i at indgive en klage til Klagenævnet for Udbud vedrørende den sag, som aktindsigtsanmodningen vedrører, og for massemedier.

§ 5 b. Statslige, regionale og kommunale ordregivere kan etablere samarbejder, jf. § 15, som et led i kontrollen med overholdelsen af kontraktuelle forpligtelser.«

2. *§ 8, stk. 2,* affattes således:

»*Stk. 2.* Uanset stk. 1 kan en ordregiver tildele en delkontrakt uden at følge reglerne i afsnit II eller III, når følgende betingelser er opfyldt:

1) Den anslåede værdi eksklusiv moms af den pågældende delkontrakt er under 596.408 kr. eksklusiv moms for varer og tjenesteydelser eller under 7.455.100 kr. eksklusiv moms for bygge- og anlægsarbejder, jf. dog § 9.
2) Den samlede værdi af delkontrakter, der tildeles uden anvendelse af afsnit II eller III ikke overstiger 20 pct. af den samlede værdi af alle delkontrakter, som det påtænkte arbejde, det påtænkte køb af ensartede varer eller den påtænkte levering af tjenesteydelser er opdelt i.«

3. I *§ 25, stk. 1,* indsættes efter »bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer,«: »der er omfattet af lovens afsnit II eller III,«

4. I *§ 25, stk. 2, 1. pkt.,* ændres »III og andre tjenesteydelser« til: »II og III«

5. I *§ 26, stk. 1,* ændres »der er omfattet af loven, og ydelser, der ikke er omfattet af loven« til: »der er omfattet af lovens afsnit II eller III, og ydelser, der ikke er omfattet af lovens afsnit II eller III«

6. I *§ 26, stk. 3,* ændres »finder denne lov« til: »finder lovens afsnit II eller III«, »der er omfattet af loven« ændres til: »der er omfattet af lovens afsnit II eller III« og »der ikke er omfattet af loven« ændres til: »der ikke er omfattet af lovens afsnit II eller III«

7. I *§ 26* indsættes som *stk. 5:*

»Stk. 5. Stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse vedrørende kontrakter, der både omfatter ydelser omfattet af lovens afsnit IV og ydelser omfattet af lovens afsnit V, dog således at når en del af en kontrakt har klar grænseoverskridende interesse, finder lovens afsnit IV anvendelse for hele kontrakten, når der tildeles en samlet kontrakt. For en kontrakt der udelukkende omfatter ydelser omfattet af lovens afsnit IV eller afsnit V og ydelser omfattet af lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, finder § 25, stk. 1, anvendelse, dog således at afsnit IV finder anvendelse for den samlede kontrakt, uanset værdien af de dele, der er omfattet af lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, når den samlede kontrakt indeholder ydelser omfattet af afsnit IV og kontrakten objektivt kan adskilles. Derudover vil lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter finde anvendelse for den samlede kontrakt, uanset værdien af de dele, der er omfattet af lovens afsnit V, når den samlede kontrakt indeholder ydelser omfattet af lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter og kontrakten objektivt kan adskilles.«

8. I *§ 61, stk. 1, nr. 1, litra c,* og *§ 67, stk. 1, nr. 1, litra c,* indsættes efter »finansielle forhold eller risici i forbindelse hermed«: », herunder et behov for tilpasning af tilbuddene til kontraktens særlige omstændigheder,«

9. I *§ 61, stk. 4,* og *§ 67, stk. 4,* ændres »når alle tilbudsgiverne« til: »når proceduren omfatter alle de tilbudsgivere, og kun dem, der«

10. I *§ 61, stk. 4, og § 67, stk. 4,* ændres », og hvis de alle« til: »samt«

11. I *§ 66, stk. 1,* indsættes efter »det indledende tilbud«: », eller ordregiveren har besluttet at udvælge tilbudsgivere til forhandling på baggrund af det indledende tilbud«

12. I *§ 70, stk. 2,* og *§ 72, stk. 3,* udgår », herunder mindstekrav og kriterier for tildeling«

13. I *§ 100, stk. 3,* ændres »jf. § 162« til: »jf. §§ 161-165«

14. I *§ 106, stk. 1, 2. pkt.,* ændres »jf. § 152« til: »jf. § 151, stk. 2«

15. *Overskriften* før § 134 affattes således:

»Supplerende oplysninger og ændringer af udbudsmaterialet«

16. I *§ 134,* indsættes før stk. 1 som nyt stykke:

»En ordregiver kan foretage ændringer af udbudsmateriale, når følgende krav er overholdt:

1) Ændringerne offentliggøres på passende vis.
2) Meddelelse om ændringen sker under overholdelse af tidsfristerne for supplerende oplysninger, jf. stk. 2 og 3.
3) Ændringerne udgør ikke ændringer af grundlæggende elementer, jf. § 24, nr. 37.«

Stk. 1 og 2 bliver herefter stk. 2 og 3.

17. Efter § 134 indsættes efter overskriften før § 135:

»§ 134 a. En ordregiver skal udelukke en ansøger eller tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret i et land, der er optaget på EU-listen over ikkesamarbejdsvillige skattejurisdiktioner og ikke har tiltrådt WTO's Government Procurement Agreement eller øvrige

handelsaftaler, der forpligter Danmark til at åbne markedet for offentlige kontrakter for tilbudsgivere etableret i det pågældende land.

Stk. 2. § 135, stk. 6, finder tilsvarende anvendelse på situationer omfattet af stk. 1.«

18. I *§ 136, nr. 2,* ændres »foranstaltninger eller« til: »foranstaltninger,«

19. I *§ 136, nr. 3,* ændres »udvælgelsen i § 145.« til: »udvælgelsen i § 145 eller«

20. I *§ 136* indsættes som *nr. 4:*

»4) ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet.«

21. *§ 137, stk. 1, nr. 3,* ophæves.

Nr. 4-7 bliver herefter nr. 3-6.

22. I *§ 138, stk. 1,* indsættes efter 1. pkt. som *andet pkt.:*

»Til vurdering af en økonomisk aktørs dokumentation af pålidelighed skal ordregiveren indhente en vejledende udtalelse hos Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.«

23. I *§ 138, stk. 6,* ændres »4 år« til: »5 år«

24. I *§ 138, stk. 7,* ændres »2 år« til: »3 år«

25. I *§ 138, stk. 7,* ændres »§ 136, nr. 3« til: »§ 136, nr. 3-4« og »§ 137, stk. 1, nr. 1-6« ændres til: »§ 137, stk. 1, nr. 1-5«

26. I *§ 145, stk. 2,* indsættes som *2.* og *3. pkt.:*

»Såfremt en ordregiver anvender omsætning som udvælgelseskriterium, må ordregiveren ikke lægge vægt på den del af en ansøgers omsætning pr. år, som er højere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten. Undtagelsen i § 142, stk. 2, 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse, når ordregiver anvender omsætning som udvælgelseskriterium.«

27. I *§ 152* indsættes som *stk. 4* og *5:*

»Stk. 4. Ansøgere og tilbudsgivere, der er optaget på en officiel liste over godkendte økonomiske aktører, jf. § 156, kan for hver kontrakt forelægge ordregiveren et certifikat for optagelse udstedt af den kompetente myndighed. Dette certifikat træder i stedet for dokumentationen, der er nævnt i §§ 153-155, 157 og 158. Første og andet pkt. finder tilsvarende anvendelse for certifikater for optagelse på andre medlemsstaters officielle lister over godkendte økonomiske aktører, der kun kan accepteres fra ansøgere og tilbudsgivere, der er etableret i den medlemsstat, som fører den officielle liste.

Stk. 5. Erhvervsstyrelsen opkræver gebyr som betaling for serviceattester. Erhvervsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om gebyrets størrelse.«

28. I *§ 171, stk. 4, 2. pkt.,* ændres: »Beslutningerne skal være ledsaget af følgende begrundelser« til: »Bortset fra ved tildeling af kontrakt på baggrund af et dynamisk indkøbssystem, skal beslutningerne være ledsaget af følgende begrundelser«

29. I *§ 171* indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Ved beslutning om tildeling af kontrakt efter stk. 1, nr. 3, på baggrund af et dynamisk indkøbssystem, angiver en ordregiver, efter anmodning fra en berørt tilbudsgiver, begrundelserne i stk. 4, nr. 1 og 2. En berørt tilbudsgiver skal modtage begrundelserne senest 15 dage efter, at ordregiveren har modtaget anmodningen herom.«

Stk. 5 og 6 bliver herefter stk. 6 og 7.

30. I *§ 176* indsættes som *stk. 2, 3* og *4:*

»Stk. 2. Ordregivere skal, under overholdelse af betingelserne i stk. 1, indføre krav i kontrakten om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af de offentlige kontrakter, der er omfattet af regler udstedt i medfør af stk. 4, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Pligten i stk. 2 finder ikke anvendelse, når anvendelsen af personer under oplæring

1) medfører en sikkerhedsrisiko,
2) ikke egner sig til gennemførelse af kontrakten eller
3) strider mod anden lovgivning.

Stk. 4. Erhvervsministeren fastsætter nærmere regler om, hvilke kontrakter, der er omfattet af stk. 2.«

31. I *§ 179* indsættes som *stk. 2:*

»Stk. 2. Ændringer af en kontrakt eller en rammeaftale, der opfylder betingelserne i stk. 1, kan omfatte:

1) Prisindeksering.
2) Udskiftning af kommunikationsudstyr, der f.eks. leveres over en given periode, så det fortsat er egnet, også i tilfælde af skiftende kommunikationsprotokoller eller andre teknologiske ændringer.
3) Imødekommelse af tekniske vanskeligheder, der er opstået under drift eller vedligeholdelse.«

32. I *§ 185, stk. 1, nr. 2,* udgår »eller«

33. I *§ 185, stk. 1,* indsættes efter nr. 2 som nyt nummer:

»3) leverandøren i løbet af kontraktens eller rammeaftalens løbetid bliver omfattet af en af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137 og ikke kan dokumentere sin pålidelighed i medfør af § 138, eller«

Nr. 3 bliver herefter nr. 4.

34. I *§ 194, stk. 1,* indsættes efter »i medfør af denne lov«: », samt regler om hvordan elektroniske udbud skal gennemføres, herunder regler om brug af en bestemt elektronisk løsning til afgivelse af tilbud.«

35. I *§ 194* indsættes som *stk. 4:*

»Stk. 4. Erhvervsministeren kan fastsætte regler om, at ordregivere, som i forbindelse med gennemførelsen af udbud efter denne lov ikke inddrager miljø- eller klimahensyn, skal oplyse om baggrunden herfor i sit udbudsmateriale.«

§ 2

I lov om Klagenævnet for Udbud, jf. lovbekendtgørelse nr. 593 af 2. juni 2016, foretages følgende ændring:

1. Efter § 13 indsættes:

»§ 13 a. Efter påstand fra klageren pålægger Klagenævnet for Udbud ordregiver, som en del af den offentlige forvaltning, og som ikke er etableret på privatretligt grundlag, en økonomisk sanktion på 1 pct. af værdien af den udbudte kontrakt eller rammeaftale, dog maksimalt 100.000 kr., for overtrædelse af:

1) Udbudslovens § 49, stk. 2, ved i udbudsmaterialet at have undladt at angive en baggrund for, at ordregiver ikke har udbudt en samlet kontrakt eller rammeaftale i særskilte delkontrakter.
2) Regler udstedt i henhold til udbudslovens § 194, stk. 4, eller § 16 a i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter.

§ 13 b. Efter påstand fra klageren straffes med bøde den ordregiver, der ikke er omfattet af § 13 a, og som har overtrådt:

1) Udbudslovens § 49, stk. 2, ved i udbudsmaterialet at have undladt at angive en baggrund for, at ordregiver ikke har udbudt en samlet kontrakt eller rammeaftale i særskilte delkontrakter.

2) Regler udstedt i henhold til udbudslovens § 194, stk. 4, eller § 16 a i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter.

Stk. 2. Klagenævnet for Udbud indgiver politianmeldelse, når ordregiver skal sanktioneres i medfør af stk. 1.«

§ 3

I lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007 som ændret ved lov nr. 618 af 14. juni 2011, lov nr. 1234 af 18. december 2012 og lov nr. 1564 af 15 december 2015, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften* før § 7 affattes således:

»Oplæringskrav«

2. *§ 7* affattes således:

»§ 7. Ordregivere skal indføre krav i kontrakten, om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af offentlige kontrakter, når følgende krav er opfyldt, jf. dog stk. 2:

1) Den offentlige bygge- og anlægskontrakt udføres i Danmark.
2) Den offentlige bygge- og anlægskontrakt har en varighed på minimum 6 måneder fra kontraktunderskrivelse til levering.
3) Den offentlige bygge- og anlægskontrakt har en kontraktværdi på minimum 5 mio. kr.

Stk. 2. Pligten i stk. 1 finder ikke anvendelse, når anvendelsen af personer under oplæring

3) medfører en sikkerhedsrisiko,
4) ikke egner sig til gennemførelse af kontrakten eller
5) strider mod anden lovgivning.«

3. I *overskriften* til afsnit III indsættes efter »Klage«: », bemyndigelsesbestemmelser«

4. Efter kapitel 7 indsættes:

»Kapitel 7 a

Bemyndigelsesbestemmelser«

5. Efter § 16 indsættes i *kapitel 7 a:*

»§ 16 a. Erhvervsministeren kan fastsætte regler om, at ordregivere, som i forbindelse med gennemførelsen af udbud efter denne lov ikke inddrager miljø- eller klimahensyn, skal oplyse om baggrunden herfor i sit udbudsmateriale.«

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2022, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 1, nr. 22, træder i kraft den 1. januar 2023.

Stk. 3. § 1, nr. 1-21, og nr. 23-35, § 2 og § 3 finder ikke anvendelse på udbud, hvor udbudsbekendtgørelsen i henhold til udbudslovens § 128 er offentliggjort inden den 1. juli 2022. For sådanne udbud finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 4. § 1, nr. 22, finder ikke anvendelse på udbud, hvor udbudsbekendtgørelsen i henhold til udbudslovens § 128 er offentliggjort inden den 1. januar 2023. For sådanne udbud finder de hidtil gældende regler anvendelse.

[1)] Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65. Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/66/EF af 11. december 2007 om ændring af Rådets direktiv 89/665/EØF og 92/13/EØF for så vidt angår forbedring af effektiviteten af klageprocedurerne i forbindelse med indgåelse af offentlige kontrakter (EØS-relevant tekst), EU-Tidende nr. L 335 af 20. december 2007, s. 31.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
   - 2.1. Styrke muligheden for at udelukke virksomheder, som ikke overholder reglerne
     - 2.1.1 Gældende ret
     - 2.1.2 Erhvervsministeriets overvejelser
     - 2.1.3 Den foreslåede ordning
   - 2.2. Krav om anvendelse af personer under oplæring
     - 2.2.1 Gældende ret
     - 2.2.2 Erhvervsministeriets overvejelser
     - 2.2.3 Den foreslåede ordning
   - 2.3. Lavere transaktionsomkostninger ved offentlige udbud ved oprettelse af en enhed for pålidelighedsvurderinger
     - 2.3.1 Gældende ret
     - 2.3.2 Erhvervsministeriets overvejelser
     - 2.3.3 Den foreslåede ordning
   - 2.4. Mere fleksibilitet for ordregiver i forbindelse med gennemførelsen af udbud
     - 2.4.1 Gældende ret
     - 2.4.2 Erhvervsministeriets overvejelser
     - 2.4.3 Den foreslåede ordning
   - 2.5. Begrænsning i adgangen til aktindsigt i tilbud
     - 2.5.1 Gældende ret
     - 2.5.2 Erhvervsministeriets overvejelser
     - 2.5.3 Den foreslåede ordning
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Klimamæssige konsekvenser
7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslaget har til formål at følge op på de initiativer, som regeringen lancerede i forbindelse med aftalen Danmark Kan Mere I. Lovforslaget adresserer hermed blandt andet de udfordringer, der er identificeret i evalueringen af udbudsloven samt en række øvrige udfordringer på udbudsområdet af generel samfundsmæssig karakter.

Det blev i forbindelse med udbudslovens behandling i Folketinget i 2015 besluttet, at loven skulle evalueres, når reglerne har haft effekt i en vis periode. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har derfor foretaget en faglig evaluering af udbudsloven i 2019 og 2020. Evalueringen er gennemført i tæt dialog med interessenterne på udbudsområdet bl.a. for at sætte fokus på de praktiske erfaringer med udbudsloven siden lovens implementering.

Det drejer sig om situationer, hvor det er blevet tydeligt, at samfundskontrakten er udfordret. Det gælder f.eks. i udbud, hvor der er deltagere, som er dømt for bestikkelse af offentligt ansatte eller har valgt at operere fra skattelylande. Det skal loven give bedre mulighed for at dæmme op for.

Den offentlige efterspørgsel skal også i højere grad være med til at sikre, at Danmark også i fremtiden har adgang til højtkvalificeret arbejdskraft.

Regeringen ønsker således, at udbudsloven i højere grad understøtter de samfundshensyn, som er centrale for udviklingen af velfærdssamfundet.

De tekniske elementer i loven følger af den gennemførte evaluering af udbudsloven. Evalueringen har sammenfattende vist, at den danske udbudslov i overvejende grad er velfungerende. Interessenterne på udbudsområdet er blevet inddraget bl.a. for at sætte fokus på de praktiske erfaringer med udbudsloven siden lovens implementering. Interessenterne har i denne forbindelse tilkendegivet, at udbudsloven har bidraget betydeligt til at fremme overblikket og forståelsen af udbudsreglerne sammenlignet med situationen, før udbudsloven trådte i kraft, hvor udbudsdirektivet[2)] var direkte implementeret via en bekendtgørelse. Endvidere hilses det velkomment af interessenterne, at der med udbudsloven blev introduceret bedre muligheder for at benytte fleksible procedurer, at små indkøb blev gjort nemmere, da annonceringspligten for disse indkøb blev fjernet, og at det blev tydeliggjort, at der er vide rammer for dialog med markedet, inden udbuddet påbegyndes.

Evalueringen viste dog også, at der på visse områder er mulighed for at forbedre reglerne bl.a. med hensyn til at sikre øget fleksibilitet, mere klare regler og lavere transaktionsomkostninger. På den baggrund indeholder lovforslaget flere justeringer af udbudsloven, tilbudsloven samt klagenævnsloven.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Styrket mulighed for udelukkelse af virksomheder, som ikke overholder reglerne

2.1.1. Gældende ret

De nuværende udelukkelsesgrunde er angivet i udbudslovens §§ 135-137. Det fremgår af udbudslovens § 138, stk. 6, at ordregiveren skal udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra at deltage i udbudsprocedurer i 4 år fra datoen for endelig dom eller vedtaget bødeforlæg for handlinger omfattet af udbudslovens

obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1. Der foreligger en endelig dom, når en dom ikke længere kan ankes. Udbudslovens § 138, stk. 6 medfører derfor, at ordregiveren ikke kan udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis der er gået mere end 4 år fra datoen for endelig dom eller vedtagne bødeforlæg vedrørende de i § 135, stk. 1, anførte handlinger.

Det fremgår af udbudslovens § 138, stk. 7, at ordregiveren ikke kan udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis der er gået mere end 2 år fra den relevante hændelse eller handling, der har medført, at ansøgeren eller tilbudsgiveren omfattes af de udelukkelsesgrunde, der findes i udbudslovens § 136, nr. 3, og § 137, stk. 1, nr. 1-6.

Endvidere fremgår det af bestemmelsen, at ansøgere eller tilbudsgivere, der kan dokumentere deres pålidelighed i henhold til § 138, stk. 1-3, ikke kan udelukkes. Herved kan ordregiveren ikke udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der har fremlagt tilstrækkelig dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er pålidelig.

Det fremgår af udbudslovens § 185, stk. 1, at ordregiveren kan bringe en offentlig kontrakt til ophør i tre forskellige situationer:

1. Den offentlige kontrakt har været underlagt en ændring af grundlæggende elementer, der ville have krævet en ny udbudsprocedure,
2. Hvis leverandøren var omfattet af en udelukkelsesgrund på tidspunktet for tildelingen af kontrakten, hvorefter leverandøren skulle have været udelukket fra udbudsproceduren, eller
3. Når det viser sig, at kontrakten ikke skulle have været tildelt leverandøren på grund af en alvorlig overtrædelse af forpligtelserne i henhold til traktaterne og direktivet, der er fastslået af EU-Domstolen i forbindelse med en procedure efter artikel 258 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde.

2.1.2. Erhvervsministeriets overvejelser

Det er vigtigt, at de virksomheder, som konkurrerer om de offentlige kontrakter behandles fair og lige. Derfor ønsker regeringen at stramme op på reglerne for udelukkelse.

På den baggrund vurderer Erhvervsministeriet, at der er behov for at forlænge perioderne for virksomheders udelukkelse fra deltagelsen i konkurrencen om offentlige kontrakter og at indføre en klar hjemmel til at bringe offentlige kontrakter til ophør, når leverandøren i kontraktens løbetid bliver omfattet af en udelukkelsesgrund. Endvidere er det ministeriets vurdering, at der er behov for at kunne udelukke en virksomhed fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis virksomheden er etableret i et land, der er optaget på den gældende EU-liste over ikkesamarbejdsvillige skattejurisdiktioner. Regeringen forpligter sig til at undersøge, om der under overholdelse af EUF-Traktaten kan indføres en udelukkelsesbestemmelse i udbudsloven, der forpligter offentlige ordregivere i Danmark til at udelukke tilbudsgivere, som er etableret i EU/EØF, men ultimativt er ejet af et selskab eller en person, der opererer fra et land på EU's skattelyliste.

Regeringen har med køreplan for et grønt Danmark forpligtet sig til at fastlægge et ambitiøst reduktionsmål for klimapåvirkningen ved offentlige indkøb frem mod 2030. De 380 mia. kr., som det offentlige køber ind for årligt, skal understøtte dette mål.

Endelig er det Erhvervsministeriets vurdering, at der er behov for at nedsætte en arbejdsgruppe, som i dialog med arbejdsmarkedets parter skal se på at fremme anvendelsen af arbejdsmiljøklausuler og understøtte ordentlige arbejds- og lønvilkår, herunder øge brugen af arbejdsklausuler i offentlige kontrakter.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det følger af den foreslåede bestemmelse i udbudslovens § 134 a, at ordregivere skal udelukke en virksomhed fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis virksomheden er etableret i et land, der er optaget på den gældende EU-liste over ikkesamarbejdsvillige skattejurisdiktioner og ikke har tiltrådt WTO's

Government Procurement Agreement eller øvrige handelsaftaler, der forpligter Danmark til at åbne markedet for offentlige kontrakter for tilbudsgivere etableret i det pågældende land.

Den forventede virkning af forslaget er, at virksomheder omfattet af den gældende EU-liste over ikke samarbejdsvillige skattejurisdiktioner ikke vil have mulighed for at vinde offentlige kontrakter fra ordregivere omfattet af udbudsloven.

Det følger af den foreslåede ændring af § 138, stk. 6, i udbudsloven, at udelukkelsesperioden for ansøgere og tilbudsgivere, der er omfattet af § 135, stk. 1, forlænges fra 4 år til 5 år.

Den foreslåede ændring vil medføre, at ordregivere ikke kan tildele offentlige kontrakter til en tilbudsgiver, der er omfattet af § 135, stk. 1, i 5 år fra datoen for endelig dom eller vedtaget bødeforlæg, såfremt tilbudsgiver eller ansøger ikke har dokumenteret sin pålidelighed.

Det følger af den foreslåede ændring af § 138, stk. 7, i udbudsloven, at udelukkelsesperioden for ansøgere og tilbudsgivere, der er omfattet af § 136, nr. 3, og § 137, stk. 1, nr. 1-6, forlænges fra 2 år til 3 år. Den foreslåede ændring vil medføre, at ordregivere ikke kan tildele offentlige kontrakter til en tilbudsgiver, der er omfattet af § 136, nr. 3, og § 137, stk. 1, nr. 1-6, i 3 år fra den relevante hændelse eller handling vedrørende de i § 136, nr. 3, og § 137, stk. 1, nr. 1-6, nævnte tilfælde.

Endelig foreslås det at udvide anvendelsesområdet for § 185, stk. 1, således at en ordregiver kan bringe en kontrakt eller rammeaftale til ophør, når leverandøren i løbet af kontraktens eller rammeaftalens løbetid bliver omfattet af en af udbudslovens udelukkelsesgrunde og ikke på tilstrækkelig vis kan dokumentere sin pålidelighed i medfør af § 138.

For en nærmere gennemgang af den foreslåede ordning henvises til lovforslagets § 1, nr. 15, 23, 24, 32 og 33 samt bemærkningerne hertil.

2.2. Krav om anvendelse af personer under oplæring

2.2.1. Gældende ret

I henhold til den gældende bestemmelse i udbudslovens § 176, kan ordregivere i medfør heraf fastsætte særlige betingelser for gennemførelsen af en offentlig kontrakt. Betingelserne skal være forbundet med kontraktens genstand, jf. § 163, og skal anføres i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Herudover skal eventuelle særlige betingelser i kontrakten, som alle andre betingelser i et udbud af offentlige kontrakter, være i overensstemmelse med principperne i udbudslovens § 2 samt EU-retten i øvrigt.

Det fremgår blandt andet af § 176, at de særlige betingelser for gennemførelsen af den offentlige kontrakt kan omfatte miljømæssige, sociale eller beskæftigelsesrelaterede hensyn. I henhold til den gældende bestemmelse vurderer ordregivere selv, om de ønsker at indføre særlige betingelser for gennemførelsen af en offentlig kontrakt eller ej.

2.2.2. Erhvervsministeriets overvejelser

Når den offentlige sektor køber ind hos private virksomheder, har begge parter et ansvar for at sikre, at arbejdskraften også fremover besidder de rette kompetencer og færdigheder. Regeringen ønsker at understøtte uddannelse af fremtidens arbejdskraft. Ved at forpligte ordregivere til at indføre krav om anvendelse af personer under oplæring i relevante offentlige kontrakter er det målet at skabe flere sådanne lærepladser. Dermed kan kravet være med til at understøtte, at flere virksomheder anvender lærlinge i forbindelse med opgaveudførelsen.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det følger af den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 30, at der indsættes et nyt stykke, der bliver stk. 2, hvorefter ordregivere ved gennemførelsen af relevante offentlige kontrakter, der er nærmere

defineret i en bekendtgørelse, skal indføre krav i kontrakten om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af de relevante offentlige kontrakter. Anvendelse af lærlinge er et eksempel på, hvordan et krav om oplæring kan opfyldes.

Det indebærer, at ordregivere under de nævnte omstændigheder i de offentlige kontrakter, der er omfattet af bestemmelsen, forpligtes til at indføre særlige betingelser i kontrakten, der forpligter kontraktparten til at anvende personer under oplæring ved gennemførelsen af kontrakten.

Med personer under oplæring menes personer, der opererer under kontraktpartens opsyn med henblik på, at personen opnår den nødvendige faglighed til efter endt oplæring at kunne varetage de pågældende opgaver selvstændigt. Det er imidlertid ikke et krav, at personen færdiggør sin oplæring i løbet af den pågældende offentlige kontrakt.

Den foreslåede bestemmelse forventes at medføre, at flere offentlige kontrakter end tilfældet er i dag, vil indeholde krav om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af relevante offentlige kontrakter.

Ordningen træder i stedet for det nuværende følg-eller-forklar princip, der blev indført med finanslovsaftale 2013 samt aftalerne om kommunerne og regionernes økonomi for 2014.

For en nærmere gennemgang af den foreslåede ordning henvises til lovforslagets § 1, nr. 30 og § 3, nr. 1-2, samt bemærkningerne hertil.

I lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007 indføres den foreslåede ordning ved, at det nuværende indhold af lovens § 7 erstattes. Dermed ophæves det utidssvarende krav om mulighed for fysisk tilstedeværelse under åbning af tilbud i forbindelse med en licitation.

2.3. Lavere transaktionsomkostninger ved offentlige udbud ved oprettelse af en enhed for pålidelighedsvurderinger

2.3.1. Gældende ret

I henhold til udbudslovens § 138, stk. 1, kan ansøgere og tilbudsgivere, der er omfattet af en eller flere udelukkelsesgrunde i §§ 135-137, forelægge dokumentation, der viser, at ansøgeren eller tilbudsgiveren skal anses for pålidelig. Kan ansøgeren eller tilbudsgivere dokumentere sin pålidelighed, kan ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke udelukkes.

I henhold til udbudslovens § 138, stk. 1, beror det på en konkret vurdering fra en ordregiver, om en ansøger eller tilbudsgiver på tilstrækkelig vis har dokumenteret dennes pålidelighed. Det er således den pågældende ordregiver, der skal foretage en vurdering af den pågældende dokumentation.

2.3.2. Erhvervsministeriets overvejelser

Når den offentlige sektor køber ind, er det vigtigt, at det sker på den mest hensigtsmæssige måde, hvor der indkøbes de bedste produkter og tjenesteydelser med de laveste omkostninger til følge. Dette både til gavn for de offentlige myndigheder, men også de virksomheder, som ønsker at byde på opgaverne.

Regeringen har i forbindelse med udspillet Danmark Kan Mere I lanceret en række forslag, der skal styrke samfundskontrakten, så det understøttes, at de offentlige ordregivere kun handler med ordentlige og ansvarlige virksomheder. Forslagene følger op på anbefalingerne fra arbejdsgruppen om eventuelle regelændringer på baggrund af Atea-sagen. Det følger heraf, at der oprettes en enhed, der får til opgave at vurdere virksomheders pålidelighed i forbindelse med gennemførelse af offentlige udbudsprocedurer for alle ordregivere. Etablering af enheden vil medføre, at vurderingen af pålidelighed vil blive foretaget på et ensartet grundlag, og at ressourcerne til vurderingen af pålidelighed anvendes mere effektivt, da det fremover kun er enheden, der foretager vurderingen, modsat i dag, hvor det er den enkelte ordregiver, der skal foretage vurderingen i hvert udbud.

Det er således regeringens vurdering, at det vil være mere effektivt for de enkelte ordregivende myndigheder og tilbudsgivere i forhold til både tid, økonomi og ressourcer. Samtidig vil det blive sikret, at de, der foretager en pålidelighedsvurdering, altid vil have den fornødne viden, erfaring og ressourceadgang. Herved vil oprettelsen af en enhed, som skal foretage vurderingen af en ansøgers eller tilbudsgivers pålidelighed på trods af at være omfattet af en udelukkelsesgrund, sikre større retssikkerhed.

Det er Erhvervsministeriets vurdering, at de samme effekter i stor grad vil kunne opnås ved at indføre en ordning, hvor ordregiverne forpligtes til at indhente en vejledende udtalelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, som dog alene er vejledende, således at ordregiverne bevarer muligheden for at foretage sit eget skøn ved vurderingen af en virksomheds dokumentation af pålidelighed. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil i en vejledende udtalelse tage stilling til, om kriterierne for virksomhedens dokumentation af pålidelighed i henhold til udbudslovens § 138 er opfyldt eller ej. Ordregiverne modtager således en fuld vurdering af den indsendte dokumentation af pålidelighed, som ordregiverne kan vælge at lægge til grund for deres egen vurdering af pålidelighed eller ej.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det følger af den foreslåede ændring af § 138, stk. 1, at ordregiveren skal indhente vejledende udtalelse hos Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til vurdering af en økonomisk aktørs dokumentation af pålidelighed. Det indebærer pligt for ordregiver til at indsende oplysninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om baggrunden for udelukkelse af den pågældende ansøger eller tilbudsgiver, samt den dokumentation som virksomheden har tilsendt ordregiveren med henblik på dokumentation af pålidelighed i medfør af udbudslovens § 138. Herudover indebærer det pligt til at afvente en vejledende udtalelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om, hvorvidt den indsendte dokumentation af pålidelighed vurderes tilstrækkelig i henhold til udbudslovens § 138, stk. 3. Ordregiveren kan vælge at lægge den vejledende udtalelse til grund ved vurderingen af, om virksomheden skal udelukkes eller ej. Da Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens udtalelse alene er vejledende, er ordregiveren derimod ikke forpligtet til at følge denne.

For en nærmere gennemgang af ordningen henvises til lovforslagets § 1, nr. 22, og bemærkningerne hertil.

2.4. Mere fleksibilitet i forbindelse med gennemførelsen af udbud

2.4.1. Gældende ret

Udbudslovens afsnit II regulerer, hvilke procedurer en ordregiver skal overholde ved indgåelse af offentlige kontrakter over en vis værdi. Ordregivere kan altid vælge at anvende procedureformerne offentligt eller begrænset udbud, hvorimod de mere dialogbaserede procedureformer udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog kræver opfyldelsen af visse kriterier.

Udbudslovens § 61, stk. 1, indeholder således en udtømmende opregning af de tilfælde, hvor ordregiveren har mulighed for at anvende udbudsproceduren udbud med forhandling. I henhold til betragtning 42 i udbudsdirektivet bør ordregivere kunne anvende udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog i situationer, hvor et offentligt eller begrænset udbud uden forhandling ikke med sandsynlighed vil føre til et tilfredsstillende resultat.

Procedurerne udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog kan f.eks. anvendes, når der kræves en tilpasning af allerede tilgængelige løsninger, designindsats eller i forbindelse med komplekse indkøb såsom avancerede produkter, intellektuelle tjenesteydelser, herunder visse former for konsulent-, arkitekt- eller ingeniørvirksomhed, eller it-projekter. Det fremgår af den gældende udbudslov, at ordregiveren kan anvende udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog, hvis kontrakten på grund af særlige

omstændigheder ikke kan tildeles uden forudgående forhandling. De særlige omstændigheder knytter sig til kontraktens art, kompleksitet eller de retlige og finansielle forhold eller risici i forbindelse hermed.

En anden mulighed for ordregiveres anvendelse af udbudsprocedurerne udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog er i de situationer, hvor der i forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud kun afgives ikkeforskriftsmæssige eller uantagelige tilbud. Ordregiveren kan overgå til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden fornyet offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, når alle tilbudsgiverne under det forudgående offentlige eller begrænsede udbud har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, og hvis de alle opfylder kravene i udbudslovens § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

Når et udbud er mislykket, fordi ingen tilbudsgivere har afgivet et antageligt tilbud, vil en ordregiver ofte ønske at overgå til en fleksibel udbudsprocedure, som giver mulighed for dialog mellem tilbudsgiverne og ordregiverne. Det vil give tilbudsgiverne mulighed for at justere og forbedre deres tilbud.

I udbudsloven er der kun mulighed for at overgå til en procedure, som tillader forhandling/dialog uden offentliggørelse af en ny udbudsbekendtgørelse, hvis samtlige tilbudsgivere i det foregående mislykkede udbud har afgivet tilbud i overensstemmelse med de formelle krav og opfylder kravene til udelukkelse og egnethed.

Det betyder, at i de tilfælde, hvor bare en af tilbudsgiverne ikke lever op til disse krav, kan ordregiver først iværksætte forhandlingsfasen efter offentliggørelse af en ny udbudsbekendtgørelse. En ny udbudsbekendtgørelse indebærer, at alle kan ansøge om deltagelse, og der skal som minimum være en 30 dages ansøgningsfrist og derefter en minimumsfrist for afgivelse af indledende tilbud på 25 dage, før forhandlinger med de deltagende virksomheder kan påbegyndes.

Ved gennemførelsen af procedureformen konkurrencepræget dialog indeholder udbudslovens § 70, stk. 2, og § 72, stk. 3, forbud mod at ændre grundlæggende elementer i udbuddet, herunder mindstekrav og kriterier for tildeling.

2.4.2. Erhvervsministeriets overvejelser

Evalueringen af udbudsloven har vist, at udbudsloven i dag er mere restriktiv end udbudsdirektivet i forbindelse med mislykkede udbud, idet der er en mere begrænset adgang til de fleksible udbudsprocedurer uden offentliggørelse af en ny udbudsbekendtgørelse i udbudsloven. Det reducerer ordregivernes fleksibilitet og påfører unødvendige transaktionsomkostninger for ordregivere, som skal bruge ressourcer på at offentliggøre en ny udbudsbekendtgørelse og afholde en ny udvælgelsesrunde, såvel som for tilbudsgiverne, der skal bruge ressourcer på at forberede og afgive nyt tilbud. ¬

Det er derfor Erhvervsministeriets vurdering, at udbudsloven bør ændres således, at der efter et mislykket udbud uden antagelige tilbud, gives mulighed for at overgå til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog, hvis proceduren alene omfatter de tilbudsgivere, som i det foregående mislykkede udbud har afgivet tilbud i overensstemmelse med de formelle krav og opfylder kravene til udelukkelse og egnethed.

Ændringen vil medføre større fleksibilitet for ordregivere, der får bedre muligheder for at gå direkte i forhandling med relevante tilbudsgivere i tilfælde af et mislykket udbud. Løsningen kan ligeledes resultere i lavere transaktionsomkostninger, da ordregivere ikke er forpligtet til at offentliggøre en ny udbudsbekendtgørelse og afholde en ny udvælgelsesrunde.

Herudover har flere høringsparter i forbindelse med evalueringen af udbudsloven givet udtryk for, at det ud fra de gældende bestemmelsers formulering, er uklart for ordregivere, i hvilke konkrete tilfælde disse fleksible udbudsformer kan anvendes. Dette særligt i de tilfælde, hvor det ikke er kompleksiteten i den anskaffede vare eller ydelse i sig selv, men de omkringliggende forhold, der gør den samlede anskaffel-

sesproces så kompleks, at der kan være et ønske om adgang til dialog og forhandling i udbudsfasen. Dette kan f.eks. opstå i forbindelse med udbud af særligt brede sortimenter af standardvarer og –ydelser.

Denne uklarhed kan have ført til en vis tilbageholdenhed for at anvende de fleksible udbudsprocedurer og dermed en reduktion af de gevinster, som en anvendelse af procedurerne kan medføre i form af eksempelvis bedre tilbud og færre aflyste udbud. Det er Erhvervsministeriets vurdering, at dette kan imødekommes ved at ændre udbudsloven, således at adgangen til at benytte udbudsprocedurerne udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog gøres mere klar. Herudover er det Erhvervsministeriets vurdering, at fjernelsen af forbuddet imod ændring af mindstekrav i forbindelse med konkurrencepræget dialog kan indebære en vis fleksibilitet ved gennemførelsen af denne form for udbudsprocedure.

Erhvervsministeriet forventer, at den foreslåede ændring vil skabe større klarhed om, hvornår de fleksible udbudsprocedurer kan anvendes. Det kan medføre en større brug af de fleksible udbudsprocedurer udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Med lovforslaget foreslås det at tydeliggøre, at hensynet til muligheden for tilpasning af tilbuddene til kontraktens særlige omstændigheder kan være et element i vurderingen af, hvorvidt kontrakter på grund af særlige omstændigheder ikke kan tildeles uden forudgående forhandling. Eksempelvis vil særligt komplekse kontraktvilkår om ansvar og risici tilknyttet leverancen i henhold til kontrakten være relevante hensyn, som gør, at forudgående forhandlinger kan give tilbudsgiverne mulighed for at tilpasse tilbuddene til de særlige omstændigheder. Dermed kan der være tale om omstændigheder, der indebærer, at kontrakten ikke kan tildeles uden forudgående forhandling.

Det tydeliggøres med lovforslaget, at tilbudsgivernes behov for tilpasninger af deres tilbud kan indgå som et element i ordregivers vurdering af, hvorvidt et udbud uden forhandling ikke med sandsynlighed vil føre til et tilfredsstillende resultat. Udbud af standardbygninger, standardtjenesteydelser eller –varer giver generelt ikke ordregivere adgang til at anvende udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog. Dog kan der være særlige omstændigheder forbundet med disse kontrakter, således at konkurrencepræget dialog eller udbud med forhandling alligevel kan anvendes.

I den forbindelse vil hensynet til tilbudsgivernes mulighed for at tilpasse tilbuddet kunne inddrages som et af elementerne i vurderingen, når det skal vurderes, hvorvidt kontrakten indeholder særlige omstændigheder, der medfører, at kontrakten ikke kan tildeles uden forudgående forhandling i henhold til betingelsen i § 61, stk. 1, nr. 1, litra c), og i § 67, stk. 1, nr. 1, litra c).

Det følger herudover af de foreslåede ændringer af § 61, stk. 4, og i § 67, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 og 10, at en ordregiver kan overgå fra et forudgående offentligt eller begrænset udbud til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, når proceduren omfatter de tilbudsgivere, der har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, når proceduren omfatter alle de tilbudsgivere, og kun dem, der opfylder kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at ordregivere kan overgå til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden fornyet offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse i flere situationer end tidligere. Ordregivere kan med ændringen overgå til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden fornyet offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, selvom der i forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud har været tilbudsgivere, der ikke havde afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, eller ikke har opfyldt kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

Når ordregiveren overgår til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog, skal alle tilbudsgivere, der har afgivet ikkeforskriftsmæssige eller uacceptable tilbud, jf. § 61, stk. 2 og 3, og § 67, stk. 2 og 3, medtages, når de samtidig har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, og hvis de alle opfylder kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

Det følger samtidig af de foreslåede ændringer af § 70, stk. 2, og i § 72, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 12, at dialogen i konkurrencepræget dialog kan vedrøre alle aspekter af udbuddet, men ikke må medføre ændringer i grundlæggende elementer.

Formålet med de foreslåede ændringer er at tydeliggøre forskellen mellem konkurrencepræget dialog og udbud med forhandling, således at ordregivere har et bedre grundlag for at identificere, hvilken udbudsform der vil være hensigtsmæssig i forhold til opfyldelsen af et konkret behov.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 12, kan medføre, at der kan være situationer, hvor de foreslåede ændringer kan øge fleksibiliteten ved gennemførelsen af konkurrencepræget dialog, som følge af ophævelsen af det generelle forbud mod ændringer af mindstekrav og kriterier for tildeling. Det kunne eksempelvis være i situationer, hvor mindstekrav ikke udgør grundlæggende elementer, hvorefter ordregiver med den foreslåede bestemmelse vil opnå mulighed for at foretage ændringer, hvilket ikke er muligt som reglerne er i dag.

2.5. Begrænsning i adgangen til aktindsigt i tilbud

2.5.1. Gældende ret

Udbudslovens § 5, stk. 1 og 2, gennemfører udbudsdirektivets artikel 21 om fortrolighed. Bestemmelsen i stk. 1 indebærer, at en ordregiver som udgangspunkt ikke til tredjemand må udlevere fortrolige oplysninger, som en økonomisk aktør har fremsendt i forbindelse med en udbudsprocedure. Det gælder både oplysninger, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har betegnet som fortrolige og oplysninger, som i øvrigt, herunder på grundlag af lovgivningens almindelige regler, må betragtes som fortrolige. Bestemmelsen gælder både en ordregivers udlevering af oplysninger af egen drift og efter anmodning fra tredjemand, og den gælder både udlevering af oplysninger til andre deltagere i den pågældende procedure m.v., også mens processen er i gang, og til udenforstående, herunder offentligheden.

For så vidt angår oplysninger, som en ansøger eller tilbudsgiver har betegnet som fortrolige er det et krav, at den økonomiske aktør klart har angivet, at oplysningen ønskes holdt fortrolig, men der stilles efter bestemmelsen ikke særlige formkrav til ansøgerens eller tilbudsgiverens fortrolighedsklausulering af oplysninger. En fortrolighedsklausulering kan tilbagekaldes, og der kan gives konkret samtykke til udlevering i bestemte sammenhænge. Hvis en økonomisk aktør har betegnet oplysninger som fortrolige, kan ordregiver som udgangspunkt ikke udlevere disse og skal respektere fortrolighedsønsket. Hvis der anmodes om aktindsigt i disse oplysninger, må ordregiver kun udlevere oplysningerne, som følge af en forpligtelse i henhold til udbudsloven eller lovgivningen i øvrigt, eksempelvis offentlighedsloven. Ordregiveren kan i udbudsmaterialet angive, hvorledes eventuelle krav om fortrolighed skal angives, således at det vil være klart, i hvilket omfang den økonomiske aktør ønsker fortrolighed.

Det følger af udbudslovens § 5, stk. 2, at en ordregiver i overensstemmelse med lovgivningens almindelige regler kan pålægge ansøgere eller tilbudsgivere fortrolighed med hensyn til oplysninger, som ordregiveren stiller til rådighed i forbindelse med en udbudsprocedure m.v. Er ordregiveren en forvaltningsmyndighed, gælder reglerne i forvaltningslovens § 27, stk. 6, hvorefter en forvaltningsmyndighed kan bestemme, at en person uden for den offentlige forvaltning har tavshedspligt med hensyn til fortrolige oplysninger, som myndigheden videregiver til den pågældende uden at være forpligtet hertil. En forudsætning for at kunne meddele et tavshedspålæg efter forvaltningslovens § 27, stk. 6, er, at de omhandlede oplysninger er fortrolige.

I henhold til Rådets direktiv 89/665/EØF og 92/13/EØF artikel 1, stk. 3, skal medlemsstaterne sikre, at der er adgang til klageprocedurerne efter nærmere bestemmelser, som medlemsstaterne kan fastsætte, i det mindste for personer, der har eller har haft interesse i at opnå en bestemt kontrakt, og som har lidt eller vil kunne lide skade som følge af en påstået overtrædelse. Bestemmelsen er gennemført i § 6, stk. 1, nr. 1, i lov om Klagenævnet for Udbud.

I henhold til § 6, stk. 1, nr. 1, i lov om Klagenævnet for Udbud kan klage indgives til enhver, der har en retlig interesse heri. Klagenævnet for Udbud fortolker kravet om retlig interesse bredt, jf. eksempelvis kendelse af 3. november 2011, Finn Frogne A/S mod Rigspolitiet. I henhold til Klagenævnet for Udbuds klagevejledning omfatter virksomheder med retlig interesse eksempelvis virksomheder, som har overvejet at give tilbud på en opgave, men som har undladt det f.eks. på grund af indholdet i udbudsbetingelserne, virksomheder, som har anmodet om at blive prækvalificeret, men ikke er blevet det og virksomheder, som har givet tilbud på en opgave, men ikke fået den.

Efter bestemmelsen er kravet om retlig interesse opfyldt, når virksomheder eller personer har haft interesse i at opnå en bestemt kontrakt, og som potentielt har lidt et tab som følge af en påstået overtrædelse af udbudsreglerne. Klageberettigede er herefter personer, der har ansøgt om prækvalifikation eller har afgivet tilbud, samt personer, som reelt ville have kunnet ansøge om prækvalifikation eller ville have kunnet afgive tilbud. Det er ikke noget krav, at et afgivet tilbud er forskriftsmæssigt, jf. udbudslovens § 61, stk. 2. Det er heller ikke et krav, at den pågældende kontrakt aktuelt kan opfyldes selvstændigt af den person, der ønsker at klage. En leverandør, der i tilfælde af en markedsåbning alene eller i samarbejde med andre leverandører ville kunne levere hele eller væsentlige dele af den omhandlede kontrakt har også en retlig interesse.

Efter offentlighedslovens § 7 tilkommer retten til aktindsigt enhver. Adgangen til aktindsigt tilkommer således juridiske personer (selskaber, organisationer mv.) og fysiske personer uden hensyntagen til statsborgerskab, bopæl, alder mv. Det kan ikke kræves, at den, der anmoder om aktindsigt, godtgør at have en særlig retlig interesse i sagen. Det kan derfor i almindelighed heller ikke kræves, at ansøgeren identificerer sig med navn, adresse mv.

Det følger af offentlighedsloven, at visse oplysninger kan undtages fra aktindsigt. Efter offentlighedslovens § 30, nr. 2, omfatter retten til aktindsigt ikke oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold eller lignende, hvis det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, som oplysningerne angår, at oplysningerne hemmeligholdes. Bestemmelsen forudsætter, at myndigheden foretager en konkret vurdering, der falder i to led. Myndigheden skal først tage stilling til, hvorvidt der er tale om oplysninger vedrørende forretningsforhold mv. Er det tilfældet, skal myndigheden dernæst foretage en vurdering af, om aktindsigt i disse oplysninger må antages at indebære en nærliggende risiko for, at der – typisk af konkurrencemæssige grunde – påføres den pågældende person eller virksomhed navnlig økonomisk skade af nogen betydning.

Særligt hvad angår udbud af offentlige opgaver bemærkes, at de private virksomheders tilbudsmateriale ikke sjældent vil indeholde oplysninger om den enkelte virksomheds økonomiske forhold, som efter et konkret skøn vil kunne undtages af konkurrencemæssige årsager. Det samme gælder oplysninger om det nærmere indhold af tilbuddet, såfremt offentliggørelse vil kunne medføre skadevirkninger for tilbudsgiveren i forbindelse med dennes forretningsvirksomhed, fx ved andre kontraktforhandlinger. Klagenævnet for Udbud har i en lang række tilfælde behandlet sager om aktindsigt i tilbud, herunder spørgsmålet om, i hvilket omfang oplysninger kan undtages i medfør af § 30, nr. 2.

I de tilfælde, hvor der anmodes om aktindsigt i et verserende forhandlingsudbud meddeles der efter § 30, nr. 2, afslag på aktindsigt i stort set hele tilbuddet. Baggrunden for et sådant afslag er, at konkurrenterne ikke skal kunne kopiere den konkrete løsning til det samme udbud. I de tilfælde, hvor der anmodes om aktindsigt i et afsluttet udbud, er det centrale hensyn ikke længere konkurrencesituationen i forhold til det foreliggende udbud, men derimod om aktindsigt kan skade den pågældende virksomheds konkurrenceevne i forhold til fremtidige udbud. Det følger af klagenævnets praksis, at et udbud i relation til spørgsmålet om aktindsigt anses for afsluttet, når ordregiveren har udpeget en vinder, dvs. truffet en tildelingsbeslutning.

Tilbuddets løsningsbeskrivelse indeholder i mange tilfælde oplysninger, der angår tekniske indretninger eller drifts- og forretningsforhold, der kan undtages efter § 30, nr. 2. Klagenævnets praksis viser dog,

at en ikke uvæsentlig del af det vindende tilbuds beskrivelser af den tilbudte løsning i almindelighed ikke kan undtages efter § 30, nr. 2, hvilket fx gælder oplysninger af en overordnet og generel karakter, der beskriver og anpriser løsningens funktionalitet og fordele, men ikke den konkrete tekniske måde, hvorpå disse opnås. I det omfang virksomheden har tilbudt almindeligt kendte produkter og løsninger, som er sammensat på en særlig måde til brug for det konkrete udbud, vil en sådan løsning endvidere alene have interesse for det afsluttede udbud, og beskrivelsen heraf vil derfor ikke kunne undtages efter § 30, nr. 2, af hensyn til fremtidige udbud. Det vil fx som regel være tilfældet med almindeligt byggeri. Heller ikke oplysninger om, hvorvidt tilbuddet overholder et bestemt krav, som ordregiveren har stillet i udbudsbetingelserne, vil kunne undtages efter § 30, nr. 2.

Efter klagenævnets faste praksis vil oplysninger om tilbudsgivers del- eller enhedspriser, herunder time- og produktpriser, under et udbud ofte kunne undtages efter § 30, nr. 2, idet en konkurrerende virksomheds kendskab til en tilbudsgivers konkrete prissætning ofte vil kunne indebære en nærliggende risiko for at skade tilbudsgiverens konkurrenceevne i forhold til fremtidige udbud eller andre aftaler med et væsentligt økonomisk tab til følge. Det følger af klagenævnets praksis, at den nævnte skadesrisiko ikke foreligger, hvis der anmodes om aktindsigt i prissætningen af en ikke helt simpel del af den tilbudte løsning, da det på baggrund heraf ikke er muligt at udlede detaljerede oplysninger om tilbudsgivers prissætning af betydning for andre udbud. Der vil derfor i almindelighed ikke være grundlag for efter § 30, nr. 2, at undtage oplysninger om den samlede pris fra aktindsigt. Heller ikke oplysninger i de dele af ordregiverens tilbudsevaluering, som indeholder mere eller mindre kritiske bemærkninger om det pågældende tilbud, kan efter klagenævnets faste praksis undtages efter § 30, nr. 2.

I forbindelse med behandlingen af en anmodning om aktindsigt bør myndigheden foretage en høring af de berørte virksomheder, som oplysningerne angår, og indhente en udtalelse for at få belyst risikoen for, at en udlevering af oplysningerne om forretningsmæssige forhold mv. vil medføre en nærliggende risiko for, at den pågældende vil lide en økonomisk skade af (nogen) betydning. En myndighed kan dog undlade at indhente en sådan udtalelse, hvis den ikke er i tvivl om, hvorvidt en anmodning kan afslås eller ej, eller hvis myndigheden har de nødvendige forudsætninger for at vurdere, om en udlevering af oplysninger omfattet af § 30, nr. 2, vil indebære en nærliggende risiko for, at der påføres den pågældende virksomhed økonomisk skade.

2.5.2. Erhvervsministeriets overvejelser

De offentlige ordregivere i Danmark oplever i stigende grad anmodninger om aktindsigt fra virksomheder, som anvender aktindsigt som redskab til indsamling af data med henblik på f.eks. markedsafdækning og salg af informationer. Det er Erhvervsministeriets vurdering, at sådanne anmodninger har karakter af undersøgende begæringer med virksomhed for øje, og at opnåelsen af aktindsigt i sådanne tilfælde ikke er nødvendig for varetagelsen af hensynet til effektiv kontrol af udbudsreglernes overholdelse.

Med en effektiv kontrol menes adgang til et nødvendigt grundlag for at kunne kontrollere, at det pågældende udbud er sket i overensstemmelse med udbudsreglerne, herunder at udbuddet har resulteret i den korrekte vinder. Rådets direktiv 89/665/EØF og 92/13/EØF artikel 1, stk. 1, forpligter medlemsstaterne til at indføre nødvendige foranstaltninger for at sikre, at der effektivt og navnlig så hurtigt som muligt kan indgives klage over de ordregivende myndigheders beslutninger. Det indebærer blandt andet, at der er adgang til klageprocedurerne i det mindste for personer, der har eller har haft interesse i at opnå en bestemt kontrakt, og som har lidt eller vil kunne lide skade som følge af en påstået overtrædelse. Det er derfor nødvendigt at denne persongruppe har adgang til oplysninger om ordregivernes gennemførelse af udbudsprocedurer.

Tilbudsmateriale og oplysninger heri vil i vidt omfang i almindelighed være undtaget fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 30, nr. 2. Herudover foretages der i forbindelse med behandlingen af sådanne

anmodninger om aktindsigt høring af de tilbudsgivere, som anmodningen vedrører, som får anledning til at pege på de oplysninger, som virksomhederne mener bør undtages efter § 30, nr. 2.

Sagsbehandlingen er derfor relativ ressourcetung for ordregiverne, og da resultatet af sagsbehandlingen i almindelighed vil være, at der ikke gives aktindsigt i en lang række oplysninger af konkurrencemæssige årsager, vurderer Erhvervsministeriet, at retten til aktindsigt i tilbud og oplysninger om tilbud alene bør gælde for den, der har retlig interesse, og for massemedier.

Det er sigtet med den foreslåede ordning at opnå administrative besparelser ved at undtage aktindsigtsanmodninger fra retten til aktindsigt efter offentlighedsloven, men samtidigt varetage det grundlæggende princip om offentlighed i den danske forvaltning og sikre en økonomisk forsvarlig forvaltning af de offentlige midler, bl.a. gennem kontrol med de offentlige ordregiveres overholdelse af udbudsreglerne.

Erhvervsministeriet forventer, at den foreslåede ændring vil dæmpe anmodninger om aktindsigt fra eksempelvis virksomheder, som anvender aktindsigt som redskab til markedsafdækninger med henblik på salg af informationer eller data. Ved at undtage sådanne anmodninger om aktindsigt fra retten til aktindsigt efter offentlighedsloven, kan der opnås administrative besparelser i forbindelse med behandlingen af aktindsigt uden derved at begrænse muligheden for at opnå aktindsigt i tilbud, når en anmodning herom fremsættes af en, som har retlig interesse eller som er tilknyttet af massemedie.

2.5.3. Den foreslåede ordning

Den foreslåede bestemmelse i udbudslovens § 5 a, vil medføre, at for tilbud eller oplysninger fra tilbud vil retten til aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen alene gælde for den, der har retlig interesse i at indgive en klage til Klagenævnet for Udbud vedrørende den sag, som aktindsigtsanmodningen vedrører, og for massemedier. Den foreslåede bestemmelse indebærer en fravigelse af offentlighedslovens § 7, stk. 1, hvorefter retten til aktindsigt tilkommer enhver.

Det er således hensigten, at ordregiver skal kunne afvise aktindsigtsanmodninger vedrørende indkomne tilbud for virksomheder, som anvender aktindsigt som redskab til indsamling af data med henblik på fx markedsafdækning og salg af informationer. Herudover begrænses aktindsigt også for enhver, der ikke har retlig interesse i at klage til Klagenævnet for Udbud, jf. § 6, stk. 1, nr. 1 i lov om Klagenævnet for Udbud, eller er tilknyttet et massemedie. For at kunne afvise en aktindsigtsanmodning vil ordregiver derfor være nødsaget til at vurdere, om den der anmoder om aktindsigt har en sådan retlig interesse eller er tilknyttet et massemedie.

Begrebet massemedie skal – på samme måde som bestemmelserne i lov om rettens pleje (retsplejelovens) § 41 f, stk. 1 og 2, jf. § 41, stk. 3, om massemediers særlige adgang til aktindsigt i bl.a. anklageskrifter og retsmødebegæringer - forstås som omfattende den personkreds, der er omfattet af vidnefritagelsesreglerne retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 og 4. Personkredsen vil således omfatte redaktører og redaktionelle medarbejdere ved skrifter omfattet af § 1, nr. 1, i medieansvarsloven, ved radio- eller fjernsynsforetagender, der er omfattet af § 1, nr. 2, i medieansvarsloven, og ved massemedier, der er omfattet af § 1, nr. 3, i medieansvarsloven. Udtrykket redaktører og redaktionelle medarbejdere omfatter først og fremmest de fastansatte redaktionelle medarbejdere, jf. betænkning nr. 1205/1990 om medieansvar, side 278. Om freelancejournalister bemærkes, at de også kan anses for omfattet af den nævnte personkreds, hvis de i det enkelte tilfælde kan dokumentere, at arbejdet udføres for et massemedium omfattet af medieansvarslovens § 1, således at der er en ansvarshavende redaktør for arbejdet, jf. herved betænkning nr. 1330/1997 vedrørende samarbejdet mellem retterne og pressen, side 54f., jf. i den forbindelse betænkning nr. 1510/2009, side 435f.

Klagenævnet for Udbud vil ikke være bundet af ordregiverens vurdering.

For en nærmere gennemgang af ordningen henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget indeholder en række forslag, som vurderes at have økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner. Besparelserne udspringer primært fra pligten til at indhente en vejledende udtalelse hos Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vedrørende vurdering af dokumentation af pålidelighed og fra brug af en bestemt elektronisk løsning til afgivelse af tilbud. Den vejledende udtalelse forventes at blive normerende for ordregivernes vurdering af de økonomiske aktørers dokumentation af pålidelighed og ventes at udgøre en vigtig del af grundlaget for de individuelle ordregiveres vurdering. Den vejledende udtalelse vil således blive genbrugt af ordregivere i hele landet og vil derfor spare ordregiverne for omkostninger forbundet med vurdering af dokumentation af pålidelighed.

Enheden for pålidelighedsvurderingers arbejde ventes at medføre statslige besparelser på anslået 2,8 mio. kr. i perioden 2023-2026. Samtidig ventes enheden for pålidelighedsvurderingers arbejde at kunne medføre besparelser hos kommuner og regioner for omkring 5,7 mio. kr. i samme periode. Enheden for pålidelighedsvurderinger vurderes at kræve 6,4 statslige årsværk og ventes dermed at føre til statslige merudgifter for 23,8 mio. kr. i perioden 2023-2026.

Brug af en bestemt elektronisk løsning til afgivelse af tilbud forventes ud fra et forsigtighedsprincip at føre til besparelser hos stat, region og kommune på mindst 5,8 mio. kr. om året, når løsningen er fuldt implementeret. Dette ud fra en forventning om, at løsningen indebærer brug af en bestemt elektronisk platform. Der forventes at være udviklings- og driftsomkostninger forbundet hermed på omkring 170 mio. kr. i perioden 2022-2032.

Omkostninger til krav om oplæring antages med stor usikkerhed at være 24 mio. kr. om året. Beregningerne er behæftet med stor usikkerhed, da der allerede i dag anvendes krav om personer under oplæring i form af eksempelvis lærlingeklausuler i offentlige kontrakter.

Et af formålene bag lovforslaget er at skabe større klarhed om de gældende regler i udbudsloven. Lovforslaget vurderes i den henseende at følge det første princip for digitaliseringsklar lovgivning om enkle og klare regler, da lovforslaget vil sikre en mere ensartet administration. Endvidere anvendes samme begreber igennem hele lovforslaget, hvilket vurderes at understøtte det fjerde princip om blandt andet anvendelsen af ensartede begreber.

Lovforslaget vurderes samlet set at være i overensstemmelse med principperne for digitaliseringsklar lovgivning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen konsekvenser for de skatter, afgifter og tilskud mv., som erhvervslivets aktører er underlagt eller har adgang til. Erhvervsstyrelsen har taget stilling til lovforslagets administrative konsekvenser og har vurderet, at lovforslaget i sig selv medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet. Disse konsekvenser vurderes dog at være under 4 mio. kr., hvorfor de ikke er kvantificeret nærmere.

§ 1, nr. 30. (indsættelse af § 176, som stk. 4), der bemyndiger Erhvervsministeren til at fastsætte regler om, hvilke kontrakter, der er omfattet af krav om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af de offentlige kontrakter. Lovforslagets bemyndigelsesbestemmelse vurderes at medføre administrative konsekvenser, men det er ikke muligt at estimere de administrative konsekvenser på nuværende tidspunkt, da den konkrete udmøntning ikke er fastlagt på nuværende tidspunkt. Bemyndigelsesbestemmelsen vil blive vurderet og evt. kvantificeret, når denne udmøntes på bekendtgørelsesniveau.

§ 1, nr. 34. (indsættelses i § 194, stk. 1) der yderligere bemyndiger Erhvervsministeren til at fastsætte regler for, hvordan elektroniske udbud skal gennemføres, herunder regler om brug af en bestemt elektronisk løsning til afgivelse af tilbud. Lovforslagets bemyndigelsesbestemmelse vurderes at medføre administrative konsekvenser, men det er ikke muligt at estimere de administrative konsekvenser på nuværende tidspunkt, da den påtænkte konkrete løsning til afgivelse af tilbud endnu ikke er etableret. Be-

myndigelsesbestemmelsen bliver vurderet og evt. kvantificeret, hvis muligt når denne udmøntes på bekendtgørelsesniveau.

Det er hensigten med hjemmelen i § 1, nr. 34, at etablere et nationalt udbudssystem, der skal håndtere alle danske udbudsbekendtgørelser, tilbudsafgivelser, miniudbud mv. Dermed vil det være nemmere for virksomheder at sælge til det offentlige uden brug af professionel rådgivning, hvilket er særligt til gavn for SMV'er. Endeligt vil et nationalt udbudssystem sikre en standardiseret implementering af det europæiske udbudsdokument (ESPD) og på længere sigt e-forms. Systemet vil derfor mindske barriererne for SMV'ers adgang til udbud og give mulighed for datagenbrug, stordriftsfordele og lavere transaktionsomkostninger, og dermed færre byrder for erhvervslivet.

Lovforslaget medfører ikke nogen direkte omkostninger eller besparelser som følge af ændrede krav til virksomhedernes produktion, fysiske indretning eller drift. Lovforslaget medfører heller ikke nogen begrænsninger eller muligheder for virksomhedernes produktion. Lovforslaget vurderes derfor ikke at medføre nogen øvrige efterlevelseskonsekvenser.

Lovforslaget vurderes ikke at medføre nogen adfærdsvirkninger for de omfattede virksomheder eller afledte effekter på samfundsniveau.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes ikke at medføre administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have klimamæssige konsekvenser.

Lovforslaget indeholder en hjemmel til, at erhvervsministeren kan fastsætte regler om, at ordregivere, som i forbindelse med gennemførelsen af udbud efter denne lov ikke inddrager miljø- eller klimahensyn, skal oplyse om baggrunden herfor i sit udbudsmateriale. Bemyndigelsesbestemmelsen vurderes at medføre positive klimamæssige konsekvenser, men det er ikke muligt at estimere konsekvenserne på nuværende tidspunkt, da den konkrete udmøntning af reglerne endnu ikke er fastsat. Bemyndigelsesbestemmelsen bliver vurderet og evt. kvantificeret, hvis muligt når denne udmøntes på bekendtgørelsesniveau.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have miljø- og naturmæssige konsekvenser.

Lovforslaget indeholder en hjemmel til, at erhvervsministeren kan fastsætte regler om, at ordregivere, som i forbindelse med gennemførelsen af udbud efter denne lov ikke inddrager miljø- eller klimahensyn, skal oplyse om baggrunden herfor i sit udbudsmateriale. Bemyndigelsesbestemmelsen vurderes at medføre positive miljø- og naturmæssige konsekvenser, men det er ikke muligt at estimere konsekvenserne på nuværende tidspunkt, da den konkrete udmøntning af reglerne endnu ikke er fastsat. Bemyndigelsesbestemmelsen bliver vurderet og evt. kvantificeret, hvis muligt når denne udmøntes på bekendtgørelsesniveau.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 3. februar 2022 til den 4. marts 2022 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatsamfundet, Akademikernes centralorganisation, Amager Ressource Center, AMGROS, Amnesty International Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Asfaltindustrien, Banedanmark, BAT-kartellet, Beskæftigelsesministeriet, Bryggeriforeningen, Byggeskadefonden, Byggesocietetet, Bygherrefor-

eningen, Bygningsstyrelsen, Børne- og Undervisningsministeriet, Børsmæglerforeningen, Clean clothes campaign, CO-industri, Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Almene Boliger, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Eksportråd, Danmarks Nationalbank, Danmarks Rederiforening, Dansk Affaldsforening, Dansk Annoncørforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Dansk Initiativ for Etisk Handel, Dansk IT, Dansk Landbrugsrådgivning, Dansk Skovforening, Dansk Taxi Råd, Dansk Transport og Logistik, Danske Advokater, Danske Arkitektvirksomheder, Danske Busvognmænd, Danske Dagblades Forening, Danske Havne, Danske Malermestre, Danske Regioner, Danske Revisorer, Danske Service, DANVA, De Samvirkende Købmænd, Den Danske Dommerforening, Det Økologiske Råd, Dong-Energy, Ecolabel, Energistyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Fair Trade, Falck, Finansministeriet, Finansrådet, Forbrugerrådet Tænk, Foreningen af offentlige indkøbere, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Forlæggerforeningen, Forsikring og Pension, Forsvarsministeriet, Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, FSC, FødevareDanmark, Horesta, Indenrigs- og Boligministeriet, Ingeniørforeningen i Danmark, IT Projektrådet, IT-Branchen, Justitsministeriet, Kirkeministeriet, KL, Klagenævnet for udbud, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Kooperationen, Kreativitet og kommunikation, Kulturministeriet, Landbrug og Fødevarer, Lederne, Liberale Erhvervs Råd, Lokale Pengeinstitutter, LOS De private sociale tilbud, Miljø- og Fødevareministeriet, Offentligt Ansattes Organisationer, Olie Gas Danmark, Oxfam IBIS, Realkreditforeningen, Realkreditrådet, Rigsrevisionen, Rådet for samfundsansvar, Skatteministeriet, SMV Danmark, Social- og Ældreministeriet, Statens og Kommunernes Indkøbsservice, Statsministeriet, Styrelsen for Forsyningssikkerhed, Sundhedsministeriet, TEKNIQ, Trafikselskaberne i Danmark, Transportministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Udenrigsministeriet, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Vejdirektoratet og Økonomistyrelsen.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/ Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/ merudgifter (hvis ja, angiv omfang/ Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Samlet set skønnes det med stor usikkerhed, at der vil være besparelser for 5 mio. kr. årligt for stat, kommuner og regioner i 2023-2025. Disse besparelser udspringer primært fra en hjemmel til at centralisere pålidelighedsvurderinger i en statslig enhed. Hvis der etableres hjemmel til brug af en bestemt platform til afgivelse af tilbud forventes denne at give besparelser for stat, kommuner og regioner på 5,8 mio. kr. årligt, når systemet er fuldt implementeret i 2026.	Pålidelighedsvurderingsenheden ventes at medføre statslige merudgifter for 23,8 mio. kr. i perioden 2023-2026. Derudover antages det, at omkostningerne forbundet med kravet om anvendelse af personer under oplæring, med stor usikkerhed vil være 24 mio. kr. om året for stat, kommuner og regioner. Der forventes at være udviklings- og driftsomkostninger af en eventuel elektronisk platform for omkring 170 mio. kr. i perioden 2022-2032.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Lovforslaget regulerer primært forhold hos offentlige ordregivere, men disse kan få indirekte effekt for erhvervslivet. Erhvervsstyrelsen vurderer, at lovforslaget i sig selv medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet. Disse konsekvenser vurderes at være under 4 mio. kr., hvorfor de ikke er kvantificeret nærmere. Samlet set er det vurderingen, at disse konsekvenser for erhvervslivet vil være negative. Det vil f.eks. kunne øge de administrative byrder, når oplæringskravet kommer til at gælde i flere udbud, når udelukkelsesperioderne forlænges og når udelukkelsesgrunden vedrørende integritet gøres obligatorisk. Omvendt kan det lette de administrative byrder for erhvervslivet, når pålidelighedsvurderinger foretages mere ensartet og gennemsigtigt.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Erhvervsstyrelsen vurderer, at lovforslaget i sig selv medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet. Disse konsekvenser vurderes at være under 4 mio. kr., hvorfor de ikke kvantificeres nærmere.	Erhvervsstyrelsen vurderer, at lovforslaget i sig selv medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet. Disse konsekvenser vurderes at være under 4 mio. kr., hvorfor de ikke kvantificeres nærmere.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Til § 5 a

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 5, stk. 1 og 2, blev indført med henblik på at gennemføre direktivets artikel 21 om fortrolighed, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65. Udbudslovens § 5, stk. 1, indebærer, at en ordregiver som udgangspunkt ikke til tredjemand må udlevere fortrolige oplysninger, som en økonomisk aktør har fremsendt i forbindelse med en udbudsprocedure. Det gælder både oplysninger, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har betegnet som fortrolige og oplysninger, som i øvrigt, herunder på grundlag af lovgivningens almindelige regler, må betragtes som fortrolige. Det fastsættes med § 5, stk. 2, at en ordregiver i overensstemmelse med lovgivningens almindelige regler kan pålægge ansøgere eller tilbudsgivere fortrolighed med hensyn til oplysninger, som ordregiveren stiller til rådighed i forbindelse med en udbudsprocedure m.v. Både stk. 1 og stk. 2, forudsætter dog, at andet ikke følger af lovgivningen i øvrigt. LBK nr. 145 af 24. februar 2020 om offentlighed i forvaltningen (offentlighedsloven) regulerer udlevering af oplysninger i forbindelse med udbudsprocedurer. Derfor skal begrænsninger i udlevering af oplysninger efter § 5, stk. 1 og stk. 2, anskues i forhold offentlighedsloven.

I henhold til offentlighedsloven kan enhver forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en myndighed m.v. som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed. Det betyder at virksomheder og andre kan søge aktindsigt hos ordregivere. Dette gør sig som udgangspunkt også gældende i forhold til dokumenter, der er knyttet til udbud. Visse ordregivere, der er offentligt ejede selskaber, er dog undtaget fra offentlighedslovens anvendelsesområde henset til offentlighedslovens § 4, stk. 2, og blandt andet bekendtgørelse nr. 191 af 27. februar 2014 om undtagelse af selskaber fra lov om offentlighed i forvaltningen. For ordregivere undergivet reglerne i offentlighedsloven skal der gives aktindsigt i dokumenter, der er knyttet til udbud, men med de undtagelser, der følger af offentlighedslovens kapitel 4. Herefter kan visse dokumenter og oplysninger undtages fra aktindsigt. Bl.a. følger det af offentlighedslovens § 30, nr. 2, at retten til aktindsigt ikke omfatter oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold el.lign., for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningerne angår, at anmodningen ikke imødekommes. Tilbudsmateriale afgivet i forbindelse med udbud vil ofte indeholde oplysninger om den enkelte virksomheds forretningsforhold mv., som efter et konkret skøn vil kunne undtages fra aktindsigt, herunder bl.a. af konkurrencemæssige årsager. Konkurrencesituationen og den enkelte virksomheds økonomiske forhold tages således i betragtning i forbindelse med anmodning om aktindsigt i bl.a. tilbud. Det beror på en konkret vurdering fra ordregivers side, i hvilket omfang der skal meddeles aktindsigt i tilbud og oplysninger, der stammer fra tilbud.

I henhold til Rådets direktiv 89/665/EØF og 92/13/EØF artikel 1, stk. 3, skal medlemsstaterne sikre, at der er adgang til klageprocedurerne efter nærmere bestemmelser, som medlemsstaterne kan fastsætte, i det mindste for personer, der har eller har haft interesse i at opnå en bestemt kontrakt, og som har lidt eller vil kunne lide skade som følge af en påstået overtrædelse. Bestemmelsen er gennemført i § 6, stk. 1, nr. 1, i lov om Klagenævnet for Udbud.

I henhold til § 6, stk. 1, nr. 1, i lov om Klagenævnet for Udbud kan klage indgives til enhver, der har en retlig interesse heri. Klagenævnet for Udbud fortolker kravet om retlig interesse bredt, jf. eksempelvis kendelse af 3. november 2011, Finn Frogne A/S mod Rigspolitiet. I henhold til Klagenævnet for Udbuds klagevejledning omfatter virksomheder med retlig interesse eksempelvis virksomheder, som har overvejet

at give tilbud på en opgave, men som har undladt det f.eks. på grund af indholdet i udbudsbetingelserne, virksomheder, som har anmodet om at blive prækvalificeret, men ikke er blevet det og virksomheder, som har givet tilbud på en opgave, men ikke fået den.

Det følger af den foreslåede *§ 5 a, stk. 1*, at for tilbud eller oplysninger fra tilbud afgivet i henhold til procedurer efter denne lov, lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, bekendtgørelse om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester, bekendtgørelse om tildeling af koncessionskontrakter og bekendtgørelse om ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet gælder retten til aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen alene for den, der har retlig interesse i at indgive en klage til Klagenævnet for Udbud vedrørende den sag, som aktindsigtsanmodningen vedrører, og for massemedier.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at adgangen til aktindsigt i tilbud afskæres for dem, som ikke har retlig interesse eller som ikke er tilknyttet et massemedie. I medfør heraf begrænses adgangen til aktindsigt i tilbud som udgangspunkt for virksomheder, som anvender aktindsigt som redskab til indsamling af data med henblik på fx markedsafdækning og salg af informationer. Begrænsningen i adgangen til aktindsigt gælder også for oplysningerne i tilbud, når de fremgår af andre dokumenter end tilbuddet. Det vil eksempelvis medføre, at oplysninger fra evalueringsnotater, underretningsbreve og andre dokumenter ligeledes undtages fra retten til aktindsigt i henhold til offentlighedsloven.

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at retten til aktindsigt i tilbud efter reglerne i offentlighedsloven fortsat gælder, når den, der anmoder om aktindsigt, har retlig interesse heri. Begrebet retlig interesse skal fortolkes i overensstemmelse med hvad der følger af kapitel 3 i Lov om Klagenævnet for Udbud samt retspraksis herom fra Klagenævnet. Ordregivers vurdering af, om den, der anmoder om aktindsigt, har retlig interesse er ikke bindende for Klagenævnet for Udbud i en eventuel efterfølgende klage.

Det følger ligeledes af den foreslåede bestemmelse, at retten til aktindsigt i tilbud efter reglerne i offentlighedsloven fortsat gælder, når en anmodning om aktindsigt i tilbud er fremsat af et massemedie. Begrebet massemedie skal – på samme måde som bestemmelserne i lov om rettens pleje (retsplejelovens) § 41 f, stk. 1 og 2, jf. § 41, stk. 3, om massemediers særlige adgang til aktindsigt i bl.a. anklageskrifter og retsmødebegæringer - forstås som omfattende den personkreds, der er omfattet af vidnefritagelsesreglerne i retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 og 4. Personkredsen vil således omfatte redaktører og redaktionelle medarbejdere ved skrifter omfattet af § 1, nr. 1, i medieansvarsloven, ved radio- eller fjernsynsforetagender, der er omfattet af § 1, nr. 2, i medieansvarsloven, og ved massemedier, der er omfattet af § 1, nr. 3, i medieansvarsloven. Udtrykket redaktører og redaktionelle medarbejdere omfatter først og fremmest de fastansatte redaktionelle medarbejdere, jf. betænkning nr. 1205/1990 om medieansvar, side 278. Om freelancejournalister bemærkes, at de også kan anses for omfattet af den nævnte personkreds, hvis de i det enkelte tilfælde kan dokumentere, at arbejdet udføres for et massemedium omfattet af medieansvarslovens § 1, således at der er en ansvarshavende redaktør for arbejdet, jf. herved betænkning nr. 1330/1997 vedrørende samarbejdet mellem retterne og pressen, side 54f., jf. i den forbindelse betænkning nr. 1510/2009, side 435f.

Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke på øvrige pligter i udbudsreglerne, hvorefter ordregivere er forpligtede til at udlevere oplysninger, eksempelvis som et led i begrundelser for valget af tilbudsgiver. Bestemmelsen ændrer heller ikke på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens adgang til at indhente oplysninger i medfør af kapitel 6 i lov om Klagenævnet for Udbud. Endvidere angår den foreslåede bestemmelse ikke aktindsigt efter forvaltningsloven hos Klagenævnet for Udbud. Det betyder eksempelvis, at hvis man er part i en klagesag, så vil aktindsigt til Klagenævnet for Udbud ikke blive berørt af den foreslåede bestemmelse.

Til § 5 b

Den foreslåede bestemmelse gennemfører ikke en bestemmelse i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65, og er udelukkende en national regel, som giver statslige, regionale og kommunale ordregivere mulighed for at indgå samarbejder om opfølgning på overholdelsen af kontraktuelle forpligtelser, som leverandører har over for kommunen eller regionen.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *§ 5 b,* at statslige, regionale og kommunale ordregivere kan etablere samarbejder, som et led i kontrollen med overholdelsen af kontraktuelle forpligtelser. Parterne kan således indgå samarbejdsaftaler om at løse opgaver vedrørende kontraktopfølgning i fællesskab i overensstemmelse med udbudslovens § 15. Samarbejdet kan f.eks. omhandle informationsindsamling og -deling med henblik på kontraktuel opfølgning over for kontraktparter. De praktiske rammer for samarbejdet kan afhænge af myndighedernes ønsker, kapacitet, kompetencer mv., således at parterne i samarbejdet hver især kan bidrage med f.eks. medarbejdere, faciliteter mv.

Bestemmelsen vil også medføre, at statslige, regionale og kommunale ordregivere ikke nødvendigvis hver især skal foretage opfølgning med overholdelsen af kontraktuelle forpligtelser, men i stedet kan løfte opgaven via et samarbejde på tværs af myndighederne. Det kan således medføre en mere effektiv kontraktopfølgning at etablere samarbejder med flere ressourcer og viden og derved sikre, at leverandørerne lever op til de forpligtelser, som fremgår af kontrakten. Samtidig kan der være administrative besparelser for den enkelte ordregiver, når eksempelvis hver enkelt kommune ikke selv skal foretage opfølgning med om kontraktklausuler overholdes, men kan gøre dette i samarbejde med staten eller en eller flere andre kommuner eller regioner.

Et samarbejde med hjemmel i nærværende bestemmelse ændrer ikke på, at det er den enkelte ordregiver, der som part i kontrakten med leverandøren, skal fastlægge eventuelle konsekvenser eller sanktioner i forbindelse med opfølgningen. Ansvaret for at håndhæve kontraktuelle forpligtelser bevares således hos de enkelte statslige, regionale og kommunale ordregivere. Oplysninger fra samarbejdet kan dog skabe et grundlag i forhold til ordregiveres mulighed eller pligt til at håndhæve kontraktuelle forpligtelser. Staten, regioner og kommuner kan endvidere vælge at lade visse praktiske opgaver vedrørende opfølgning på kontraktuelle spørgsmål udføre inden for rammerne af samarbejdet. Det forhold, at opgaven udføres i samarbejdet, indebærer ikke, at der overdrages ansvar fra staten, regionen eller kommunen i forbindelse til samarbejdet. Ansvaret for opgaven forbliver således hos de deltagende parter.

Samarbejdsaftalen skal være i overensstemmelse med udbudslovens § 15. Det vil sige, at ordregivere via en aftale etablerer eller gennemfører et samarbejde mellem ordregiverne med det formål at sikre, at de offentlige tjenester, som ordregiverne skal udføre, leveres med henblik på at realisere fælles målsætninger. Dette samarbejde kan i henhold til § 15 ske ved forfølgelsen af formål af almen interesse, hvilket vurderes at omfatte kontraktopfølgning. En yderligere betingelse for samarbejdsaftaler i § 15 er, at ordregiverne på det åbne marked tilsammen udfører mindre end 20 pct. af de aktiviteter, der berøres af samarbejdet. Beregningen af de 20 pct. skal ske i henhold til § 16. Derudover betyder § 15, at der skal være tale om et reelt samarbejde. Indgåelsen af gennemførelsen af samarbejdsaftaler skal ske i overensstemmelse med øvrige relevante regler, herunder databeskyttelsesretlige regler samt forvaltningsretlige regler. Samarbejdsaftaler kan struktureres på forskellige måder i henhold til § 15. Det kan eksempelvis ske ved, at én kommune varetager udøvelsen af kontrollen af arbejdspladser i forhold til bestemte typer af arbejder i de deltagende kommuner, mens de andre kommuner varetager kontrollen af øvrige arbejder.

Bestemmelsen er ikke til hinder for at samarbejdet i medfør af samarbejdsaftaler, der er i overensstemmelse med § 15 og betingelserne heri, foregår i kontrolenheder, som er etableret i selvstændige juridiske enheder, f.eks. i selskabsform.

Statslige, regionale eller kommunale ordregivere skal i forlængelse af samarbejdsaftalen sikre et kontraktuelt grundlag i den udbudte kontrakt for samarbejdet. Herved fremgår det klart af en offentlig

kontrakt, der udbydes, at en statslig, regional eller kommunal ordregiver har indgået en samarbejdsaftale med staten, en region eller en kommune som et led i kontrollen med overholdelsen af kontraktuelle forpligtelser. På denne måde kan det sikres, at leverandøren via kontrakten forpligtes til at give medarbejdere i samarbejdet adgang til arbejdspladser mv., uanset at de ikke er ansat hos den ordregiver, kontrakten er indgået med. Det bør endvidere fastsættes i kontrakten med leverandøren, at medarbejdere fra staten, en region eller en kommune har adgang til de relevante oplysninger, arbejdspladser mv. Det indebærer, at såfremt en eller flere statslige, regionale og kommunale ordregivere indgår en samarbejdsaftale om opfølgning på kontraktuelle forpligtelser skal samarbejdsaftalen beskrives i ordregivernes kontrakter med leverandørerne, således at kontraktparterne er informeret herom ved indgåelse af kontrakt.

Samarbejdsaftalen kan omhandle alle aspekter af kontraktopfølgningen, herunder blandt andet opfølgning med overholdelsen af arbejdsklausuler og klausuler om anvendelse af elever omfattet af en uddannelses- og praktikaftale, som fremgår af kontraktgrundlaget mellem statslige, regionale og kommunale ordregivere og leverandører. Samarbejdet kan fx etableres mellem to eller flere kommunale ordregivere eller to eller flere regionale ordregivere, men kan også etableres på tværs af myndighedstype, eksempelvis gennem et samarbejde mellem en kommunal ordregiver og en regional ordregiver, eller mellem en kommunal ordregiver og en statslig ordregiver. Samarbejdet mellem to eller flere statslige, regionale eller kommunale ordregivere kan også etableres som kontrolenheder i selvstændige juridiske enheder, f.eks. i selskabsform. Samarbejdet angår dog alene kontraktopfølgning og kan ikke omfatte statens, regioners og kommuners myndighedsopgaver.

Til nr. 2

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 8, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 5, stk. 8-10, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

§ 8, stk. 2 i udbudsloven er en undtagelse til stk. 1, hvoraf det fremgår, at uanset stk. 1 kan en ordregiver tildele en delkontrakt uden at følge reglerne i afsnit II eller III, når to betingelser er opfyldt.

For det første skal den anslåede værdi eksklusive moms af den pågældende delkontrakt være under 595.832 kr. eksklusive moms for varer eller tjenesteydelser eller under 7.447.900 kr. eksklusive moms for bygge- og anlægsarbejder, jf. dog § 9.

For det andet må den samlede værdi af delkontrakter, der tildeles uden anvendelse af afsnit II eller III, ikke overstige 20 pct. af den samlede værdi af alle delkontrakter, som det påtænkte arbejde, det påtænkte køb af ensartede varer eller den påtænkte levering af tjenesteydelser er opdelt i.

Undtagelsen i stk. 2, også kaldet delydelsesreglen, indebærer således, at en ordregiver kan tildele særskilte delkontrakter uden at anvende procedurerne i udbudsloven, når disse to betingelser er opfyldt.

Det følger af den foreslåede ændring af § 8, *stk. 2,* at en ordregiver, uanset stk. 1, kan tildele en delkontrakt uden at følge reglerne i afsnit II eller III, når følgende betingelser er opfyldt:

1) Den anslåede værdi eksklusiv moms af den pågældende delkontrakt er under 596.408 kr. eksklusiv moms for varer og tjenesteydelser eller under 7.455.100 kr. eksklusiv moms for bygge- og anlægsarbejder, jf. dog § 9.

2) Den samlede værdi af delkontrakter, der tildeles uden anvendelse af afsnit II eller III ikke overstiger 20 pct. af den samlede værdi af alle del-kontrakter, som det påtænkte arbejde, det påtænkte køb af ensartede varer eller den påtænkte levering af tjenesteydelser er opdelt i.

Formålet med ændringen i § 8, stk. 2, er at skabe øget klarhed om, hvornår en ordregiver kan anvende delydelsesreglen i henhold til anvendelsesområdet fortolket af Klagenævnet for Udbud. Anvendelsen af delydelsesreglen er blevet fortolket af Klagenævnet for Udbud i kendelse af 19. juni 2017, *LH-Gulve A/S mod Region Midtjylland*, som i den forbindelse har fundet, at delydelsesreglen kan anvendes, når de to

betingelser beskrevet ovenfor, er opfyldt. Det er således ikke et krav, at en ordregiver på forhånd har planlagt, hvorledes ordregiveren vil anvende delydelsesreglen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre øget klarhed om anvendelsen af delydelsesreglen og kan derved medføre en øget anvendelse af reglen. En ordregiver har mulighed for at imødekomme uforudsete behov undervejs i et projekts løbetid ved at indgå delkontrakter, som ikke er underlagt reglerne i udbudslovens afsnit II og III, så længe de to betingelser i udbudslovens § 8, stk. 2 er opfyldt. Hvis en ordregiver eksempelvis ønsker at iværksætte en tilbudsindhentning på en delkontrakt, som er en del af et større bygge- og anlægsarbejde, efter at ordregiveren har offentliggjort udbudsbekendtgørelsen, giver delydelsesreglen herefter ordregiveren mulighed for det, så længe de to betingelser er opfyldt.

Til nr. 3

De gældende bestemmelser i § 25, stk. 1, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 3, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

Den gældende bestemmelse fastlægger, hvilke regler ordregiver er underlagt ved indgåelsen af kontrakter, der vedrører en kombination af bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer. Derudover fastlægger bestemmelsen, hvilke regler ordregiver skal følge, når det drejer sig om kontrakter, der både vedrører tjenesteydelser omfattet af lovens afsnit III og andre tjenesteydelser, samt kontraker der både vedrører tjenesteydelser og varer.

Det følger af den foreslåede ændring af *§ 25, stk. 1,* at bestemmelsen angår bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer, der er omfattet af lovens afsnit II eller III.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det fremgår af udbudsloven, at ved kontrakter der indeholder forskellige ydelser i henhold til § 25, skal det vurderes, hvilken ydelse der er afgørende for kategoriseringen af kontrakten som henholdsvis en bygge- og anlægskontrakt, en vareindkøbskontrakt eller en tjenesteydelseskontrakt omfattet af enten lovens afsnit II eller III. Dermed harmonerer kategoriseringen med den fremgangsmåde, der er beskrevet i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

Til nr. 4

De gældende bestemmelser i § 25, stk. 2, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 3, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

Den gældende bestemmelse fastlægger, hvilke regler ordregiver er underlagt ved indgåelsen af kontrakter, der vedrører en kombination af bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer. Derudover fastlægger bestemmelsen, hvilke regler ordregiver skal følge, når det drejer sig om kontrakter, der både vedrører tjenesteydelser omfattet af lovens afsnit III og andre tjenesteydelser, samt kontraker der både vedrører tjenesteydelser og varer.

Det følger af den foreslåede ændring af *§ 25, stk. 2,* at der i 1. pkt., ændres »III og andre tjenesteydelser« til: »II og III«.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det fremgår af udbudsloven, at ved kontrakter der indeholder forskellige ydelser i henhold til § 25, skal det vurderes, hvilken ydelse der er afgørende for kategoriseringen af kontrakten som en tjenesteydelseskontrakt omfattet af enten lovens afsnit II eller III. Dermed harmonerer kategoriseringen med den fremgangsmåde, der er beskrevet i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

Til nr. 5

Den gældende bestemmelse i § 26, stk. 1, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 3, stk. 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

Den gældende bestemmelse fastlægger sammen med den øvrige del af § 26, hvilke regler ordregiver er underlagt ved indgåelsen af kontrakter, der delvis angår ydelser omfattet af loven, og delvis ydelser der ikke er omfattet af loven.

Det følger af den foreslåede ændring af § 26, *stk. 1*, at en kontrakt der ikke er omfattet af udbudslovens §§ 27 eller 28, og som både omfatter ydelser omfattet af lovens afsnit II eller III, og ydelser der ikke er omfattet af lovens afsnit II og III, kan tildeles som særskilte kontrakter for de særskilte dele af indkøbet, hvis indkøbet objektivt kan adskilles.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det fremgår af udbudsloven, at ved kontrakter der indeholder forskellige ydelser i henhold til § 26, skal der sondres mellem ydelser i kontrakten omfattet af udbudslovens afsnit II og III og andre ydelser. Det betyder, at der ikke skal sondres mellem ydelser omfattet af udbudslovens I-V og andre ydelser. Dermed sondres til gengæld mellem de ydelser, der er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65, og ydelser omfattet af afsnit IV og V. Derudover vil den foreslåede bestemmelse medføre, at lovens afsnit II og III finder anvendelse for tildelingen af den samlede blandede kontrakt, uanset værdien af de dele der ikke er omfattet af afsnit II eller III, når ordregivere tildeler en samlet kontrakt, selvom delene i kontrakten objektivt kunne adskilles. Dog alene hvis den anslåede værdi af den del af kontrakten, der er omfattet af lovens afsnit II eller III, overstiger de gældende tærskelværdier. Det indebærer eksempelvis, at for blandede kontrakter, der består af en ydelse omfattet af udbudslovens § 21 og en ydelse omfattet af udbudslovens afsnit II eller III, vil afsnit II eller III finde anvendelse for den samlede kontrakt, såfremt de enkelte ydelser objektivt kunne adskilles.

Til nr. 6

Den gældende bestemmelse i § 26, stk. 3, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 3, stk. 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

Den gældende bestemmelse fastlægger sammen med den øvrige del af § 26, hvilke regler ordregiver er underlagt ved indgåelsen af kontrakter, der delvis angår ydelser omfattet af loven, og delvis ydelser der ikke er omfattet af loven.

Det følger af den foreslåede ændring af *§ 26, stk. 3,* at afsnit II eller III finder anvendelse for den samlede kontrakt, hvis den anslåede værdi af den del af kontrakten, der er omfattet af lovens afsnit II eller III, overstiger de gældende tærskelværdier. Uanset værdien af de dele der ikke er omfattet af lovens afsnit II eller III, når der er tale om en kontrakt som objektivt kan adskilles, men tildeles som en samlet kontrakt.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det fremgår af udbudsloven, at ved kontrakter der indeholder forskellige ydelser i henhold til § 26, skal der sondres mellem ydelser i kontrakten omfattet af udbudslovens afsnit II og III og andre ydelser. Det betyder, at der ikke skal sondres mellem ydelser omfattet af udbudslovens I-V og andre ydelser. Dermed sondres til gengæld mellem de ydelser, der er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65, og ydelser omfattet af afsnit IV og V. Den foreslåede bestemmelse medfører, at lovens afsnit II og III finder anvendelse for tildelingen af den samlede blandede kontrakt, uanset værdien af de dele der ikke er omfattet af afsnit II eller III, når ordregivere tildeler en samlet kontrakt, selvom delene i kontrakten

objektivt kunne adskilles. Dog alene hvis den anslåede værdi af den del af kontrakten, der er omfattet af lovens afsnit II eller III, overstiger de gældende tærskelværdier. Det indebærer eksempelvis, at for blandede kontrakter, der består af en ydelse omfattet af udbudslovens § 21 og en ydelse omfattet af udbudslovens afsnit II eller III, vil afsnit II eller III finde anvendelse for den samlede kontrakt, såfremt de enkelte ydelser objektivt kunne adskilles.

Til nr. 7

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 26, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

Den gældende bestemmelse fastlægger i § 26, hvilke regler ordregiver er underlagt ved indgåelsen af kontrakter, der delvis angår ydelser omfattet af loven, og delvis ydelser der ikke er omfattet af loven.

Det foreslås i § 26, *stk. 5*, at § 26, stk. 1-4, også finder anvendelse for en kontrakt, der både og udelukkende omfatter ydelser omfattet af lovens afsnit IV, og ydelser omfattet af lovens afsnit V, dog således at når en del af kontrakten har en klar grænseoverskridende interesse, finder lovens afsnit IV anvendelse for hele kontrakten, når der tildeles en samlet kontrakt.

Den foreslåede bestemmelse er en følge af ændringen i lovforslagets § 1, nr. 4, hvor der sondres mellem ydelser i blandede kontrakten omfattet af udbudslovens afsnit II og III og andre ydelser. Som følge af ændringen i lovforslagets § 1, nr. 4, finder § 26, stk. 1-4, ikke anvendelse på blandede kontrakter, der alene indeholder dele, der kan henføres til henholdsvis lovens afsnit IV og V. Den foreslåede bestemmelse medfører, at fremgangsmåden ved kategorisering af blandede kontrakter i stk. 1-4 også finder anvendelse for blandede kontrakter, der alene indeholder dele omfattet af lovens afsnit IV og V. Det er dog præciseret i den foreslåede bestemmelse, at når en del af kontrakten har en klar grænseoverskridende interesse, finde lovens afsnit IV anvendelse for hele kontrakten, når der tildeles en samlet kontrakt. Dette skal ses i sammenhæng med stk. 3, hvorefter lovens afsnit II og III finder anvendelse for tildelingen af den samlede blandede kontrakt, uanset værdien af de dele der ikke er omfattet af afsnit II eller III, når ordregivere tildeler en samlet kontrakt, selvom delene i kontrakten objektivt kunne adskilles. Dog alene hvis den anslåede værdi af den del af kontrakten, der er omfattet af lovens afsnit II eller III, overstiger de gældende tærskelværdier. I forhold til stk. 5, betyder det, at såfremt ordregivere tildeler en samlet kontrakt indeholdende dele omfattet af både afsnit IV og V, selvom delene objektivt kunne adskilles i selvstændige kontrakter, så finder lovens afsnit IV anvendelse for den samlede kontrakt, uanset værdien af de dele der ikke er omfattet af afsnit V.

Til nr. 8

De gældende bestemmelser i udbudslovens § 61, stk. 1, nr. 1, litra c), og § 67, stk. 1, nr. 1, litra c), blev indført med henblik på at gennemføre artikel 26, stk. 4, litra a), pkt. iii), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65. Bestemmelserne udgør én af mulighederne for ordregivere til at få adgang til at anvende udbudsprocedurerne udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog.

Det følger af de foreslåede ændringer af *§ 61, stk. 1, nr. 1, litra c)*, og *§ 67, stk. 1, nr. 1, litra c)*, at ordregivere kan anvende udbudsprocedurerne udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog, når kontrakten på grund af særlige omstændigheder med hensyn til dens art, kompleksitet eller de retlige og finansielle forhold eller risici i forbindelse hermed, herunder et behov for tilpasning af tilbuddene til kontraktens særlige omstændigheder, ikke kan tildeles uden forudgående forhandling.

De foreslåede ændringer vil medføre en præcisering af § 61, stk. 1, nr. 1, litra c), og § 67, stk. 1, nr. 1, litra c), således at det tydeliggøres, at hensynet til muligheden for tilpasning af tilbuddene til kontraktens

særlige omstændigheder kan være et element i vurderingen af, hvorvidt kontrakter på grund af særlige omstændigheder ikke kan tildeles uden forudgående forhandling.

Eksempelvis vil særligt komplekse kontraktvilkår om ansvar og risici tilknyttet leverancen i henhold til kontrakten være relevante hensyn, som gør, at forudgående forhandlinger kan give tilbudsgiverne mulighed for at tilpasse tilbuddene til de særlige omstændigheder. Dermed kan der være tale om omstændigheder, der indebærer, at kontrakten ikke kan tildeles uden forudgående forhandling.

Udbud af standardbygninger, -tjenesteydelser eller –varer giver generelt ikke ordregivere adgang til at anvende udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog. Dog kan der være særlige omstændigheder forbundet med disse kontrakter, således at konkurrencepræget dialog eller udbud med forhandling alligevel kan anvendes. I denne forbindelse vil hensynet til tilbudsgivernes mulighed for at tilpasse tilbuddet kunne inddrages som et af elementerne i vurderingen, når det skal konstateres, hvorvidt kontrakten indeholder særlige omstændigheder, der medfører, at kontrakten ikke kan tildeles uden forudgående forhandling i henhold til betingelsen i § 61, stk. 1, nr. 1, litra c), og § 67, stk. 1, nr. 1, litra c).

Til nr. 9

De gældende bestemmelser i § 61, stk. 4, og § 67, stk. 4, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 26, stk. 4, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

De gældende bestemmelser udgør én af mulighederne for, at ordregivere kan anvende udbudsprocedurerne udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog. De konkrete muligheder sikrer, at hvor der i forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud kun afgives ikkeforskriftsmæssige eller uantagelige tilbud, kan ordregivere overgå til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog. Ordregiveren kan overgå til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden fornyet offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, når alle tilbudsgiverne under det forudgående offentlige eller begrænsede udbud har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, og hvis de alle opfylder kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

Det følger af de foreslåede ændringer af *§ 61, stk. 4*, og *§ 67, stk. 4*, at en ordregiver kan overgå fra et forudgående offentligt eller begrænset udbud til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, når proceduren omfatter alle de tilbudsgivere, og kun dem, der har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, og opfylder kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

De foreslåede ændringer vil medføre, at ordregivere kan overgå til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden fornyet offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse i flere situationer end tidligere. Ordregivere kan med ændringen overgå til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden fornyet offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, selvom der i forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud har været tilbudsgivere, der ikke havde afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, eller ikke har opfyldt kravene i udbudslovens § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3. Når ordregiveren overgår til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog, skal alle tilbudsgivere, der har afgivet ikkeforskriftsmæssige eller uacceptable tilbud, jf. § 61, stk. 2 og 3, og § 67, stk. 2 og 3, medtages, når de samtidigt har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, og hvis de alle opfylder kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

Ændringerne i § 61, stk. 4, og § 67, stk. 4, kan have en positiv effekt på transaktionsomkostningerne, idet ordregiver, under overholdelse af bestemmelsernes betingelser, kan overgå til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden fornyet offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse. At vælge overgang til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden fornyet offentliggørelse af

en udbudsbekendtgørelse kan være en proces med færre omkostninger for såvel ordregiver som for tilbudsgiverne.

Til nr. 10

De gældende bestemmelser i § 61, stk. 4, og § 67, stk. 4, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 26, stk. 4, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

De gældende bestemmelser udgør én af mulighederne for, at ordregivere kan anvende udbudsprocedurerne udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog. De konkrete muligheder sikrer, at hvor der i forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud kun afgives ikkeforskriftsmæssige eller uantagelige tilbud kan ordregivere overgå til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog. Ordregiveren kan overgå til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden fornyet offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, når alle tilbudsgiverne under det forudgående offentlige eller begrænsede udbud har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, og hvis de alle opfylder kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

Det følger af de foreslåede ændringer af *§ 61, stk. 4*, og *§ 67, stk. 4*, at der i *stk. 4,* ændres fra », og hvis de alle« til: »samt«. De foreslåede ændringer er en følge af dette lovforslags § 1, nr. 9, der indebærer, at en ordregiver kan overgå fra et forudgående offentligt eller begrænset udbud til udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog uden offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, når proceduren omfatter alle de tilbudsgivere, og kun dem, der har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, og opfylder kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

Den foreslåede ændring er udelukkende er af lovteknisk karakter.

Til nr. 11

Den gældende bestemmelse i § 66, stk. 1, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 29, stk. 3 og 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

Den gældende bestemmelse er én af de bestemmelser, der fastlægger rammerne for den forhandling, som ordregivere kan gennemføre ved anvendelsen af udbudsproceduren udbud med forhandling. Udbudslovens § 66, stk. 1, fastsætter forhandlingsfasens hovedregel om, at der skal forhandles med alle tilbudsgiverne om de indledende og efterfølgende tilbud. Forhandlingen kan dog i henhold til § 66, stk. 3, finde sted i flere successive faser med henblik på at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles. Dermed skal der forhandles med alle tilbudsgiverne om de indledende tilbud bortset fra de tilfælde, hvor kontrakten tildeles på baggrund af det indledende tilbud. Angivelsen om, at en ordregiver skal forhandle med tilbudsgiverne om de indledende og alle efterfølgende tilbud, indebærer, at der kun kan ske frasortering af tilbudsgiverne under forhandlingsfasen.

Det følger af den foreslåede ændring af *§ 66, stk. 1*, at en ordregiver skal forhandle med tilbudsgiverne om de indledende og alle efterfølgende tilbud, medmindre ordregiveren har forbeholdt sig ret til at tildele kontrakten på grundlag af det indledende tilbud, eller ordregiveren har besluttet at udvælge tilbudsgivere til forhandling på baggrund af det indledende tilbud. Denne udvælgelse skal i så fald ske efter reglerne i § 66, stk. 3, der giver mulighed for at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles ved opdeling af forhandlingen i flere successive faser. Udvælgelsen skal således ske på grundlag af de kriterier for tildeling, der er fastlagt i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale.

Den foreslåede bestemmelse kan medføre, at transaktionsomkostningerne forbundet med gennemførelsen af udbud med forhandling mindskes, idet en indledende udvælgelse på baggrund af de indledende

tilbud kan være med til at sikre, at forhandlingen koncentreres om færre konkurrencedygtige tilbudsgivere.

Derudover medfører den foreslåede bestemmelse, at § 66, stk. 1, i forhold til § 66, stk. 3, vil medføre, at der kan foretages en udvælgelse på baggrund af det indledende tilbud, mens der også i den efterfølgende forhandling i henhold til § 66, stk. 3, kan foretages en forhandling i flere successive faser med henblik på at begrænse antallet af tilbud, der indgår i den fortsatte forhandling.

Til nr. 12

De gældende bestemmelser i § 70, stk. 2, og § 72, stk. 3, blev indført med henblik på at tydeliggøre pligter i forbindelse med konkurrencepræget dialog, der er reguleret i artikel 67-72 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

De gældende bestemmelser fastlægger, at ordregivere ved konkurrencepræget dialog ikke kan ændre grundlæggende elementer i udbuddet, herunder mindstekrav og kriterier for tildeling.

Det følger af de foreslåede ændringer af *§ 70, stk. 2*, og *§ 72, stk. 3*, at "herunder mindstekrav og kriterier for tildeling" udgår i § 70, stk. 2, og § 72, stk. 3.

Den foreslåede bestemmelse kan medføre, at der kan være situationer, hvor de foreslåede ændringer kan øge fleksibiliteten ved gennemførelsen af konkurrencepræget dialog som følge af ophævelsen af det generelle forbud mod ændringer af mindstekrav og kriterier for tildeling. Det kunne eksempelvis være i situationer, hvor en given ændring af mindstekrav ikke udgør grundlæggende elementer, hvorefter ordregiver med den foreslåede bestemmelse vil opnå mulighed for at foretage ændringer af mindstekravene.

Til nr. 13

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 100, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 33, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65. Bestemmelsen fastlægger de nærmere regler om genåbning af konkurrencen (mini-udbud) på grundlag af en rammeaftale.

Det følger af den gældende § 100, stk. 3, at kriterierne for tildelingen, som skal danne grundlag for tildeling af kontrakt, skal være fastsat i udbudsmaterialet for rammeaftalen. Kriterierne for tildelingen behøver ikke være de samme som de kriterier for tildeling, som selve rammeaftalen blev tildelt på grundlag af, blot at de kriterier for tildeling af kontrakt, som skal være gældende, er angivet i udbudsmaterialet. Det er op til ordregiverens skøn, hvornår det er relevant at tildele kontrakter i henhold til andre vilkår. Ordregiverens skøn må ikke forfølge usaglige hensyn og må ikke stride mod principperne om ligebehandling og gennemsigtighed. Nye vilkår kan således kun inddrages, hvis de har været forudset i udbudsbetingelserne ved udbuddet af rammeaftalen og dermed kendt på det tidspunkt. Vilkårene skal være anført så klart, at der skabes den gennemsigtighed, der er nødvendig for, at alle tilbudsgivere er rimeligt informeret om vilkårene for konkurrencen under genåbningen af konkurrencen (miniudbuddet). Kravet om, at kriterierne for tildeling skal være fastsat i udbudsmaterialet, medfører, at ordregiveren skal beslutte, hvilke kriterier for tildeling der vil være relevante og derfor skal gælde for de efterfølgende genåbninger af konkurrencen (miniudbud), allerede når rammeaftalen udbydes.

Det foreslås i § 100, *stk. 3*, at en ordregiver skal tildele kontrakten på grundlag af de kriterier for tildeling, der er fastsat i udbudsmaterialet for rammeaftalen, jf. §§ 161-165. Henvisningen til kriterier for tildeling af kontrakter ændres således fra § 162 til §§ 161-165.

Formålet med ændringen er at skabe klarhed om, at en ordregiver skal tildele en kontrakt på en rammeaftale med genåbning af konkurrencen, under hensyntagen til de kriterier for tildeling af kontrakter, som fremgår af udbudslovens §§ 161-165, og ikke alene § 162. Den gældende bestemmelse i § 162 fastsætter,

at en ordregiver skal identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud på grundlag af pris, omkostninger eller bedste forhold mellem pris og kvalitet. Ved tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet vurderes tilbuddet på grundlag af underkriterier som f.eks. kvalitative, miljømæssige og sociale aspekter. Det valgte tildelingskriterium og evt. andre kriterier for tildeling, herunder underkriterier, skal gøre det muligt at foretage en vurdering af de enkelte tilbud i forhold til kontraktens genstand.

Af § 161 fremgår det, at en ordregiver skal tildele kontrakten til den tilbudsgiver, der har afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Af § 163 fremgår de nærmere regler for anvendelsen af underkriterier, herunder at disse skal være forbundet med kontraktens genstand. Af § 164 fremgår, at en ordregiver skal fastsætte kriterier for tildeling, der er gennemsigtige, og som ikke giver ordregiver ubetinget valgfrihed mellem tilbuddene, samt at kriterierne skal sikre mulighed for effektiv konkurrence om kontrakten. Af § 165 fremgår det endvidere, at en ordregiver skal angive i udbudsmaterialet, hvordan ordregiveren vil vægte de fastsatte underkriterier, såfremt ordregiver anvender tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet. Udbudslovens § 161 og §§ 163-165 har således også relevans for ordregivers fastsættelse af kriterier for tildeling af kontrakter på en rammeaftale. Med ændringen af § 100, stk. 3, vil dette fremgå klart af bestemmelsen.

Den foreslåede ændring vil medføre øget klarhed om, hvilke bestemmelser der finder anvendelse ved fastsættelse af kriterier for tildeling af kontrakt på en rammeaftale. Det vil medføre, at ordregiver ikke er i tvivl om, hvilke bestemmelser i udbudsloven som er væsentlige, når ordregiver skal fastsætte kriterier for tildeling af en kontrakt ved genåbning af konkurrencen (miniudbud) i udbudsmaterialet for rammeaftalen.

Til nr. 14

Det fremgår af den gældende § 106, stk. 1, i udbudsloven, at ordregiver kan kræve, at deltagerne i et dynamisk indkøbssystem skal indsende et nyt og ajourført fælles europæisk udbudsdokument, jf. § 148, stk. 1, som et foreløbigt bevis for, at deltagerne ikke er omfattet af de udelukkelsesgrunde, der er nævnt i §§ 135-137, og at minimumskravene til egnethed, jf. §§ 140-143, er opfyldt.

Ordregiveren har alene en ret til at kræve, at deltagerne i det dynamiske indkøbssystem indsender et nyt og ajourført fælles europæisk udbudsdokument, men har ikke en pligt. Alene i de situationer, hvor der er tvivl om, hvorvidt deltageren er omfattet af en eller flere af de obligatoriske udelukkelsesgrunde, og hvis relevant, de frivillige udelukkelsesgrunde, har ordregiveren en pligt til at foretage en effektiv kontrol af nøjagtigheden af de oplysninger og den dokumentation, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har indsendt. Det samme gør sig gældende, hvis ordregiveren er i tvivl om, hvorvidt deltageren opfylder minimumskravene til egnethed. Ordregiveren kan på ethvert tidspunkt i løbet af det dynamiske indkøbssystems løbetid kræve, at deltagerne indsender dokumentation, jf. § 152.

Det følger af den foreslåede ændring af § 106, *stk. 1,* at henvisningen til ordregiverens hjemmel til at indhente dokumentation fra deltagerne i det dynamiske indkøbssystem ændres fra § 152 til § 151, stk. 2. En ordregiver kan således alene indhente dokumentation, hvis det vurderes nødvendigt for at sikre, at proceduren gennemføres korrekt på samme måde som udbud af offentlige kontrakter, der tildeles efter andre udbudsprocedurer eller indkøbsmetoder. Ordregiver skal derfor som udgangspunkt alene indhente dokumentation fra den tilbudsgiver, der har afgivet det vindende tilbud. I de tilfælde, hvor ordregiveren har behov for at indhente dokumentation fra andre økonomiske aktører, kan ordregiveren alene indhente dokumentation, hvis det vurderes nødvendigt for at sikre, at proceduren gennemføres korrekt.

Formålet med ændringen er at rette en fejl i henvisningen til ordregivers hjemmel til at indhente dokumentation på ethvert tidspunkt i proceduren. Den gældende § 152, som den gældende bestemmelse henviser til, fastsætter, hvilke typer af dokumentation som ordregiveren kan kræve som bevis for, at den økonomiske aktør ikke er omfattet af en udelukkelsesgrund og opfylder minimumskravene til egnethed. Bestemmelsen siger derimod intet om, hvornår en ordregiver kan indhente dokumentation og på hvilke betingelser. Dette kan skabe forvirring om retstilstanden og give indtryk af, at ordregiver

altid og ubetinget kan indhente dokumentation fra både aktuelle og potentielle deltagere i et dynamisk indkøbssystem, hvilket der med dette forslag rettes op på.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at der ikke vil være tvivl om, at ordregivers adgang til at indhente dokumentation på ethvert tidspunkt i udbudsproceduren er begrænset af betingelserne i udbudslovens § 151, stk. 2. Det vil medføre, at økonomiske aktører ikke unødigt stilles over for krav om at afgive dokumentation, som dermed sparer de økonomiske aktører for unødige administrative omkostninger.

Til nr. 15

Det følger af den foreslåede ændring, at overskriften før § 134 ændres til *"Supplerende oplysninger og ændringer af udbudsmaterialet"* i stedet for "Adgang til supplerende oplysninger".

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at indholdet af § 134 tydeliggøres, hvorved ordregivere får hjemmel til både at meddele supplerende oplysninger samt foretage ændringer af ikke-grundlæggende elementer.

Til nr. 16

Hverken udbudsdirektivet eller udbudsloven indeholder bestemmelser, der regulerer ordregivernes adgang til at foretage ændringer af udbudsmaterialet. EU-Domstolen har imidlertid udtalt sig om adgangen til at foretage ændringer af udbudsmaterialet i flere sager. EU-Domstolen har i en lang række sager understreget, at pligten indeholdt i udbudsreglerne til at overholde princippet om ligebehandling indebærer en pligt til at sikre gennemsigtighed således, at det kan sikres, at princippet overholdes. Se eksempelvis EU-Domstolens dom af den 25. april 1996 i sagen C-87/94, Kommissionen for de Europæiske Fællesskaber mod Kongeriget Belgien, præmis 51-53, samt EU-Domstolens dom af den 7. december 2000 i sagen C-324/98, Telaustria Verlags GesmbH, Telefonadress GmbH mod Telekom Austria AG, præmis 61. EU-Domstolen har herudover i flere sager udtalt, at principperne om ligebehandling og gennemsigtighed kræver, at kontraktens genstand samt kriterierne for dens tildeling skal defineres klart, jf. eksempelvis EU-Domstolens dom af den 14. oktober 2004 i sagen C-340/02, Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mod Den Franske Republik, præmis 34, samt EU-Domstolens dom af den 10. december 2009 i sag C-299/08, Europa-Kommissionen mod Den Franske Republik, præmis 41 og 43.

I EU-Domstolens dom af den 10. maj 2012 i sag C-368/10, Europa-Kommissionen mod Kongeriget Nederlandene udtalte EU-Domstolen sig direkte om udbudsreglernes muligheder for at foretage ændringer af udbudsmaterialet. EU-Domstolen bemærkede i denne forbindelse, at selv om de supplerende oplysninger om udbudsbetingelserne og de supplerende dokumenter, som ordregiverne har mulighed for at præcisere i medfør af udbudslovens § 134, kan kaste lys over visse punkter eller give visse oplysninger, kan de ikke, end ikke ved rettelser, ændre rækkevidden af de grundlæggende betingelser for udbuddet, herunder de tekniske specifikationer og tildelingskriterierne, således som disse betingelser er blevet formuleret i udbudsbetingelserne og som interesserede erhvervsdrivende med rette har baseret sig på for at træffe en beslutning om at forberede en indgivelse af et bud eller modsat at afstå fra at deltage i den omhandlede udbudsprocedure, jf. præmis 55. På baggrund heraf bemærkede EU-Domstolen, at princippet om ligebehandling, og den gennemsigtighedsforpligtelse, der følger heraf, kræver, at offentlige kontrakters genstand samt kriterierne for deres tildeling defineres klart lige fra begyndelsen af procedurerne for indgåelse heraf, jf. præmis 56.

I EU-Domstolens dom af den 16. april i sag C-278/14 2015, SC Enterprise Focused Solutions SRL mod Spitalul Județean de Urgență Alba Iulia, præmis 26-27, udtaler EU-Domstolen, at gennemsigtighedskravet bl.a. har til formål at sikre, at der ikke er risiko for vilkårlighed fra den ordregivende myndigheds side og at dette formål ikke kan tilgodeses, hvis den ordregivende myndighed kunne frigøre sig fra de betingelser, som denne selv har fastsat. Den ordregivende myndighed må derfor ikke ændre tildelingskriterier

i løbet af proceduren for tildeling. Ligebehandlingsprincippet og princippet om ikke-forskelsbehandling samt gennemsigtighedskravet har herved samme virkning med hensyn til de tekniske specifikationer.

I EU-Domstolens dom af 5. april 2017 i sag C-298/15, »Borta« UAB mod Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija VĮ, der er den seneste dom vedrørende muligheden for at foretage ændringer af udbudsmaterialet, udtalte EU-Domstolen, at Domstolens faste praksis navnlig kræver, at tilbudsgiverne skal behandles lige, når de udarbejder deres bud og at forpligtelsen til gennemsigtighed navnlig tilsigter at sikre, at der ikke foreligger favorisering og vilkårlighed fra den ordregivende enheds side. Disse principper og denne forpligtelse indebærer bl.a., at den pågældende kontrakts genstand samt kriterierne for dens tildeling defineres klart lige fra begyndelsen af procedurerne for indgåelse heraf, og at betingelserne og bestemmelserne i forbindelse med tildelingsproceduren skal formuleres klart, præcist og utvetydigt i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsbetingelserne, således at det på den ene side gøres muligt for alle rimeligt oplyste og sædvanligt påpasselige bydende at forstå deres nøjagtige rækkevidde og fortolke dem på samme måde, og at der på den anden side gives den ordregivende enhed mulighed for effektivt at efterprøve, om de afgivne bud opfylder de kriterier, der regulerer denne kontrakt.

Det fremgår ligeledes af Domstolens praksis, at den ordregivende enhed under udbudsproceduren i princippet ikke kan ændre rækkevidden af de grundlæggende betingelser for udbuddet, herunder de tekniske specifikationer og tildelingskriterierne, som interesserede erhvervsdrivende med rette har baseret sig på for at træffe en beslutning om at forberede en afgivelse af et bud eller modsat at afstå fra at deltage i den omhandlede udbudsprocedure. EU-Domstolen fremhæver dog, at selv om dette er tilfældet, følger det ikke deraf, at enhver ændring af udbudsbetingelserne efter offentliggørelsen af udbudsbekendtgørelsen principielt og under alle omstændigheder er forbudt. Således har den ordregivende enhed mulighed for undtagelsesvis at korrigere eller supplere oplysningerne i udbudsbetingelserne, hvis en simpel præcisering er fornøden, eller med det formål at korrigere åbenlyse indholdsmæssige fejl, såfremt alle tilbudsgiverne gives meddelelse derom. Den ordregivende enhed er ligeledes berettiget til at foretage visse ændringer af udbudsbetingelserne, såfremt principperne om ikke-forskelsbehandling og ligebehandling samt forpligtelsen til gennemsigtighed overholdes. Dette krav betyder for det første, at de omhandlede ændringer, selv om de kan være betydningsfulde, ikke må være så væsentlige, at de ville have kunnet tiltrække mulige tilbudsgivere, som i fraværet af disse ændringer ikke ville have været i stand til at fremsætte et tilbud. Dette kan bl.a. være tilfældet, når ændringerne giver kontrakten en mærkbart anderledes karakter end den, der oprindeligt var fastsat. For det andet indebærer dette krav, at disse ændringer offentliggøres på passende vis, således at alle rimeligt oplyste og normalt påpasselige tilbudsgivere kan få kendskab dertil under de samme omstændigheder og på samme tidspunkt. For det tredje forudsætter dette krav endvidere dels, at disse ændringer foretages inden tilbudsgivernes afgivelse af tilbud, dels, at fristen for afgivelsen af disse tilbud forlænges, når disse ændringer er af væsentlig karakter, at forlængelsens varighed fastsættes ud fra ændringernes væsentlighed, og at forlængelsens varighed er tilstrækkelig til at de interesserede økonomiske aktører kan tilpasse deres bud som følge deraf.

Det følger af den foreslåede ændring af *§ 134,* at der indsættes et nyt stk. 1, hvorefter en ordregiver kan foretage ændringer af udbudsmaterialet, når følgende krav er overholdt: 1) Ændringerne offentliggøres på passende vis 2) Meddelelse om ændringen sker under overholdelse af tidsfristerne for supplerende oplysninger, jf. stk. 2 og 3) ændringerne udgør ikke ændringer af grundlæggende elementer, jf. § 24, nr. 37. Offentliggørelse af ændringer på passende vis indebærer, at alle rimeligt oplyste og normalt påpasselige tilbudsgivere kan få kendskab dertil under de samme omstændigheder og på samme tidspunkt. For offentlige udbud kan offentliggørelse ske ved offentliggørelse af en bekendtgørelse i EU-tidende om den pågældende ændring. I procedurer, hvor der foretages en udvælgelse blandt de kvalificerede ansøgere, kan ordregiver nøjes med at offentliggøre ændringerne således, at de udvalgte deltagere, der endnu ikke er afvist, kan få kendskab til ændringerne. Offentliggørelsen af ændringer i procedurer, hvor der foretages en udvælgelse, behøver ikke blive foretaget ved offentliggørelsen af en bekendtgørelse i EU-tidende,

men kan offentliggøres på samme måde, som den sædvanlige afvikling af en udbudsprocedure tilsiger, eksempelvis via et elektronisk udbudssystem.

At ændringer skal foretages under overholdelse af minimumstidsfristerne for supplerende oplysninger, jf. stk. 2 og 3, indebærer, at der kun kan foretages ændringer inden udløbet af henholdsvis 6 eller 4 dage før udløbet af fristen for afgivelse af ansøgning eller tilbud. Tilbudsfristen i denne forbindelse er den frist, der er fastsat i medfør af udbudslovens §§ 57, stk. 1, 60, stk. 1, 66, stk. 6, 71, stk. 2, eller 77, stk. 7. Bestemmelsen berører i øvrigt ikke den gældende bestemmelse i udbudslovens § 93, stk. 4, hvorefter ordregiver i visse tilfælde kan blive forpligtet til at forlænge fristen for modtagelse af tilbud. Eksempelvis skal ordregiver forlænge fristen for modtagelse af tilbud, hvis ordregiveren foretager væsentlige ændringer af udbudsmaterialet. Hvis ordregiver forlænger en frist, skal den fastættes i henhold til proportionalitetsprincippet. Som følge heraf skal forlængelsen stå i et rimeligt forhold til oplysningernes, dokumenternes eller ændringens betydning og give den økonomiske aktør passende tid til at afgive ansøgning eller tilbud.

På trods af forbuddet imod at foretage ændringer efter udløbet af fristen for afgivelse af tilbud er der en særlig hjemmel i udbudslovens § 71, stk. 3 til at afklare, præcisere og optimere endelige tilbud i forbindelse med gennemførelsen af en konkurrencepræget dialog. Denne bestemmelse påvirker ikke denne adgang for ordregivere.

Ændringer af grundlæggende elementer er defineret i udbudslovens § 24, nr. 37. Det følger heraf, at en ændring af grundlæggende elementer udgør en ændring, der kan have påvirket potentielle ansøgeres eller tilbudsgiveres deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure eller fordrejet konkurrencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere, såfremt ændringen havde fremgået af den oprindelige procedure for indgåelse af kontrakt. En ændring kan have påvirket potentielle ansøgeres eller tilbudsgiveres deltagelse i udbudsproceduren, hvis den ville have givet andre ansøgere end de oprindelige udvalgte mulighed for at deltage, eller ville have tiltrukket yderligere deltagere til udbudsproceduren, f.eks. hvis ændringen bevirker, at en kontrakts karakter er væsentlig forskellig fra den, der oprindeligt blev fastlagt i udbudsmaterialet. En ændring fordrejer f.eks. konkurrencen, hvis den er en følge af, at ordregiver udnytter sin viden om de indkomne tilbud og ansøgninger til at give visse ansøgere eller tilbudsgivere en fordel, som ikke er sagligt begrundet.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det tydeliggøres mere i udbudsloven, hvornår ordregivere må foretage ændringer af udbudsmaterialet, end hvad tilfældet er i dag. Der er ikke tale om en ændring af gældende ret, men derimod en kodificering af retspraksis fra EU-Domstolen. Tydeliggørelsen af gældende ret kan evt. påvirke ordregivernes adfærd, så der vil ses flere ændringer af udbudsmaterialerne. Det kan i givet fald reducere risikoen for at udbud annulleres og efterfølgende genudbydes med et justeret udbudsmateriale.

Til nr. 17

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 135 medfører pligt for ordregiver til at udelukke tilbudsgivere og ansøgere, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren ved endelig dom er dømt for terrorhandlinger eller strafbare handlinger med forbindelse til terroraktivitet, hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme og børnearbejde og andre former for menneskehandel. Derudover indebærer § 135, stk. 3, at det er obligatorisk at udelukke tilbudsgivere eller ansøgere, der har ubetalt forfalden gæld på 100.000 kr. eller derover til offentlig myndigheder.

Herudover medfører udbudslovens § 136 pligt for ordregiver til at udelukke tilbudsgivere eller ansøgere, der svigagtigt har givet urigtige oplysninger, eller som har undladt at give de krævede oplysninger. Derudover indebærer den gældende bestemmelse i udbudslovens § 136 pligt for ordregiver til at udelukke en tilbudsgiver eller ansøger, hvis en interessekonflikt ikke kan afhjælpes effektivt med mindre indgribende foranstaltninger, og hvis en forvridning af konkurrencen som omhandlet i udbudslovens § 39

fra den forudgående inddragelse af de økonomiske aktører i forberedelsen af udbudsproceduren ikke kan afhjælpes med mindre indgribende foranstaltninger.

Det følger af den foreslåede indsættelse af *§ 134 a,* at ordregiver skal udelukke en ansøger eller tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret i et land, der er optaget på EU-listen over ikkesamarbejdsvillige skattejurisdiktioner og ikke har tiltrådt WTO's Government Procurement Agreement eller øvrige handelsaftaler, der forpligter Danmark til at åbne markedet for offentlige kontrakter for tilbudsgivere etableret i det pågældende land. § 135, stk. 6 finder tilsvarende anvendelse på situationer omfattet af stk. 1. En ansøger eller tilbudsgiver anses for at være etableret i det land, hvor denne er registreret og har sin adresse.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at virksomheder etableret i lande, der er optaget på den gældende EU-liste over ikkesamarbejdsvillige skattejurisdiktioner og ikke har tiltrådt WTO's Government Procurement Agreement eller øvrige handelsaftaler, der forpligter Danmark til at åbne markedet for offentlige kontrakter for tilbudsgivere etableret i det pågældende land, ikke vil have mulighed for at vinde offentlige kontrakter fra ordregivere omfattet af udbudsloven.

Til nr. 18

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 136, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 57, stk. 4, litra e, f og h, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65, dog med den ændring, at udelukkelsesgrundene efter § 136 er obligatoriske.

Det følger af den gældende § 136, at en ordregiver skal udelukke en tilbudsgiver eller ansøger, hvis en interessekonflikt ikke kan afhjælpes effektivt med mindre indgribende foranstaltninger, eller hvis en forvridning af konkurrencen som omhandlet i udbudslovens § 39 fra den forudgående inddragelse af de økonomiske aktører i forberedelsen af udbudsproceduren ikke kan afhjælpes med mindre indgribende foranstaltninger. Derudover indebærer § 136, at en ordregiver skal udelukke tilbudsgivere eller ansøgere, der svigagtigt har givet urigtige oplysninger, eller som har undladt at give de krævede oplysninger.

Det foreslås i § 136, stk. 1, *nr. 2,* at ordet »eller« udgår og i stedet indsættes der et komma. Den foreslåede ændring er en følge af dette lovforslags § 1, nr. 20.

Lovforslagets § 1, nr. 20, indebærer, at der tilføjes en obligatorisk udelukkelsesgrund til § 136. En ordregiver forpligtes herefter til at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, når ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet. Lovforslagets § 1, nr. 20, indebærer derfor, at der indføres et nyt nummer efter § 136, stk. 1, nr. 3, hvilket medfører behov for at ændre ordlyden af § 136, stk. 1, nr. 2, således at sætningskæden i § 136, stk. 1, nr. 1-4 bliver sproglig korrekt.

Den foreslåede ændring er udelukkende af lovteknisk karakter.

Til nr. 19

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 136, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 57, stk. 4, litra e, f og h, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65, dog med den ændring at udelukkelsesgrundene er obligatoriske.

Det følger af § 136, at en ordregiver skal udelukke en tilbudsgiver eller ansøger, hvis en interessekonflikt ikke kan afhjælpes effektivt med mindre indgribende foranstaltninger, eller hvis en forvridning af konkurrencen som omhandlet i udbudslovens § 39 fra den forudgående inddragelse af de økonomiske aktører i forberedelsen af udbudsproceduren, ikke kan afhjælpes med mindre indgribende foranstaltnin-

ger. Derudover indebærer § 136, at en ordregiver skal udelukke tilbudsgivere eller ansøgere, der svigagtigt har givet urigtige oplysninger, eller som har undladt at give de krævede oplysninger.

Det følger af den foreslåede ændring af § 136, stk. 1, *nr. 3,* at ordet »eller« indsættes efter »udvælgelsen i § 145«. Den foreslåede ændring er en konsekvens af dette lovforslags § 1, nr. 20.

Lovforslagets § 1, nr. 20, indebærer, at der tilføjes en obligatorisk udelukkelsesgrund til § 136. En ordregiver forpligtes herefter til at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, når ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet. Lovforslagets § 1, nr. 20, indebærer derfor, at der indføres et nyt nummer efter § 136, stk. 1, nr. 3, hvilket medfører behov for at ændre ordlyden af § 136, stk. 1, nr. 3, således at sætningskæden i § 136, stk. 1, nr. 1-4 bliver sproglig korrekt.

Den foreslåede ændring er udelukkende af lovteknisk karakter.

Til nr. 20

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 136, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 57, stk. 4, litra e, f og h, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65, dog med den ændring, at udelukkelsesgrundene i § 136 er obligatoriske.

Det følger af § 136, at en ordregiver skal udelukke en tilbudsgiver eller ansøger, hvis en interessekonflikt ikke kan afhjælpes effektivt med mindre indgribende foranstaltninger, eller hvis en forvridning af konkurrencen som omhandlet i udbudslovens § 39 fra den forudgående inddragelse af de økonomiske aktører i forberedelsen af udbudsproceduren, ikke kan afhjælpes med mindre indgribende foranstaltninger. Derudover indebærer § 136, at en ordregiver skal udelukke tilbudsgivere eller ansøgere, der svigagtigt har givet urigtige oplysninger, eller som har undladt at give de krævede oplysninger.

Når ordregiveren benytter de i nr. 1-3 anførte udelukkelsesgrunde, skal det ske under overholdelse af og hensyntagen til principperne, jf. § 2, herunder proportionalitetsprincippet.

Det følger af den foreslåede ændring af § 136, at der indsættes et nyt nummer, der bliver *nr. 4,* hvorefter en ordregiver skal udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, når ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet. Bestemmelsen gennemfører udbudsdirektivets artikel 57, stk. 4, litra c, dog med den ændring, at udelukkelsesgrunden gøres obligatorisk. Bestemmelsen ophæver og erstatter udbudslovens § 137, stk. 1, nr. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 21.

Den foreslåede ændring vil medføre, at det ikke, som efter den gældende lov, er op til den enkelte ordregiver at vurdere, hvorvidt ordregiveren ønsker at anvende udelukkelsesgrunden. Ordregiveren forpligtes således til at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, når ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af udelukkelsesgrunden. Den foreslåede ændring i lovforslagets § 1, nr. 20, medfører som klart udgangspunkt ikke en undersøgelsespligt for ordregiveren i forhold til at konstatere, hvorvidt en ansøger eller tilbudsgiver er omfattet af udelukkelsesgrunden. Alene i tvivlstilfælde har ordregiveren, jf. § 159, stk. 3, en pligt til at foretage en effektiv kontrol af nøjagtigheden af de oplysninger og den dokumentation, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har indsendt.

Den foreslåede bestemmelse i § 136, stk. 1, nr. 4, er formuleret bredt, idet bestemmelsen kan angå mange forskellige situationer, som kan karakteriseres som forsømmelser. Forsømmelsen skal angå ansøgerens eller tilbudsgiverens erhverv, hvilket vil sige, at en alvorlig forsømmelse skal være begået i forbindelse med ansøgerens eller tilbudsgiverens udøvelse af virksomhed. Ansøgerens eller tilbudsgiverens erhverv skal forstås bredt, således bestemmelsen ikke alene omfatter alvorlige forsømmelser, der er direkte knyttet

til kvaliteten af opgaveudførelsen. Andre alvorlige forsømmelser i forbindelse med ansøgerens eller tilbudsgiverens udøvelse af virksomhed kan endvidere være omfattet af denne bestemmelse.

Ansøgeren eller tilbudsgiveren kan alene udelukkes, såfremt de forsømmelser denne tidligere har begået har været alvorlige forsømmelser, der skaber tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet og dermed ansøgerens eller tilbudsgiverens troværdighed i forhold til udøvelsen af virksomhed.

Ansøgerens eller tilbudsgiverens alvorlige forsømmelser skal sætte berettiget spørgsmålstegn ved ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet, hvilket betyder, at det er den pågældende adfærd og ikke virkningen af den alvorlige forsømmelse, der kan begrunde udelukkelse.

Alvorlige forsømmelser, der kan skabe tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet, kan eksempelvis være: Manglende overholdelse af miljømæssige eller sociale forpligtelser, herunder regler om adgang for handicappede, samt overtrædelser af skatteregler, konkurrenceregler eller regler for intellektuel ejendomsret. Endvidere kan det være en alvorlig forsømmelse, der kan begrunde udelukkelse, hvis ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har begået handlinger omfattet af en af de obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1, men hvor der ikke er faldet endelig dom. Det kan efter omstændighederne også være tilfældet, hvis ordregiver kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har gjort grov brug af illegal arbejdskraft.

Endvidere kan det efter omstændighederne være et passende middel til at påvise alvorlige forsømmelser, hvis ordregiveren kan henvise til et udenretligt forlig, syn og skøn, dokumentation, udtalelser eller tilsvarende fra brancheorganisationer vedrørende forsømmelsernes faglige karakter eller anden dokumentation, herunder dokumentation fra egne eller andres erfaringer. Det er ikke afgrænset, hvilken dokumentation ordregiveren kan benytte for at vise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har begået alvorlige forsømmelser i forbindelse med udøvelsen af erhvervet, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet.

Når ordregiveren benytter udelukkelsesgrunden, skal det ske under overholdelse af og hensyntagen til principperne, jf. § 2, herunder proportionalitetsprincippet.

Det er ordregiveren, der har bevisbyrden for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet. Det kan efter omstændighederne være tilstrækkeligt for at løfte bevisbyrden, hvis ordregiveren kan påvise dette ved endelig dom, voldgiftskendelse eller kendelse fra et domstolslignende administrativt nævn.

Til nr. 21

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 137, stk. 1, nr. 3, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 57, stk. 4, litra c, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

Det følger af § 137, stk. 1, nr. 3, at en ordregiver kan udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, hvis ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet. Hvis ordregiveren har angivet, at det vil medføre udelukkelse, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af udelukkelsesgrunden, skal ordregiveren når som helst i løbet af proceduren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren enten før eller under udbudsproceduren er omfattet af udelukkelsesgrunden. Efter gældende ret er der i dette tilfælde således alene tale om en frivillig udelukkelsesgrund, som ordregiver kan vælge at anvende i konkrete udbud.

Det følger af den foreslåede ændring af § 137, stk. 1, *nr. 3,* at bestemmelsen ophæves. Den foreslåede ændring er en følge af dette lovforslags § 1, nr. 20.

Lovforslagets § 1, nr. 20, indebærer, at der tilføjes en obligatorisk udelukkelsesgrund til § 136. En ordregiver forpligtes herefter til at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, når ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet. Lovforslagets § 1, nr. 20, indebærer dermed, at det ikke er op til den enkelte ordregiver at vurdere, hvorvidt ordregiveren ønsker at anvende udelukkelsesgrunden.

Den foreslåede ændring er udelukkende af lovteknisk karakter.

Til nr. 22

Det fremgår af udbudslovens § 138, stk. 1, at ansøgere eller tilbudsgivere, der er omfattet af en af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137, kan forelægge dokumentation, der viser, at ansøgeren eller tilbudsgiveren skal anses for at være pålidelig. Kan ansøgeren eller tilbudsgiveren dokumentere sin pålidelighed, kan ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke udelukkes. Det kan f.eks. være dokumentation, der viser, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af den pågældende udelukkelsesgrund. Derudover kan det være dokumentation for foranstaltninger, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har truffet. Hvis disse foranstaltninger er tilstrækkelige til at sikre ansøgerens eller tilbudsgiverens pålidelighed på trods af en relevant udelukkelsesgrund, kan ordregiveren ikke udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren.

Det beror på en konkret vurdering fra ordregiveren, om ansøgeren eller tilbudsgiveren på tilstrækkelig vis har dokumenteret dennes pålidelighed. I denne forbindelse skal de ansøgere eller tilbudsgivere, hvor det er relevant, dokumentere de forhold, der fremgår af § 138, stk. 3. Såfremt ordregiveren konstaterer, at dokumentationen er tilstrækkelig, kan ordregiveren ikke udelukke den pågældende ansøger eller tilbudsgiver fra udbudsproceduren. Tilstrækkelig dokumentation kan navnlig omfatte personalemæssige og organisatoriske foranstaltninger, f.eks. afbrydelse af alle forbindelser med personer eller organisationer involveret i den pågældende adfærd, relevant reorganisering af medarbejdere, gennemførelse af afrapporterings- og kontrolsystemer, oprettelse af en intern revisionsstruktur til at overvåge overholdelse samt vedtagelsen af interne regler for ansvar og kompensation.

Derudover kan det tillægges betydning i forbindelse med udelukkelsesgrundene i §§ 136 og 137, om det er den afdeling eller enhed, der er omfattet af en udelukkelsesgrund, som også skal udføre den konkrete opgave. Såfremt de trufne foranstaltninger på en tilstrækkelig måde sikrer ansøgerens eller tilbudsgiverens pålidelighed, kan ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke udelukkes. Ved vurderingen af ansøgerens eller tilbudsgiverens dokumentation af sin pålidelighed skal ordregiveren foretage en konkret vurdering i hver enkelt sag, og i denne vurdering kan ordregiveren – ud over hensynet til karakteren af forseelserne og de trufne foranstaltninger – tillige inddrage hensynet til de konkrete forhold ved den omhandlede kontrakttildeling.

Endvidere skal foranstaltningerne vurderes under hensyntagen til grovheden af og de særlige omstændigheder omkring overtrædelsen af de relevante situationer omfattet af udelukkelsesgrundene. Det vil alene være nødvendigt for ansøgeren eller tilbudsgiveren at dokumentere pålidelighed vedrørende de forhold, der i den konkrete situation kan begrunde udelukkelse. Hvis en anden ordregiver har vurderet, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har forelagt dokumentation, der er tilstrækkelig til at dokumentere ansøgerens eller tilbudsgiverens pålidelighed, kan det indgå i vurderingen og være en indikation på ansøgerens eller tilbudsgiverens pålidelighed. Det skal dog i alle tilfælde være en konkret vurdering hos ordregiveren, hvorvidt den fremlagte dokumentation er tilstrækkelig til at påvise pålidelighed.

Såfremt ordregiveren i henhold til § 177, stk. 5, kræver, at en underleverandør erstattes som følge af, at underleverandøren er omfattet af en af de i §§ 135-137 nævnte udelukkelsesgrunde, har underleverandøren samme muligheder som ansøgeren eller tilbudsgiveren efter denne bestemmelse til at dokumentere sin pålidelighed.

Det følger af den foreslåede ændring af *§ 138, stk. 1*, at ordregiveren skal indhente en vejledende

udtalelse hos Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen til vurdering af en økonomisk aktørs dokumentation af pålidelighed. Det indebærer pligt for ordregiver til at indsende oplysninger til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om baggrunden for udelukkelse af den pågældende ansøger eller tilbudsgiver, samt den dokumentation som virksomheden har tilsendt ordregiveren med henblik på dokumentation af pålidelighed i medfør af udbudslovens § 138. Herudover indebærer det pligt til at afvente en vejledende udtalelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om, hvorvidt den indsendte dokumentation af pålidelighed vurderes tilstrækkelig i henhold til udbudslovens § 138, stk. 3. Ordregiveren kan vælge at lægge den vejledende udtalelse til grund ved vurderingen af, om virksomheden skal udelukkes eller ej. Da Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens udtalelse alene er vejledende, er ordregiveren derimod ikke forpligtet til at følge denne.

I forhold til rammeaftaler med genåbning af konkurrencen, hvor ordregiver skal indhente dokumentation før indgåelse af hver kontrakt, kan ordregiver henholde sig til den oprindelige dokumentation af pålidelighed, hvis denne er vurderet tilstrækkelig. Ordregiver er i så fald ikke forpligtet til at indhente en vejledende udtalelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen på ny, medmindre den økonomiske aktør er omfattet af nye udelukkelsesgrunde. I givet fald skal der gennemføres en ny vurdering af dokumentation for pålidelighed.

Formålet med den foreslåede ændring er at samle den nødvendige viden og erfaring og dermed sikre et bedre kompetencegrundlag for gennemførelsen af vurderinger af dokumentation af pålidelighed. Det er således hensigten, at der igennem Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens udarbejdelse af vejledende udtalelser på længere sigt oparbejdes viden og erfaring om dokumentation af pålidelighed. Det er samtidig forventningen, at ordregiverne i høj grad vil gøre brug af denne viden og erfaring ved at lægge Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vejledende udtalelse til grund ved vurderingen af, om en virksomheds dokumentation af pålidelighed er tilstrækkelig eller ej. I så fald må det også forventes at udgøre en administrativ besparelse for ordregiverne.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at samtlige ordregivere omfattet af udbudsloven indsender den dokumentation af pålidelighed, som ordregiveren har modtaget fra virksomheder, der er omfattet af en relevant udelukkelsesgrund til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen sammen med de relevante oplysninger om baggrunden for, at virksomheden er omfattet af en udelukkelsesgrund. På baggrund heraf vil ordregiverne modtage en vejledende udtalelse om, hvorvidt den indsendte dokumentation af pålidelighed er tilstrækkelig, hvilket ordregiveren kan inddrage i deres egen vurdering af, om dokumentationen er tilstrækkelig. Dette forventes i sidste ende at medføre ensretning i ordregivernes beslutning om virksomhedernes dokumentation af pålidelighed samt administrative besparelser som følge af, at ordregiverne i høj grad forventes at lægge Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vejledende udtalelse til grund.

Til nr. 23

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 138, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 57, stk. 6 og 7, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65. Den gældende bestemmelses stk. 6 medfører, at ordregiveren skal udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra at deltage i udbudsprocedurer i 4 år fra datoen for endelig dom eller vedtaget bødeforlæg. Der foreligger en endelig dom, når en dom ikke længere kan ankes. Denne bestemmelse medfører modsætningsvis, at ordregiveren ikke kan udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis der er gået mere end 4 år fra datoen for endelig dom eller vedtagne bødeforlæg vedrørende de i § 135, stk. 1, anførte handlinger. Herved medfører bestemmelsen en beskyttelse for ansøgere eller tilbudsgivere, idet endelig dom eller bøder for handlinger, der er omfattet af § 135, stk. 1, der er ældre end 4 år, ikke kan danne grundlag for udelukkelse. Endvidere fremgår det af bestemmelsen, at ansøgere eller tilbudsgivere, der kan dokumentere deres pålidelighed i henhold til § 138, stk. 1-3, ikke

kan udelukkes. Herved kan ordregiveren ikke udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der har fremlagt tilstrækkelig dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er pålidelig.

Det følger af den foreslåede ændring af § 138, *stk. 6,* at udelukkelsesperioden for ansøgere og tilbudsgivere, der er omfattet af § 135, stk. 1, forlænges fra 4 år til 5 år.

Den foreslåede ændring vil medføre, at ordregivere ikke kan tildele offentlige kontrakter til en tilbudsgiver, der er omfattet af § 135, stk. 1, i 5 år fra datoen for endelig dom eller vedtaget bødeforlæg, såfremt tilbudsgiver eller ansøger ikke har dokumenteret sin pålidelighed.

Til nr. 24

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 138, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 57, stk. 6 og 7, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65. Den gældende bestemmelses stk. 7 medfører, at ordregiveren ikke kan udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis der er gået mere end 2 år fra den relevante hændelse eller handling vedrørende de i § 136, nr. 3, og § 137, stk. 1, nr. 1-6, nævnte tilfælde.

Det følger af den foreslåede ændring af § 138, *stk. 7,* at udelukkelsesperioden for ansøgere og tilbudsgivere, der er omfattet af udbudslovens § 136, nr. 3, og § 137, stk. 1, nr. 1-6, forlænges fra 2 år til 3 år.

Den 3-årige periode løber fra den relevante hændelse eller handling, der kan begrunde udelukkelse, hvilket vil sige tidspunktet for den handling, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har begået, og kan danne grundlag for ordregiverens brug af en udelukkelsesgrund. Det betyder eksempelvis, at i udbudslovens § 137, stk. 1, nr. 1, vil det sige tidspunktet fra ansøgerens eller tilbudsgiverens overtrædelse af gældende forpligtelser inden for det miljømæssige, sociale og arbejdsretlige område.

Der kan imidlertid være situationer, hvor den relevante hændelse finder sted på et senere tidspunkt end ansøgerens eller tilbudsgiverens ukorrekte adfærd. I situationer, hvor der findes en specifik procedure, som er reguleret i EU-retten eller i national ret med henblik på at retsforfølge visse overtrædelser, og hvor bestemte organer har til opgave at foretage undersøgelser i denne forbindelse, skal den relevante hændelse forstås som tidspunktet for resultatet af en sådan procedure.

Dette gælder eksempelvis situationen i § 137, stk. 1, nr. 4. Her vil den relevante hændelse kunne være det tidspunkt, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren foretager en handling, der opfylder indholdet af udelukkelsesgrunden. Det kan være ved indgåelsen af en aftale mellem ansøgeren eller tilbudsgiveren og andre økonomiske aktører med henblik på konkurrencefordrejning. Udelukkelsesperioden kan endvidere beregnes fra et senere tidspunkt, eksempelvis hvor en ansøger eller tilbudsgiver foretager handlinger i henhold til en aftale, der er indgået med henblik på konkurrencefordrejning eller tidspunktet for en afgørelse truffet af Konkurrencerådet.

Den foreslåede ændring vil medføre, at ordregivere ikke kan tildele offentlige kontrakter til en tilbudsgiver, der er omfattet af udbudslovens § 136, nr. 3, og § 137, stk. 1, nr. 1-6, i 3 år fra den relevante hændelse eller handling vedrørende de i udbudslovens § 136, nr. 3, og § 137, stk. 1, nr. 1-6, nævnte tilfælde.

Til nr. 25

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 138, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 57, stk. 6 og 7, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65. I henhold til artikel 57, stk. 7 i dette direktiv, kan udelukkelsesperioden for udelukkelsesgrundene i artikel 57, stk. 4 højst være tre år fra datoen for den relevante hændelse. Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 138, stk. 7 medfører, at ordregiveren ikke kan udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis der er gået mere end 2 år fra den relevante hændelse eller handling vedrørende de i § 136, nr. 3, og § 137, stk. 1, nr. 1-6, nævnte tilfælde.

Det følger af den foreslåede ændring af *§ 138, stk. 7,* at § 136, nr. 4 samt 137, stk. 1-5 bliver omfattet af udelukkelsesperioden i § 138, stk. 7. Den foreslåede ændring er en følge af dette lovforslags § 1, nr. 20 og nr. 21.

Lovforslagets § 1, nr. 21 indebærer, at den frivillige udelukkelsesgrund i § 137, stk. 1, nr. 3 ophæves. Udelukkelsesgrunden i § 137, stk. 1, nr. 3 bliver herefter i lovforslagets § 1, nr. 20 gjort obligatorisk at anvende. En ordregiver forpligtes herefter til at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, når ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet. Lovforslagets § 1, nr. 20, indebærer dermed, at det ikke er op til den enkelte ordregiver at vurdere, hvorvidt ordregiveren ønsker at anvende udelukkelsesgrunden.

Den foreslåede ændring er udelukkende af lovteknisk karakter.

Til nr. 26

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 145, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 65, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

Det følger af den gældende bestemmelse i § 145, stk. 2, at hvis der er flere ansøgere, end antallet af ansøgere, som ordregiveren vil opfordre til at afgive tilbud, skal ordregiveren foretage udvælgelsen blandt de ansøgere, som opfylder minimumskravene til egnethed, og som ikke er udelukkede. Bestemmelsen angiver endvidere, at de kriterier, som ordregiveren anvender til at foretage udvælgelsen, skal være objektive og ikkediskriminerende. Ordregiveren skal i udbudsmaterialet fastlægge og offentliggøre den fremgangsmåde, der vil blive benyttet i forbindelse med ordregiverens udvælgelse af ansøgere ved udbud med en begrænset procedure. Hvis ordregiveren lægger vægt på flere forskellige forhold, skal det fremgå klart af udbudsmaterialet, hvordan de enkelte forhold prioriteres eller vægtes. Det er ikke et krav, at kriterierne skal vægtes, men det skal være gennemsigtigt, hvordan udvælgelsen vil ske.

Det følger af den foreslåede ændring af § 145, *stk. 2,* at såfremt en ordregiver anvender omsætning til at udvælge det antal ansøgere, som opfordres til at afgive tilbud, må ordregiveren ikke lægge vægt på den del af en ansøgers omsætning pr. år, som er højere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten. En ordregiver kan dog lægge vægt på en højere omsætning end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten, såfremt ordregiveren har benyttet undtagelsen i § 142, stk. 2, 2. pkt. i udbudsloven i forbindelse med fastsættelse af minimumskrav til en ansøgers eller tilbudsgivers økonomiske og finansielle formåen.

Formålet med den foreslåede ændring er at skabe sammenhæng mellem en ordregivers krav til en ansøgers eller tilbudsgivers økonomiske og finansielle formåen, jf. § 142, stk. 2, og ordregiverens udvælgelseskriterier, når ordregiveren vælger at anvende omsætning. Såfremt en ordregiver anvender omsætning til at udvælge det antal ansøgere, som opfordres til at afgive tilbud, må ordregiveren ikke lægge vægt på en ansøgers omsætning pr. år, som er højere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten, medmindre ordregiveren har benyttet undtagelsen i § 142, stk. 2.

Den foreslåede ændring vil medføre, at færre ordregivere vil lægge vægt på omsætning, der er højere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten, når ordregivere skal foretage udvælgelsen blandt de ansøgere, som opfylder minimumskravene til egnethed, og som ikke er udelukkede. Ændringen sikrer herved, at virksomheder ikke bliver målt på en omsætning, der ikke står mål med kontraktens værdi, medmindre der er tale om særlige situationer.

Efter udbudslovens § 142, stk. 2, må en ordregiver ikke kræve, at en ansøgers eller tilbudsgivers minimumsomsætning er højere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten, undtagen i tilfælde hvor der er særlige risici forbundet med bygge- og anlægsarbejderne, tjenesteydelserne eller vareleverancerne. Ordregiveren skal begrunde et sådant krav i udbudsmaterialet. Sådanne tilfælde kan omfatte øgede risici forbundet med kontraktens gennemførelse eller den kendsgerning, at kontraktens rettidige og korrekte

gennemførelse er kritisk, eksempelvis fordi den udgør en nødvendig forudsætning for andre kontrakters gennemførelse. Når en ordregiver således anvender undtagelsen i § 142, stk. 2, i behørigt begrundede tilfælde, kan en ordregiver ligeledes anvende en omsætning, som er højere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten som led i udvælgelsen. I de tilfælde står det ordregiveren frit for selv at beslutte, om det er passende og relevant at fastsætte et udvælgelseskriterium, som lægger vægt på en omsætning, som er mere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten. Ændringen vil således forhindre, at der gennem formuleringen af udvælgelseskriterier stilles større krav til omsætningen end det, som fremgår af reglerne for fastsættelse af krav til en ansøgers eller tilbudsgivers økonomiske og finansielle formåen.

Såfremt en ordregiver anvender omsætning som udvælgelseskriterium, vil ansøgere, som har en omsætning, der er lig den dobbelte anslåede værdi af kontrakten eller højere, modtage den bedst mulige bedømmelse. Det vil medføre, at virksomheder, der har en omsætning som er lig den dobbelte anslåede værdi af kontrakten, kan konkurrere på lige vilkår med virksomheder, der har en omsætning, der ligger langt over den dobbelte værdi af kontrakten. Såfremt der er flere ansøgere, som har en omsætning, der er lig eller højere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten, end ordregiveren har angivet at ville opfordre til at afgive tilbud, jf. § 145, stk. 3, nr. 1, skal ordregiveren herefter lægge vægt på andre forhold i forbindelse med udvælgelsen blandt disse ansøgere. Hvilke andre forhold ordregiveren vil tillægge betydning, samt hvordan de enkelte forhold prioriteres eller vægtes, skal klart fremgå af udbudsmaterialet.

Til nr. 27

Til § 152, stk. 4

Det fremgår af udbudslovens § 152, stk. 1, at ordregiver skal kræve at få forelagt de certifikater, attester, erklæringer og anden dokumentation, der viser, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i udbudslovens § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, og at minimumskravene til egnethed, jf. § 140, er opfyldt.

Det vil sige, at den dokumentation, som ordregiveren skal kræve i henhold til § 151, stk. 1, og kan kræve i henhold til § 151, stk. 2, skal indhentes på grundlag af § 152. I stk. 1 henvises der til følgende bestemmelser som bevis på, at en ansøger eller tilbudsgiver ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, og for at minimumskravene til egnethed er opfyldt:

1. § 153 angående dokumentation af, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene § 135, stk. 1 eller 3, samt § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7.
2. § 154 angående ansøgerens eller tilbudsgiverens økonomiske og finansielle formåen. Der er tale om en ikke udtømmende liste, hvorfor der også kan kræves andre bevismidler.
3. § 155 samt §§ 157 og 158 angående ansøgerens eller tilbudsgiverens tekniske og faglige formåen. Ordregiveren kan ikke kræve andre bevismidler for ansøgerne eller tilbudsgivernes tekniske og faglige formåen end dem, der fremgår af § 155 samt §§ 157 og 158.

Bestemmelsen indebærer således, at ordregiveren er forpligtet til at stille krav om dokumentation fra den vindende tilbudsgiver for de forhold, der er blevet angivet i det fælles europæiske udbudsdokument vedrørende udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, samt § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, hvis ordregiveren har anført, at det vil medføre udelukkelse, at ansøger eller tilbudsgiver er omfattet af disse udelukkelsesgrunde.

Det fremgår af § 152, stk. 2, i udbudsloven, at ordregiveren alene kan kræve de certifikater, attester, erklæringer og anden dokumentation, der er nævnt i §§ 153-155 samt §§ 157 og 158 i forbindelse med at sikre, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af en udelukkelsesgrund, jf. § 135, stk. 1 eller 3, samt § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, samt at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder minimumskravene til egnethed, jf. § 140. Ordregiveren fastsætter ved udvælgelse, jf. § 145, hvordan ansøgerne skal dokumentere opfyldelse af de objektive og ikkediskriminerende kriterier. Hvis udvælgelsen sker på baggrund

af ansøgernes økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen, kan det ske ved at kræve de dokumentationstyper, der fremgår af §§ 153-155 samt §§ 157 og 158.

I de situationer hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på andre enheders økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen, jf. § 144, kan ansøgeren eller tilbudsgiveren gøre brug af alle passende metoder til at påvise over for ordregiveren, at ansøgeren eller tilbudsgiveren råder over de nødvendige ressourcer. Dette kan eksempelvis ske ved en støtteerklæring.

Det fremgår af § 152, stk. 3, i udbudsloven, at ordregiveren skal kræve de former for dokumentation, som fremgår af e-Certis som bevis på, at der ikke er grundlag for udelukkelse, jf. § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, samt for at minimumskravene til egnethed er opfyldt, jf. § 140, i det omfang dokumentationen er hensigtsmæssigt og vil give fyldestgørende informationer i forhold til ordregiverens vurdering.

E-Certis er en online database, som indeholder oversigter over og vejledninger til de enkelte medlemslandes certifikater og oplysninger, som økonomiske aktører ofte skal bruge i forbindelse med at afgive ansøgning eller tilbud i forbindelse med offentlige indkøb over tærskelværdien.

Det følger af den foreslåede ændring af § 152, at der indsættes et nyt stykke, der bliver *stk. 4,* hvorefter ansøgere og tilbudsgivere, der er optaget på en officiel liste over godkendte økonomiske aktører, jf. § 156, for hver kontrakt kan forelægge ordregiveren et certifikat for optagelse udstedt af den kompetente myndighed. Dette certifikat træder i stedet for dokumentationen, der er nævnt i §§ 153-155, 157 og 158. Første og andet pkt. finder tilsvarende anvendelse for certifikater for optagelse på andre medlemsstaters officielle lister over godkendte økonomiske aktører, der kun kan accepteres fra ansøgere og tilbudsgivere, der er etableret i den medlemsstat, som fører den officielle liste.

Den foreslåede ændring vil medføre, at ansøgere og tilbudsgivere, der er optaget på en officiel liste over godkendte entreprenører, leverandører eller tjenesteydere kan anvende certifikatet for optagelsen på den officielle liste i stedet for dokumentationen, der er nævnt i §§ 153-155, 157 og 158. Ordregivere kan dog kun acceptere certifikatet for optagelse på en officiel liste fra ansøgere og tilbudsgivere, der er etableret i det land, som fører den officielle liste.

Til § 152, stk. 5

Udbudslovens § 152 fastslår, at ordregiver skal kræve bevis for, at der ikke er grundlag for udelukkelse i forbindelse med en udbudsprocedure. Bestemmelsen gennemfører artikel 60, stk. 1 og artikel 61, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65. Det fremgår af udbudslovens § 148, stk. 2, nr. 2 og § 153, at denne dokumentation kan tilvejebringes på forskellige måder. Det fremgår endvidere af lovbemærkningerne til udbudslovens § 148, jf. Folketingstidende 2015-2016, A, L 19, som fremsat, side 174f., at bevisførelsen for virksomheder hjemmehørende i Danmark kan ske ved en serviceattest, som Erhvervsstyrelsen udsteder efter anmodning og mod betaling.

Serviceattesten tjener dermed som verificering af de indhentede oplysninger. Virksomhederne er således ikke forpligtet til at indhente en serviceattest i forbindelse med afgivelse af tilbud ved offentlige udbud, men en ansøger/tilbudsgiver skal kunne dokumentere, at pågældende ikke er omfattet af udelukkelsesbestemmelserne.

Serviceattestordningen fungerer derved som et servicetilbud til virksomheder. En serviceattest bestilles via Det Centrale Virksomhedsregister (CVR) på Erhvervsstyrelsens hjemmeside og udstedes af Erhvervsstyrelsen. Attesten indeholder relevante oplysninger fra Erhvervsstyrelsen, ATP, Skatteforvaltningen, Skifteretten og Kriminalregisteret.

I forbindelse med den finansielle revision for 2018 anbefalede Rigsrevisionen Erhvervsstyrelsen, at der blev etableret en klar lovhjemmel til opkrævning af betaling for udstedelsen af serviceattester.

Erhvervsstyrelsen udsteder i dag serviceattester mod betaling. Serviceattesten kan anvendes af både ordregiver eller ansøger/tilbudsgiver, der har behov for at dokumentere, om udbudslovens relevante udelukkelsesbestemmelser om ansøger/tilbudsgivers udelukkelse fra at deltage i en udbudsprocedure finder anvendelse i det konkrete udbud.

Virksomheder kan selv vælge at indhente dokumentation fra de relevante myndigheder. Serviceattestordningen sikrer imidlertid, at virksomhederne kun behøver at benytte én indgang til det offentlige i forbindelse med indhentning af relevante oplysninger til brug for et offentligt udbud, da serviceattesten rummer alle de oplysninger, der er relevante i forhold til udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 og 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, der bliver nr. 6, jf. lovforslagets § 1, nr. 21. Hensigten med serviceattestordningen har derved også været at gøre det lettere for erhvervslivet at deltage i en udbudsprocedure.

Det foreslås, at der som *stk. 5, 1. pkt.,* indsættes hjemmel til, at Erhvervsstyrelsen kan opkræve gebyr til betaling for serviceattester. Derudover foreslås, at der i *stk. 5, 2. pkt.,* indsættes hjemmel til, at Erhvervsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler for gebyrets størrelse.

Serviceattesten vil som hidtil indeholde alle de oplysninger, der er relevante i forhold til udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 og 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, der bliver nr. 6, jf. lovforslagets § 1, nr. 21.

Med forslaget skal det fortsat være valgfrit for virksomhederne, om de selv vil indhente dokumentation fra de relevante myndigheder, eller om virksomheden vil anvende serviceattestordningen for derved at benytte én indgang til det offentlige.

Med forslaget får Erhvervsstyrelsen klar hjemmel til at opkræve betaling for udstedelse af serviceattester. Endvidere foreslås det, at Erhvervsstyrelsen bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om gebyrets størrelse.

De nærmere regler for opkrævning af serviceattester forventes bl.a. at bestemme, at gebyret for udstedelse af serviceattester opkræves hos den person, som anmoder om udlevering af serviceattesten.

Taksten af gebyret, der ikke har skattemæssig karakter, fastsættes administrativt af Erhvervsstyrelsen, således at der årligt tilstræbes fuld dækning for de omkostninger, der er forbundet med udstedelsen af serviceattester. Mindst én gang årligt vurderes det på baggrund af Erhvervsstyrelsens seneste års regnskab, om omkostningerne skal reduceres eller taksten justeres for at sikre balance. Afviger regnskabet i et væsentligt omfang fra det budgetterede, vil afvigelsen blive tilstræbt udlignet over en periode på maksimalt fire år fra regnskabsåret.

Formålet med opkrævning af betaling for udstedelsen af serviceattester er at sikre, at Erhvervsstyrelsen får dækning for alle omkostninger vedrørende ordningens drift og udvikling, herunder udvikling og vedligehold af it-systemer, personaleomkostninger, afholdte retsafgifter i forbindelse med indhentning af oplysninger mv. Den gældende takst for udlevering af serviceattester er afstemt hermed.

Den foreslåede gebyrordning for opkrævning af betaling for serviceattester er en videreførelse af gældende praksis og procedure på området for såvel anmodning som udstedelse af serviceattester. Den foreslåede bestemmelse har ingen afledte praktiske konsekvenser, og virksomhederne og myndighederne vil derfor ikke skulle ændre procedurer eller indrette sig anderledes, end hvordan området forvaltes i dag.

Til nr. 28

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 171 blev indført med henblik på at gennemføre artikel 55, stk. 1 og 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65. Det følger af § 171, at en ordregiver i visse tilfælde er forpligtet til at underrette ansøgere og tilbudsgivere om, hvilke beslutninger der er truffet med hensyn til indgåelse af en rammeaftale, tildeling af en kontrakt eller optagelse i et dynamisk indkøbssystem.

Det følger af den gældende bestemmelse i § 171, stk. 4, nr. 1, at en ordregivers underretning i forbindel-

se med tildeling af en kontrakt til tilbudsgivere, som har afgivet et uantageligt tilbud, skal indeholde en begrundelse for, hvorfor deres tilbud er afvist.

Det følger af den gældende bestemmelse i § 171, stk. 4, nr. 2, at en ordregivers underretning i forbindelse med tildeling af kontrakt til tilbudsgivere, som har afgivet et antageligt tilbud, skal indeholde en begrundelse med tilstrækkelige oplysninger om det vindende tilbuds karakteristika og relative fordele set i forhold til det afviste tilbud. Et tilbud anses for at være antageligt, hvis det er indgivet af en tilbudsgiver, som ikke er udelukket i henhold til §§ 135-137, og som opfylder de objektive og ikke-diskriminerende kriterier for udvælgelse, og hvis tilbuddet er i overensstemmelse med de tekniske specifikationer uden at være ikke-forskriftsmæssigt eller uacceptabelt eller ikke egnet. Det vil således ikke være tilstrækkeligt, hvis ordregiveren blot oplyser resultatet af beslutningen og om fremgangsmåden ved ordregiverens beslutning. Herudover skal navnet på den vindende tilbudsgiver eller parterne i rammeaftalen oplyses. Endelig fastsætter bestemmelsens stk. 4, nr. 2, at ordregiveren skal redegøre for gennemførelsen og forløbet af forhandlinger og dialog med tilbudsgiverne.

Det følger af den foreslåede ændring i § 171, *stk. 4*, *2. pkt.,* at bortset fra ved tildeling af kontrakt på baggrund af et dynamisk indkøbssystem skal underretning om beslutninger efter stk. 1, nr. 3, være ledsaget af begrundelserne, som fremgår af stk. 4, nr. 1 og 2.

Den foreslåede ændring foretages som en følge af lovforslagets § 1, nr. 29, hvorefter en ordregiver ved beslutning om tildeling af kontrakt efter stk. 1, nr. 3, på baggrund af et dynamisk indkøbssystem, efter anmodning fra en berørt tilbudsgiver, skal angive begrundelserne, som følger af stk. 4, nr. 1 og 2. En berørt tilbudsgiver skal modtage begrundelserne senest 15 dage efter, at ordregiveren har modtaget anmodningen herom.

Til nr. 29

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 171, blev indført med henblik på at gennemføre artikel 55, stk. 1 og 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65. Det følger af § 171, at en ordregiver i visse tilfælde er forpligtet til at underrette ansøgere og tilbudsgivere om, hvilke beslutninger der er truffet med hensyn til indgåelse af en rammeaftale, tildeling af en kontrakt eller optagelse i et dynamisk indkøbssystem.

Det følger af den gældende bestemmelse i udbudslovens § 171, stk. 4, nr. 1, at en ordregivers underretning i forbindelse med tildeling af en kontrakt til tilbudsgivere, som har afgivet et uantageligt tilbud, skal indeholde en begrundelse for, hvorfor deres tilbud er afvist.

Det følger af den gældende bestemmelse i § 171, stk. 4, nr. 2, at en ordregivers underretning i forbindelse med tildeling af kontrakt til tilbudsgivere, som har afgivet et antageligt tilbud, skal indeholde en begrundelse med tilstrækkelige oplysninger om det vindende tilbuds karakteristika og relative fordele set i forhold til det afviste tilbud. Et tilbud anses for at være antageligt, hvis det er indgivet af en tilbudsgiver, som ikke er udelukket i henhold til §§ 135-137, og som opfylder de objektive og ikke-diskriminerende kriterier for udvælgelse, og hvis tilbuddet er i overensstemmelse med de tekniske specifikationer uden at være ikke-forskriftsmæssigt eller uacceptabelt eller ikke egnet. Det vil således ikke være tilstrækkeligt, hvis ordregiveren blot oplyser resultatet af beslutningen og om fremgangsmåden ved ordregiverens beslutning. Herudover skal navnet på den vindende tilbudsgiver eller parterne i rammeaftalen oplyses. Endelig fastsætter bestemmelsens stk. 4, nr. 2, at ordregiveren skal redegøre for gennemførelsen og forløbet af forhandlinger og dialog med tilbudsgiverne.

Det foreslås i § 171, at indsætte et nyt *stk. 5*, hvoraf det fremgår, at ved beslutning om tildeling af kontrakt efter stk. 1, nr. 3, på baggrund af et dynamisk indkøbssystem, skal en ordregiver, efter anmodning fra en berørt tilbudsgiver, angive begrundelserne, som følger af stk. 4, nr. 1 og 2. En berørt

tilbudsgiver skal modtage begrundelserne senest 15 dage efter, at ordregiver har modtaget anmodningen herom.

Den foreslåede ændring vil medføre, at ved beslutning om tildeling af kontrakt på baggrund af et dynamisk indkøbssystem vil berørte tilbudsgivere ikke modtage en begrundelse efter stk. 4, nr. 1 og 2, medmindre tilbudsgiverne anmoder herom. En berørt tilbudsgiver, som anmoder om en begrundelse, skal herefter modtage begrundelsen senest 15 kalenderdage efter, at ordregiveren har modtaget anmodningen herom.

Ændringen vil medføre, at en ordregiver efter anmodning fra en berørt tilbudsgiver, som har afgivet et uantageligt tilbud, skal begrunde overfor tilbudsgiveren, hvorfor tilbuddet er afvist, jf. stk. 4, nr. 1. Endvidere vil ændringen medføre, at en ordregiver efter anmodning fra en berørt tilbudsgiver, som har afgivet et antageligt tilbud, skal angive det vindende tilbuds karakteristika og fordele set i forhold til det afviste tilbud samt redegøre for gennemførelsen og forløbet af forhandlinger og dialog med tilbudsgiverne, jf. stk. 4, nr. 2.

Herudover vil ændringen medføre, at såfremt ordregiver ikke angiver en begrundelse efter stk. 4, nr. 1 og 2, vil klagefristen i Lov om Klagenævnet for Udbuds § 7, stk. 2, nr. 2, ikke aktiveres, idet denne klagefrist først begynder at løbe fra dagen efter den dag, hvor ordregiveren har underrettet de berørte tilbudsgivere om, at der er indgået en kontrakt på et dynamisk indkøbssystem, og såfremt ordregiveren har angivet en begrundelse for beslutningen. Ønsker ordregiveren at igangsætte en klagefrist, sker det ved, at ordregiveren har angivet en begrundelse for beslutningen til de berørte tilbudsgivere.

Til nr. 30

Til § 176, stk. 2

Ordregivere kan i medfør af den gældende bestemmelse i udbudslovens § 176 fastsætte særlige betingelser for gennemførelsen af en offentlig kontrakt. Betingelserne skal være forbundet med kontraktens genstand, jf. § 163, og skal anføres i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Herudover skal eventuelle særlige betingelser i kontrakten, som alle andre betingelser i et udbud af offentlige kontrakter, være i overensstemmelse med principperne i udbudslovens § 2 samt EU-retten i øvrigt.

Det fremgår blandt andet af den gældende bestemmelse, at de særlige betingelser for gennemførelsen af den offentlige kontrakt kan omfatte miljømæssige, sociale eller beskæftigelsesrelaterede hensyn. I henhold til den gældende bestemmelse vurderer ordregivere selv, om de ønsker at indføre særlige betingelser for gennemførelsen af en offentlig kontrakt eller ej.

Det følger af den foreslåede ændring af § 176, at der indsættes et nyt stykke, der bliver *stk. 2,* hvorefter ordregivere ved gennemførelsen af offentlige kontrakter, der er omfattet af bekendtgørelsen udstedt i medfør af stk. 4, skal indføre krav i kontrakten, under overholdelse af betingelserne i stk. 1, om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af de offentlige kontrakter, der er omfattet af bekendtgørelsen udstedt i medfør af stk. 4.

Det indebærer, at ordregivere under de nævnte omstændigheder i de offentlige kontrakter, der er omfattet af bestemmelsen, forpligtes til at indføre særlige betingelser i kontrakten, der forpligter kontraktparten til at anvende personer under oplæring ved gennemførelsen af kontrakten.

Med personer under oplæring menes personer under uddannelse inden for uddannelser, der er godkendt af myndigheder eller arbejdsmarkedets parter, og hvor praktik-, elev- eller lærlingeforhold indgår som del af uddannelsen, eller personer under anden oplæring. Anden oplæring kan eksempelvis være oplæring under kontraktpartens opsyn med henblik på, at personen opnår den nødvendige faglighed til efter endt oplæring at kunne varetage de pågældende opgaver selvstændigt. Det er imidlertid ikke et krav, at personen færdiggør sin oplæring i løbet af den pågældende offentlige kontrakt.

Ordregiver skal ved indførelsen af krav i henhold til den foreslåede bestemmelse sikre, at det lovligt

kan lade sig gøre at indføre krav om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af den pågældende offentlige kontrakt. En lovlig indførelse af et sådant krav kræver, at kravet angives i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale, at kravet har forbindelse med kontraktens genstand, jf. udbudslovens § 163, og at kravet overholder EU-retten i øvrigt, herunder principperne om ikke-forskelsbehandling, ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet.

Overholdelse af EU-retten indebærer i forbindelse med krav om at anvende personer under oplæring ved gennemførelsen af kontrakten, at tilbudsgiverne skal behandles lige. Alle omfattede virksomheder skal have lige adgang til offentlige kontrakter. Heri ligger bl.a., at ordregiver skal udforme krav om anvendelse personer under oplæring således, at kontraktvilkåret kan opfyldes af alle, uanset om leverandøren er en stor eller lille virksomhed, eller om der er tale om en udenlandsk eller en national økonomisk aktør.

Desuden følger det af gennemsigtighedsprincippet, at ordregiver skal sikre, at klausulen er beskrevet, så den er let at forstå for tilbudsgiverne.

Det vil være i strid med reglerne, hvis ordregiver fastsætter en kontraktklausul, hvor det vil være vanskeligere for leverandører fra andre medlemslande at overholde kravet end for danske. En kontraktklausul må heller ikke diskriminere arbejdstagere fra andre medlemslande. Der må derfor ikke stilles krav om danske elever eller elever fra danske uddannelser.

Anvendelse af lærlinge er et eksempel på, hvordan et krav om oplæring kan opfyldes. Selve kontraktvilkåret om anvendelse af personer under oplæring skal imidlertid defineres uafhængigt af de danske uddannelsesordninger. Konkret betyder det, at den pågældende uddannelsesordning, og hermed den omfattede persongruppe, skal beskrives på en sådan måde, at omfanget af uddannelsesordningen og de krav, der ligger heri, kan læses og forstås selvstændigt uden kendskab til den pågældende danske uddannelsesordning.

Ved vurderingen af om indførelse af et krav om anvendelse af personer under oplæring lovligt kan lade sig gøre, skal ordregiver også tage stilling til, om anden lovgivning kan være til hinder herfor. Det kunne eksempelvis være kommunalfuldmagtsreglerne, der i den konkrete situation kan opstille hindringer for indførelse af krav om anvendelse af personer under oplæring. Et andet eksempel på lovgivning, der kunne være til hinder for indførelsen af krav om anvendelse af personer under oplæring kunne være lovgivning, der regulerer visse offentligretlige organers aktiviteter.

Formålet med den foreslåede ændring er at understøtte uddannelse af fremtidens arbejdskraft. Ved at forpligte ordregivere til at indføre krav om anvendelse af personer under oplæring i relevante offentlige kontrakter er det målet at skabe flere sådanne lærepladser.

Den foreslåede bestemmelse forventes at medføre, at flere offentlige kontrakter end tilfældet er i dag, vil indeholde krav om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af relevante offentlige kontrakter.

Til § 176, stk. 3

Ordregivere kan i medfør af den gældende bestemmelse i udbudslovens § 176 fastsætte særlige betingelser for gennemførelsen af en offentlig kontrakt. Betingelserne skal være forbundet med kontraktens genstand, jf. § 163, og skal anføres i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Herudover skal eventuelle særlige betingelser i kontrakten, som alle andre betingelser i et udbud af offentlige kontrakter, være i overensstemmelse med principperne i udbudslovens § 2 samt EU-retten i øvrigt.

Det fremgår blandt andet af den gældende bestemmelse, at de særlige betingelser for gennemførelsen af den offentlige kontrakt kan omfatte miljømæssige, sociale eller beskæftigelsesrelaterede hensyn. I henhold til den gældende bestemmelse vurderer ordregivere selv, om de ønsker at indføre særlige betingelser for gennemførelsen af en offentlig kontrakt eller ej.

Det følger af den foreslåede ændring af § 176, at der indsættes et nyt stykke, der bliver *stk. 3,* hvorefter pligten i stk. 2 ikke finder anvendelse, når anvendelsen af personer under oplæring enten vil medføre en sikkerhedsrisiko, ikke egner sig til gennemførelse af den konkrete kontrakt eller strider imod anden lovgivning. Ordregiver vil derfor ikke være forpligtet til at indsætte krav i kontrakten om anvendelse af personer under oplæring, hvis anvendelse af en sådan person vil medføre en sikkerhedsrisiko. Sikkerhedsrisikoen kan både vedrøre selve personen under oplæring, andre personer eller risici, der ikke direkte berører personer, men som vedrører sikkerheden i andre henseender.

Ordregiver vil heller ikke være forpligtet til at anvende personer under oplæring, hvis sådanne personer ikke egner sig til gennemførelsen af den konkrete kontrakt. Det kan eksempelvis være tilfældet i situationer, hvor gennemførelsen af kontrakten ikke kræver kvalificeret arbejdskraft.

Ordregiver vil heller ikke være forpligtet til at anvende personer under oplæring, hvis dette strider imod anden lovgivning. Der kan eksempelvis være situationer, hvor arbejdsmarkedslovgivning er til hinder for anvendelsen af personer under oplæring, og i så fald viger pligten i § 176, stk. 2, for denne lovgivning.

Formålet med den foreslåede ændring er at understøtte uddannelse af fremtidens arbejdskraft. Ved at forpligte ordregivere til at indføre krav om anvendelse af personer under oplæring i relevante offentlige kontrakter er det målet at skabe flere sådanne lærepladser.

Den foreslåede bestemmelse forventes at medføre, at flere offentlige kontrakter end tilfældet er i dag, vil indeholde krav om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af relevante offentlige kontrakter. Det er forventningen, at dette medfører en stigning i den samlede mængde af personer under oplæring til gavn for uddannelsen af faglært arbejdskraft.

Til § 176, stk. 4

Ordregivere kan i medfør af den gældende bestemmelse i udbudslovens § 176 fastsætte særlige betingelser for gennemførelsen af en offentlig kontrakt. Betingelserne skal være forbundet med kontraktens genstand, jf. § 163, og skal anføres i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Herudover skal eventuelle særlige betingelser i kontrakten, som alle andre betingelser i et udbud af offentlige kontrakter, være i overensstemmelse med principperne i udbudslovens § 2 samt EU-retten i øvrigt.

Det fremgår blandt andet af den gældende bestemmelse, at de særlige betingelser for gennemførelsen af den offentlige kontrakt kan omfatte miljømæssige, sociale eller beskæftigelsesrelaterede hensyn. I henhold til den gældende bestemmelse vurderer ordregivere selv, om de ønsker at indføre særlige betingelser for gennemførelsen af en offentlig kontrakt eller ej.

Det følger af den foreslåede ændring af § 176, at der indsættes et nyt stykke, der bliver *stk. 4,* hvorefter erhvervsministeren fastsætter nærmere regler for, hvilke kontrakter der er omfattet af stk. 2. Bekendtgørelsen vil angive hvilke kontrakter, jf. stk. 2, der er omfattet af bestemmelsen. Endvidere kan bekendtgørelsen eksempelvis også fastsætte anvendelsesområdet i forhold til kontraktsum og kontraktens varighed.

Formålet med bestemmelsen er at målrette kravet mod relevante kontrakter med henblik på at opnå størst mulig effekt, og at reducere ordregiveres transaktionsomkostninger forbundet med vurderingen af, om et givent udbud er omfattet af pligten i § 176, stk. 2, eller ej.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at transaktionsomkostningerne forbundet med, at ordregiver vurderer, om et givet udbud er omfattet af pligten i § 176, stk. 2, reduceres.

Til nr. 31

§ 179 gennemfører udbudsdirektivets artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra a. § 179 indebærer, at ændringer der foretages i et kontraktforløb som følge af klare, præcise og entydige klausuler, der fremgår af udbudsmaterialet, ikke skal anses for ændringer af grundlæggende elementer. En sådan klausul kan f.eks. indføres i udbudsmaterialets udkast til kontrakt. Disse ændringer anses som ændringer i medfør

af kontrakten og ikke ændringer af kontrakten. Betingelsen om, at ændringsklausuler skal være klare, præcise og entydige er indført for ikke at give ordregiveren et ubetinget frit valg med hensyn til, hvilke ændringer, der kan foretages i en offentlig kontrakt. Hermed menes, at en klausul ikke må medføre tvivl om, i hvilke situationer den kan finde anvendelse samt rækkevidden af de ændringer, der kan foretages på baggrund af klausulen. En ændringsklausul vil være klar, præcis og entydig, hvis leverandørerne kan støtte ret på klausulen ved en domstol, voldgift eller lignende. Sådanne ændringsklausuler kan i henhold til udbudsdirektivets betragtning nr. 111 f.eks. omfatte prisindeksering og produktudskiftning, eksempelvis med henblik på sikring af, at produkter, der skal leveres over en længere periode er tidssvarende i forhold til udviklingen på markedet. En ændringsklausul kan eksempelvis gå ud på, at leverandøren kan udskifte et produkt, såfremt det ikke længere markedsføres, eller markedsføres i en ny og mere miljøvenlig udgave eller i øvrigt markedsføres i en forbedret udgave, herunder som følge af nye branchestandarder. Herudover kan en ændringsklausul indebære, at sortimentet kan udvides med nye produkter f.eks., hvor de gamle endnu ikke er udfaset. En sådan klausul skal dog entydigt fastlægge, hvilke krav det nye produkt skal opfylde. Ændringsklausulerne må dog ikke forandre kontraktens eller rammeaftalens overordnede karakter. Hermed menes, at ændringen ikke må medføre, at kontrakten henvender sig til et helt andet marked i forhold til den oprindelige udbudsprocedure.

Det følger af den foreslåede ændring af § 179, at det indsættes som *stk. 2,* at ændringer af en kontrakt eller en rammeaftale, der opfylder betingelserne i stk. 1, kan omfatte:

1. Prisindeksering.
2. Udskiftning af kommunikationsudstyr, der f.eks. leveres over en given periode, så det fortsat er egnet, også i tilfælde af skiftende kommunikationsprotokoller eller andre teknologiske ændringer.
3. Imødekommelse af tekniske vanskeligheder, der er opstået under drift eller vedligeholdelse.

Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke på den nuværende retsstilling, men er indsat for at fremhæve de muligheder, der eksplicit fremgår af betragtning 111 i direktivet. Baggrunden for forslaget er et ønske om særlig tydeliggørelse heraf fremsat i forbindelse med evalueringen af udbudsloven. Reglerne er som hidtil i vidt omfang en kodificering af gældende ret, som er fastslået ved retspraksis fra EU-domstolen. EU-Domstolen har fastslået, at principperne om ligebehandling og gennemsigtighed rækker ind i kontraktforholdet, og sætter grænser for, hvilke ændringer ordregiver og leverandør kan foretage i kontrakten. Det skyldes, at ændringer efter omstændighederne kan anses for indgåelse af en ny udbudspligtig kontrakt. § 179 indebærer, at ændringer der foretages i et kontraktforløb som følge af klare, præcise og entydige klausuler, og som fremgik af udbudsmaterialet, ikke skal anses for ændringer af grundlæggende elementer. En sådan klausul kan f.eks. indføres i udbudsmaterialets udkast til kontrakt. Disse ændringer anses som ændringer i medfør af kontrakten og ikke ændringer af kontrakten. Betingelsen om, at ændringsklausuler skal være klare, præcise og entydige er indført for ikke at give ordregiveren et ubetinget frit valg med hensyn til, hvilke ændringer, der kan foretages i en offentlig kontrakt. Hermed menes, at en klausul ikke må medføre tvivl om, i hvilke situationer den kan finde anvendelse samt rækkevidden af de ændringer, der kan foretages på baggrund af klausulen.

Sådanne ændringsklausuler kan i henhold til direktivets betragtning nr. 111 f.eks. omfatte prisindeksering og produktudskiftning, eksempelvis med henblik på sikring af, at produkter, der skal leveres over en længere periode er tidssvarende i forhold til udviklingen på markedet. En ændringsklausul kan eksempelvis gå ud på, at leverandøren kan udskifte et produkt, såfremt det ikke længere markedsføres, eller markedsføres i en ny og mere miljøvenlig udgave eller i øvrigt markedsføres i en forbedret udgave, herunder som følge af nye branchestandarder. Herudover kan en ændringsklausul indebære, at sortimentet kan udvides med nye produkter f.eks., hvor de gamle endnu ikke er udfaset. En sådan klausul skal dog entydigt fastlægge, hvilke krav det nye produkt skal opfylde. Ændringsklausulerne må dog ikke forandre kontraktens eller rammeaftalens overordnede karakter. Hermed menes, at ændringen ikke må medføre, at kontrakten henvender sig til et helt andet marked i forhold til den oprindelige udbudsprocedure.

Til nr. 32

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 185, stk. 1 medfører, at ordregiveren kan bringe en offentlig kontrakt til ophør, hvis ordregiveren bliver bekendt med, at betingelserne i stk. 1, nr. 1-3, er til stede. Der er ikke krav om, at situationen i stk. 1, nr. 1, er konstateret af Klagenævnet for Udbud. Hvis ordregiveren vurderer, at kontrakten har været underlagt en ændring af grundlæggende elementer, der ville have krævet en ny udbudsprocedure, kan kontrakten bringes til ophør med hjemmel i denne bestemmelse. Ordregiverens opsigelse kan dog påklages til de almindelige domstole, hvis den pågældende leverandør mener, at det er uberettiget.

Udbudslovens § 185, stk. 1, nr. 2, indebærer, at ordregiveren kan bringe en offentlig kontrakt til ophør, hvis leverandøren var omfattet af en af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137 på tidspunktet for tildelingen af kontrakten, hvorefter leverandøren skulle have været udelukket fra udbudsproceduren. Dette skal forstås således, at hvis leverandøren på tidspunktet for tildeling af kontrakten var omfattet af obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135 samt § 136, kan en offentlig kontrakt bringes til ophør.

Derudover kan den offentlige kontrakt bringes til ophør, hvis ordregiveren har anført, at en ansøger eller tilbudsgiver vil blive udelukket, hvis de er omfattet af de situationer nævnt i § 137, stk. 1. Hvis det viser sig, at den vindende tilbudsgiver på tidspunktet for tildeling af kontrakten var omfattet af en udelukkelsesgrund, jf. §§ 135-137, kan ordregiveren alene bringe kontrakten til ophør, hvis ordregiveren har meddelt den vindende tilbudsgiver, at denne er omfattet af en udelukkelsesgrund, og at tilbudsgiveren ikke inden en af ordregiveren fastsat passende frist, har forelagt tilstrækkelig dokumentation, der viser tilbudsgiverens pålidelighed, jf. § 138, stk. 2. Det vil sige, at den vindende tilbudsgiver ikke mister sin mulighed for at vise, at der er foretaget tilstrækkelig dokumentation af pålidelighed, selvom udelukkelsesgrunden først konstateres, efter kontrakten er indgået.

§ 185, stk. 1, nr. 3, indebærer, at den offentlige kontrakt kan bringes til ophør, når det viser sig, at kontrakten ikke skulle have været tildelt leverandøren på grund af en alvorlig overtrædelse af forpligtelserne i henhold til traktaterne og direktivet, der er fastslået af EU-Domstolen i forbindelse med en procedure efter artikel 258 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Bestemmelsen har ingen betydning for parternes eventuelle erstatningsansvar som følge af kontraktens ophør i medfør af denne bestemmelse. Spørgsmål om erstatning afgøres efter dansk rets almindelige regler herom.

Det følger af den foreslåede ændring af § 185, *stk. 1, nr. 2,* i udbudsloven, at ordet »eller« udgår. Dette er en nødvendig konsekvensændring i medfør af dette lovforslags § 1, nr. 33. Med forslagets § 1, nr. 33 foreslås det at indføre et nyt nummer efter § 185, stk. 1, nr. 2, hvilket medfører behov for at ændre ordlyden af § 185, stk. 1, nr. 2 således, at sætningskæden i § 185, stk. 1, nr. 1-4 bliver sproglig korrekt.

Den foreslåede ændring er udelukkende af lovteknisk karakter.

Til nr. 33

Den gældende bestemmelse i udbudslovens § 185, stk. 1 medfører, at ordregiveren kan bringe en offentlig kontrakt til ophør, hvis ordregiveren bliver bekendt med, at betingelserne i stk. 1, nr. 1-3, er til stede. Der er ikke krav om, at situationen i stk. 1, nr. 1, er konstateret af Klagenævnet for Udbud. Hvis ordregiveren vurderer, at kontrakten har været underlagt en ændring af grundlæggende elementer, der ville have krævet en ny udbudsprocedure, kan kontrakten bringes til ophør med hjemmel i denne bestemmelse. Ordregiverens opsigelse kan dog påklages til de almindelige domstole, hvis den pågældende leverandør mener, at det er uberettiget.

§ 185, stk. 1, nr. 2, indebærer, at ordregiveren kan bringe en offentlig kontrakt til ophør, hvis leverandøren var omfattet af en af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137 på tidspunktet for tildelingen af kontrakten, hvorefter leverandøren skulle have været udelukket fra udbudsproceduren. §§ 135-137 skal forstås således, at hvis leverandøren på tidspunktet for tildeling af kontrakten var omfattet af obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1 eller 3, samt § 136, nr. 1-3, kan en offentlig kontrakt bringes til

ophør. Derudover kan den offentlige kontrakt bringes til ophør, hvis ordregiveren har anført, at en ansøger eller tilbudsgiver vil blive udelukket, hvis de er omfattet af de situationer nævnt i § 137, stk. 1, nr. 1-7.

Hvis det viser sig, at den vindende tilbudsgiver på tidspunktet for tildeling af kontrakten var omfattet af en udelukkelsesgrund, jf. § 135, stk. 1 eller 3, samt § 136, nr. 1-3, eller, hvis relevant § 137, stk. 1, nr. 1-7, kan ordregiveren alene bringe kontrakten til ophør, hvis ordregiveren har meddelt den vindende tilbudsgiver, at denne er omfattet af en udelukkelsesgrund, og at tilbudsgiveren ikke inden en af ordregiveren fastsat passende frist, har forelagt tilstrækkelig dokumentation, der viser tilbudsgiverens pålidelighed, jf. § 138, stk. 2. Det vil sige, at den vindende tilbudsgiver ikke mister sin mulighed for at vise, at der er foretaget en self-cleaning, selvom udelukkelsesgrunden først konstateres, efter kontrakten er indgået.

§ 185, stk. 1, nr. 3, indebærer, at den offentlige kontrakt kan bringes til ophør, når det viser sig, at kontrakten ikke skulle have været tildelt leverandøren på grund af en alvorlig overtrædelse af forpligtelserne i henhold til traktaterne og direktivet, der er fastslået af EU-Domstolen i forbindelse med en procedure efter artikel 258 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Bestemmelsen har ingen betydning for parternes eventuelle erstatningsansvar som følge af kontraktens ophør i medfør af denne bestemmelse. Spørgsmål om erstatning afgøres efter dansk rets almindelige regler herom.

Det følger af den foreslåede ændring af § 185, *stk. 1,* at der indsættes et nyt nummer efter nr. 2, hvorefter ordregiveren kan bringe en kontrakt eller rammeaftale til ophør, når leverandøren i løbet af kontraktens eller rammeaftalens løbetid bliver omfattet af en af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137 og ikke på tilstrækkelig vis kan dokumentere sin pålidelighed i medfør af § 138. Den foreslåede ændring skal forstås således, at hvis leverandøren under en offentlig kontrakts løbetid bliver omfattet af obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1 eller 3, samt § 136, kan den offentlige kontrakt bringes til ophør. Det gælder tilsvarende for den situation, hvor ordregiveren har anført, at en ansøger eller tilbudsgiver vil blive udelukket, hvis de er omfattet af de situationer nævnt i § 137, stk. 1.

Hvis en leverandør under en offentlig kontrakts løbetid bliver omfattet af en udelukkelsesgrund, jf. § 135, stk. 1 eller 3, samt § 136, eller, hvis relevant § 137, stk. 1, kan ordregiveren alene bringe kontrakten til ophør, hvis ordregiveren har meddelt leverandøren, at denne er omfattet af en udelukkelsesgrund, og at tilbudsgiveren ikke er i stand til at forelægge tilstrækkelig dokumentation, der viser tilbudsgiverens pålidelighed, jf. § 138. Det vil sige, at leverandøren ikke mister sin mulighed for at vise, at der er foretaget en self-cleaning, selvom leverandøren først bliver omfattet af udelukkelsesgrunden efter kontrakten er indgået.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre klarhed om ordregivernes mulighed for at bringe en offentlig kontrakt til ophør, når leverandøren bliver omfattet af en udelukkelsesgrund i løbet af kontraktens eller rammeaftalens løbetid. Bestemmelsen forventes også at medføre en større agtpågivenhed hos virksomheder, der handler med offentlige ordregivere i forhold til overholdelsen af gældende regler og forpligtelser i lovgivningen.

Til nr. 34

Den gældende bestemmelse i § 194, stk. 1, fastsætter hjemmel til at fastsætte regler om brug af elektronisk kommunikation. Artikel 22 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65, fastsætter, at al kommunikation og informationsudveksling skal gennemføres elektronisk.

Det følger af den foreslåede ændring af § 194, *stk. 1*, at erhvervsministeren kan fastsætte regler om hvordan elektroniske udbud skal gennemføres, herunder regler om brug af en bestemt elektronisk løsning til afgivelse af tilbud.

Formålet med ændringerne er, at der skabes et grundlag for at fastsætte nærmere regler f.eks. med

henblik på implementering af EU-skabeloner (e-forms) i Danmark, og at gennemførelsen af elektronisk udbud generelt sker på en måde, hvorved f.eks. transaktionsomkostningerne minimeres og regelefterlevelsen øges. Hvis det viser sig hensigtsmæssigt, kan dette udgøre etableringen af en fælles elektronisk platform, som alle ordregivere som udgangspunkt forpligtes til at anvende.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at der kan udformes nærmere regler om, hvor og hvordan der skal ske afgivelse af tilbud, hvordan data skal udveksles mv. Dette kan eksempelvis ske ved regler om brug af en bestemt elektronisk platform til afgivelse af tilbud, hvis det viser sig som den mest hensigtsmæssige løsning.

Den elektroniske kommunikation, herunder den eventuelle udformning af en bestemt elektronisk løsning, kan påvirke tilbudsgivernes incitament til deltagelse i udbud. En nærmere regulering af en elektronisk løsning i forbindelse med afgivelse af tilbud kan medvirke til at sikre, at der sker færre fejl i tilbud, hvilket kan have positive effekter på konkurrencen. Som følge heraf kan regler om gennemførelsen af elektronisk udbud, herunder angående brugen af en bestemt elektronisk løsning medvirke til at sikre, at der i forbindelse med udbud sker færre fejl og en proces, hvor transaktionsomkostningerne minimeres. Dette kan gå ud over, hvad der er direkte knyttet til e-forms. Eksempelvis kan det indføres, at ordregiveres pligt i henhold til udbudslovens § 49, stk. 2 til at angive baggrund for manglende opdeling i særskilte delkontrakter, skal angives i et obligatorisk felt i forbindelse med gennemførelse af elekronisk udbud. Herved kan udbud ikke offentliggøres med manglende udfyldelse af det pågældende felt, og risikoen for fejl i forhold til § 49, stk. 2 fjernes.

Til nr. 35

Offentlige ordregivere kan i medfør af gældende ret fastsætte krav og kriterier, som har til formål at varetage andre hensyn end rent økonomiske, eksempelvis miljø- eller klimahensyn. Kravene og kriterierne skal være forbundet med kontraktens genstand og skal anføres i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Herudover skal kravene og kriterierne være i overensstemmelse med principperne i udbudslovens § 2 samt EU-retten i øvrigt.

I henhold til de gældende bestemmelser i udbudsloven vurderer ordregivere selv, hvilke krav og kriterier de ønsker at stille i sit udbudsmateriale. Det er således op til ordregiverne at vurdere, om og hvordan de ønsker at varetage miljøhensyn i forbindelse med gennemførelsen af udbuddet. Såfremt der med relation til den udbudte opgave følger miljø- eller klimakrav af anden lovgivning, vil disse krav være gældende, uanset hvad der fremgår af udbudsbekendtgørelsen eller et udbudsmateriale.

Det følger af den foreslåede ændring af § 194, at der indsættes et nyt stykke, der bliver *stk. 4,* hvorefter erhvervsministeren gives hjemmel til at fastsætte regler om, at ordregivere, som i forbindelse med gennemførelsen af udbud efter udbudsloven, ikke inddrager miljø- eller klimahensyn, skal oplyse om baggrunden herfor i sit udbudsmateriale.

Bestemmelsen vil medføre en hjemmel til et såkaldt ”køb grønt eller forklar”-princip, hvilket indebærer, at erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler for, hvilke konkrete miljø- eller klimahensyn ordregiverne skal oplyse baggrunden for ikke at have inddraget i sine indkøb. Disse regler kan omfatte en præcisering af, hvilke krav, ordregiveren kan stille eller forklare, hvorfor de ikke stilles, samt hvilke udbud, der er omfattet af det pågældende ”køb grønt eller forklar”-princip. Der er ikke noget til hinder for, at erhvervsministeren fastsætter regler, der indebærer, at definitionen af et grønt udbud afhænger af karakteren af kontraktens genstand i udbuddet. Det vil fortsat være op til ordregivere at beslutte, hvad der købes, om der varetages grønne hensyn og om de pågældende grønne krav efterleves. Vælger ordregivere ikke at købe grønt, skal baggrunden for denne beslutning fremgå af udbudsmaterialet.

Hensigten med at fastsætte en hjemmel til at udstede regler frem for at fastsætte selve reglen i loven er, at hjemlen f.eks. kan benyttes til at understøtte en dynamisk udvikling af grønne krav i udbud i takt med,

at der bliver bedre muligheder for at købe grønt. Ved at øge kravene gradvist, kan der formentlig sikres en tættere forbindelse mellem kravene og markedets evne til at levere løsninger.

Det følger af den foreslåede bestemmelse, som tilføjer § 13 a i lov om Klagenævnet for Udbud, jf. lovbekendtgørelse nr. 593 af 2. juni 2016, at Klagenævnet for Udbud, efter påstand fra klager, kan pålægge ordregivere, som er en del af den offentlige forvaltning, og som ikke er etableret på privatretligt grundlag, en økonomisk sanktion på 1 pct. af værdien af den udbudte kontrakt eller rammeaftale, dog maksimalt 100.000 kr., for overtrædelse af regler udstedt i henhold til udbudslovens § 194, stk. 4.

Det følger endvidere af den foreslåede bestemmelse, som tilføjer § 13 b i lov om Klagenævnet for Udbud, jf. lovbekendtgørelse nr. 593 af 2. juni 2016, at ordregiver, efter påstand fra klager, kan straffes med bøde, for overtrædelse af regler udstedt i henhold til udbudslovens § 194, stk. 4.

Til § 2

Til nr. 1

Til § 13 a

Der findes ingen bestemmelser i lov om Klagenævnet for Udbud, der sanktionerer overtrædelsen af de bestemmelser og regler, som opregnes i den foreslåede bestemmelse. De nuværende reaktions- og sanktionsmuligheder er reguleret i lovens kapitel 5, hvor bestemmelserne i § 19 regulerer muligheden for at pålægge ordregiver en økonomisk sanktion.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *§ 13 a, stk. 1*, at Klagenævnet for Udbud, efter påstand fra klageren pålægger ordregiver, som er en del af den offentlige forvaltning, og som ikke er etableret på privatretligt grundlag, en økonomisk sanktion på 1 pct. af værdien af den udbudte kontrakt eller rammeaftale, dog maksimalt 100.000 kr., for overtrædelser af de bestemmelser, som er oplistet i bestemmelsens nr. 1 og 2.

Formålet med sanktioneringen af overtrædelser af bestemmelsen nævnt i *nr. 1*, er at sikre overholdelse af udbudslovens § 49, stk. 2, hvorved ordregivere i udbudsmaterialet skal angive en begrundelse for, at en samlet kontrakt eller rammeaftale ikke er opdelt i mindre delkontrakter, hvilket kan være til fordel for små- og mellemstore virksomheder.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at håndhævelsen af § 49, stk. 2, styrkes. Således indføres der en sanktion, når ordregivere ikke udfylder en begrundelse i udbudsmaterialet for manglende opdeling af den samlede kontrakt eller rammeaftale. § 49, stk. 2, skal sikre, at ordregivere overvejer, hvorvidt kontrakter eller rammeaftaler skal opdeles i mindre dele. Indførelsen af en sanktion medvirker til, at ordregivere foretager denne vurdering. Klagenævnet for Udbud tillægges kompetencen til at pålægge økonomisk sanktion, når en ordregiver, der er en del af den offentlige forvaltning, ikke i udbudsmaterialet har anført en begrundelse i henhold til § 49, stk. 2.

Formålet med sanktioneringen af overtrædelser af bestemmelsen nævnt i *nr. 2*, er at sikre overholdelse af de regler, som er udstedt i medfør af udbudslovens foreslåede § 194, stk. 4, eller den foreslåede § 16 a i tilbudsloven, hvorefter ordregiver i forbindelse med gennemførelsen af udbud skal inddrage miljø- eller klimahensyn eller i sit udbudsmateriale oplyse om baggrunden for, at sådanne hensyn ikke inddrages. Således indføres der en sanktion, når ordregivere ikke udfylder en begrundelse i udbudsmaterialet for, hvorfor der ikke inddrages miljø- eller klimahensyn. De regler, som udstedes i medfør af henholdsvis udbudslovens § 194, stk. 4, og tilbudslovens § 16 a, skal sikre, at ordregivere overvejer, om det er muligt at varetage miljø- eller klimahensyn i forbindelse med gennemførelsen af udbuddet. Indførelsen af en sanktion medvirker til, at ordregivere foretager denne vurdering. Klagenævnet for Udbud tillægges kompetencen til at pålægge økonomisk sanktion, når en ordregiver, der er en del af den offentlige forvaltning, i udbudsmaterialet har undladt at oplyse om baggrunden for, at der ikke inddrages miljø- eller klimahensyn.

Kompetencen til at sanktionere overtrædelsen af de omfattede bestemmelser er dermed et supplement til de øvrige reaktions- og sanktionsmuligheder i kapitel 5 i lov om Klagenævnet for Udbud. Den økonomiske sanktion fastsættes til 1 pct. af værdien af den udbudte kontrakt eller rammeaftale, dog maksimalt 100.000 kr. Værdien af den udbudte kontrakt eller rammeaftale baseres på den anslåede værdi af kontrakten eller rammeaftalen, der er fastsat på baggrund af udbudslovens §§ 29-38, eventuelt korrigeret for indkomne priser og på baggrund af bekendtgørelse om indgåede kontrakter.

Til § 13 b

Den foreslåede bestemmelse indfører flere tilfælde, hvor en privat ordregiver kan pålægges en bøde, og supplerer de sanktionsmuligheder, som findes i kapitel 5 i lov om Klagenævnet for Udbud, herunder i særdeleshed § 20.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *§ 13 b, stk. 1*, at den ordregiver, der ikke er omfattet af forslagets § 13 a, og som har overtrådt de i bestemmelsen opregnede regler, efter påstand fra klageren kan straffes med bøde.

Efter bestemmelsen kan bøde anvendes som sanktion for overtrædelse af de angivne bestemmelser over for private ordregivere, dvs. ordregivere, der ikke er omfattet af forslagets § 13 a. Den foreslåede bestemmelse medfører således, at de offentlige og private ordregivere sanktioneres på samme måde ved overtrædelse af de regler, som er opregnet i den foreslåede bestemmelse.

Baggrunden for at indføre bøde og ikke en økonomisk sanktion for de private ordregivere følger den ordning, som findes i lov om Klagenævnet for Udbuds §§ 19 og 20, og de dertilhørende bagvedliggende hensyn. Der henvises til de relevante lovbemærkninger hertil.

Det foreslås i *stk. 1*, at bødeansvar kan pålægges i de tilfælde, hvor Klagenævnet for Udbud vurderer, at en privat ordregiver har overtrådt en af de bestemmelser, som er opregnet i den foreslåede bestemmelse, men ikke har kompetence til at pålægge en økonomisk sanktion, fordi ordregiveren ikke er omfattet af den foreslåede § 13 a.

Formålet med sanktioneringen af overtrædelser af bestemmelsen nævnt i *nr. 1*, er at sikre overholdelse af udbudslovens § 49, stk. 2, hvorved ordregivere i udbudsmaterialet skal angive en begrundelse for, at en samlet kontrakt eller rammeaftale ikke er opdelt i mindre delkontrakter, hvilket kan være til fordel for små- og mellemstore virksomheder.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at håndhævelsen af § 49, stk. 2, styrkes. Således indføres der en sanktion, når ordregivere ikke udfylder en begrundelse i udbudsmaterialet for manglende opdeling af den samlede kontrakt eller rammeaftale. § 49, stk. 2, skal sikre, at ordregivere overvejer, hvorvidt kontrakter eller rammeaftaler skal opdeles i mindre dele. Indførelsen af en sanktion medvirker til, at ordregivere foretager denne vurdering.

Formålet med sanktioneringen af overtrædelser af bestemmelsen nævnt i *nr. 2*, er at sikre overholdelse af de regler, som er udstedt i medfør af udbudslovens foreslåede § 194, stk. 4, eller den foreslåede § 16 a i tilbudsloven, hvorefter ordregiver i forbindelse med gennemførelsen af udbud skal inddrage miljø- eller klimahensyn eller i sit udbudsmateriale oplyse om baggrunden for, at sådanne hensyn ikke inddrages. Således indføres der en sanktion, når ordregivere ikke udfylder en begrundelse i udbudsmaterialet for, hvorfor der ikke inddrages miljø- eller klimahensyn. De regler, som udstedes i medfør af henholdsvis udbudslovens § 194, stk. 4, og tilbudslovens § 16 a, skal sikre, at ordregivere overvejer, om det er muligt at varetage miljø- eller klimahensyn i forbindelse med gennemførelsen af udbuddet. Indførelsen af en sanktion medvirker til, at ordregivere foretager denne vurdering.

Stk. 2 angiver, at Klagenævnet for Udbud indgiver politianmeldelse, når ordregiver skal sanktioneres i medfør af den foreslåede bestemmelses stk. 1. Anklagemyndigheden forventes at være den samme som ved pålæg af bøde efter § 20 i lov om Klagenævnet for Udbud. Klagenævnet skal i politianmeldelsen vedlægge Klagenævnets afgørelse om, hvilke regler der er overtrådt.

Anklagemyndigheden foretager en selvstændig vurdering af sagen og kan i et bødeforlæg tilkendegive over for ordregiveren, at sagen kan afgøres uden retssag ved vedtagelsen af et bødeforelæg efter reglerne herom i retsplejeloven. Ved anvendelse af bødeforlæg forudsættes størrelsen af bøden beregnet i overensstemmelse med bemærkningerne til lovforslagets § 13 a. Anklagemyndigheden forventes at orientere Klagenævnet om bødeforlæggets størrelse. I de tilfælde, hvor ordregiveren ikke vedtager bødeforlægget, anlægger anklagemyndigheden sag ved domstolene. Når anklagemyndigheden anlægger sagen ved domstolene, forventes anklagemyndigheden at underrette Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Klagenævnet herom.

Til § 3

Til nr. 1

Det følger af den foreslåede ændring, at overskriften før § 7 ændres til *"oplæringskrav"* i stedet for "adgangen til at være til stede ved åbningen af licitationsbuddene".

Formålet med ændringen er at sikre sammenhængen med indholdet af § 7, som det fremgår af dette lovforslags § 3, nr. 2.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at indholdet af § 7 tydeliggøres, hvorved ordregivere ved gennemførelsen af offentlige kontrakter skal indføre krav i kontrakten, om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af de offentlige kontrakter.

Til nr. 2

Til § 7, stk. 1

Det nuværende indhold af § 7 er et krav om, at tilbuddene ved en licitation skal åbnes på licitationsstedet på et forud fastsat tidspunkt, samt at de bydende er berettiget til at være til stede ved åbningen af tilbuddene og til at blive bekendt med budsummer og eventuelle forbehold. Dette indhold af bestemmelsen er utidssvarende, hvilket der er kommet særlig opmærksomhed på i forbindelse med afholdelse af licitationer i Covid-19 perioden. Kravet om tilstedeværelse er fortolket således, at det skal ske i form af fysisk fremmøde. Med ændringen vil der ikke længere være nærmere regler i loven for, hvordan åbningen af tilbud skal foregå.

Det følger af den foreslåede ændring af *§ 7*, at den tidligere ordlyd erstattes, således at ordregivere ved gennemførelsen af offentlige kontrakter skal indføre krav i kontrakten om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af de offentlige kontrakter, når følgende krav er opfyldt:

1) Den offentlige bygge- og anlægskontrakt udføres i Danmark.

2) Den offentlige bygge- og anlægskontrakt har en varighed på minimum 6 måneder fra kontraktunderskrivelse til levering.

3) Den offentlige bygge- og anlægskontrakt har en kontraktværdi på minimum 5 mio. kr.

Det indebærer, at ordregivere under de nævnte omstændigheder i de offentlige kontrakter, der er omfattet af bestemmelsen, forpligtes til at indføre særlige betingelser i kontrakten, der forpligter kontraktparten til at anvende personer under oplæring ved gennemførelsen af kontrakten. Som følge af den nye bestemmelse ophæves kravet om, at tilbud i forbindelse med en licitation skulle åbnes på licitationsstedet på et forud fastsat tidspunkt, samt at de bydende var berettiget til at være til stede ved åbningen af tilbuddene og til at blive bekendt med budsummer og eventuelle forbehold.

Oplæringskravet angår krav om brug af personer under oplæring i forbindelse med bygge- og anlægskontrakter omfattet af tilbudsloven. Med personer under oplæring menes personer under uddannelse inden for uddannelser, der er godkendt af myndigheder eller arbejdsmarkedets parter, og hvor praktik-, elev- eller lærlingeforhold indgår som del af uddannelsen, eller personer under anden oplæring. Anden oplæ-

ring kan eksempelvis være oplæring under kontraktpartens opsyn med henblik på, at personen opnår den nødvendige faglighed til efter endt oplæring at kunne varetage de pågældende opgaver selvstændigt. Det er imidlertid ikke et krav, at personen færdiggør sin oplæring i løbet af den pågældende offentlige kontrakt.

Ordregiver skal ved indførelsen af krav i henhold til den foreslåede bestemmelse sikre, at det lovligt kan lade sig gøre at indføre krav om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af den pågældende offentlige kontrakt.

Desuden følger det af gennemsigtighedsprincippet, at ordregiver skal sikre, at klausulen er beskrevet, så den er let at forstå for tilbudsgiverne.

Såfremt bygge- og anlægskontrakter har en klar grænseoverskridende interesse, kan der ikke fastsættes en kontraktklausul, hvor det vil være vanskeligere for leverandører fra andre medlemslande at overholde kravet end for danske. En kontraktklausul må heller ikke diskriminere arbejdstagere fra andre medlemslande. Der må derfor ikke stilles krav om danske elever eller elever fra danske uddannelser.

Anvendelse af lærlinge er et eksempel på, hvordan et krav om oplæring kan opfyldes. Selve kontraktvilkåret om anvendelse af personer under oplæring skal imidlertid defineres uafhængigt af de danske uddannelsesordninger. Konkret betyder det, at den pågældende uddannelsesordning, og hermed den omfattede persongruppe, skal beskrives på en sådan måde, at omfanget af uddannelsesordningen og de krav, der ligger heri, kan læses og forstås selvstændigt uden kendskab til den pågældende danske uddannelsesordning.

Ved vurderingen af om indførelse af et krav om anvendelse af personer under oplæring lovligt kan lade sig gøre, skal ordregiver også tage stilling til, om anden lovgivning kan være til hinder herfor. Det kunne eksempelvis være kommunalfuldmagtsreglerne, der i den konkrete situation kan opstille hindringer for indførelse af krav om anvendelse af personer under oplæring. Et andet eksempel på lovgivning, der kunne være til hinder for indførelsen af krav om anvendelse af personer under oplæring kunne være lovgivning, der regulerer visse offentligretlige organers aktiviteter.

Formålet med den foreslåede ændring er at understøtte uddannelse af fremtidens arbejdskraft. Ved at forpligte ordregivere til at indføre krav om anvendelse af personer under oplæring i relevante offentlige kontrakter er det målet at skabe flere sådanne lærepladser.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets forventes at medføre, at flere offentlige kontrakter end tilfældet er i dag, vil indeholde krav om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af relevante offentlige kontrakter.

Til § 7, stk. 2

Det følger af den foreslåede ændring af *§ 7*, at den tidligere ordlyd erstattes, således at ordregivere ved gennemførelsen af offentlige kontrakter skal indføre krav i kontrakten, om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af de offentlige kontrakter.

Det indebærer, at ordregivere under de nævnte omstændigheder i de offentlige kontrakter, der er omfattet af bestemmelsen, forpligtes til at indføre særlige betingelser i kontrakten, der forpligter kontraktparten til at anvende personer under oplæring ved gennemførelsen af kontrakten. Som følge af den nye bestemmelse ophæves kravet om, at tilbud i forbindelse med en licitation skulle åbnes på licitationsstedet på et forud fastsat tidspunkt, samt at de bydende var berettiget til at være til stede ved åbningen af tilbuddene og til at blive bekendt med budsummer og eventuelle forbehold.

Oplæringskravet angår krav om brug af personer under oplæring i forbindelse med bygge- og anlægskontrakter omfattet af tilbudsloven. Med personer under oplæring menes personer, der opererer under kontraktpartens opsyn med henblik på, at personen opnår den nødvendige faglighed til efter endt oplæring

at kunne varetage de pågældende opgaver selvstændigt. Det er imidlertid ikke et krav, at personen færdiggør sin oplæring i løbet af den pågældende offentlige kontrakt.

Ordregiver skal ved indførelsen af krav i henhold til den foreslåede bestemmelse sikre, at det lovligt kan lade sig gøre at indføre krav om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af den pågældende offentlige kontrakt.

Desuden skal ordregiver sikre, at klausulen er beskrevet, så den er let at forstå for tilbudsgiverne.

Såfremt bygge- og anlægskontrakter har en klar grænseoverskridende interesse, kan der ikke fastsættes en kontraktklausul, hvor det vil være vanskeligere for leverandører fra andre medlemslande at overholde kravet end for danske. En kontraktklausul må heller ikke diskriminere arbejdstagere fra andre medlemslande. Der må derfor ikke stilles krav om danske elever eller elever fra danske uddannelser. Leverandøren skal frit kunne ansætte personer under oplæring fra ethvert EU/EØS-land, som er omfattet af en uddannelsesordning svarende til den ordning, som søges fremmet med klausulen.

Et kontraktvilkår om anvendelse af personer under oplæring skal defineres uafhængigt af de danske uddannelsesordninger. Konkret betyder det, at den pågældende uddannelsesordning, og hermed den omfattede persongruppe, skal beskrives på en sådan måde, at omfanget af uddannelsesordningen og de krav, der ligger heri, kan læses og forstås selvstændigt uden kendskab til den pågældende danske uddannelsesordning.

Ved vurderingen af om indførelse af et krav om anvendelse af personer under oplæring lovligt kan lade sig gøre, skal ordregiver også tage stilling til, om anden lovgivning kan være til hinder herfor. Det kunne eksempelvis være kommunalfuldmagtsreglerne, der i den konkrete situation kan opstille hindringer for indførelse af krav om anvendelse af personer under oplæring. Et andet eksempel på lovgivning, der kunne være til hinder for indførelsen af krav om anvendelse af personer under oplæring kunne være lovgivning, der regulerer visse offentligretlige organers aktiviteter.

Det følger af den foreslåede affattelse af § 7, at der indsættes et *stk. 2,* hvorefter pligten i stk. 1 ikke finder anvendelse, når anvendelsen af personer under oplæring enten vil medføre en sikkerhedsrisiko, ikke egner sig til gennemførelse af den konkrete kontrakt eller strider imod anden lovgivning. Ordregiver vil derfor ikke være forpligtet til at indsætte krav i kontrakten om anvendelse af personer under oplæring, hvis anvendelse af en sådan person vil medføre en sikkerhedsrisiko. Sikkerhedsrisikoen kan både vedrøre selve personen under oplæring, andre personer eller risici, der ikke direkte berører personer, men som vedrører sikkerheden i andre henseender.

Ordregiver vil heller ikke være forpligtet til at anvende personer under oplæring, hvis sådanne personer ikke egner sig til gennemførelsen af den konkrete kontrakt. Det kan eksempelvis være tilfældet i situationer, hvor gennemførelsen af kontrakten ikke kræver faglært arbejdskraft.

Ordregiver vil heller ikke være forpligtet til at anvende personer under oplæring, hvis dette strider imod anden lovgivning. Der kan eksempelvis være situationer, hvor arbejdsmarkedslovgivning er til hinder for anvendelsen af personer under oplæring og i så fald viger pligten i § 176, stk. 2 for denne lovgivning.

Formålet med den foreslåede ændring er at understøtte uddannelse af fremtidens arbejdskraft. Ved at forpligte ordregivere til at indføre krav om anvendelse af personer under oplæring i relevante offentlige kontrakter er det målet at skabe flere sådanne lærepladser.

Den foreslåede bestemmelse forventes at medføre, at flere offentlige kontrakter end tilfældet er i dag, vil indeholde krav om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af relevante offentlige kontrakter.

Til nr. 3

Det følger af den foreslåede ændring, at der i overskriften til afsnit III indsættes ”bemyndigelsesbestemmelser” så overskriften lyder ”Klage, bemyndigelsesbestemmelser og ikrafttræden mv.”.

Formålet med ændringen er at sikre sammenhængen med indholdet af § 16 a, som det fremgår af dette lovforslags § 3, nr. 5.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at indholdet af kapitel 7 a, herunder § 16 a tydeliggøres, hvorved erhvervsministeren gives hjemmel til at fastsætte regler om, at ordregivere, som i forbindelse med gennemførelsen af udbud efter tilbudsloven ikke inddrager miljø- eller klimahensyn, skal oplyse om baggrunden herfor i sit udbudsmateriale.

Til nr. 4

Det følger af den foreslåede indsættelse, at der indsættes et nyt kapitel 7 a med overskriften "bemyndigelsesbestemmelser" i afsnit III efter kapitel 7 i tilbudsloven.

Formålet med ændringen er at sikre sammenhængen med indholdet af § 16 a, som det fremgår af dette lovforslags § 3, nr. 5.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at indholdet af § 16 a tydeliggøres, hvorved erhvervsministeren gives hjemmel til at fastsætte regler om, at ordregivere, som i forbindelse med gennemførelsen af udbud efter tilbudsloven ikke inddrager miljø- eller klimahensyn, skal oplyse om baggrunden herfor i sit udbudsmateriale.

Til nr. 5

Offentlige ordregivere kan i medfør af gældende ret fastsætte krav og kriterier, som har til formål at varetage miljø- og klimahensyn i forbindelse med bygge- og anlægskontrakter omfattet af tilbudsloven. Kravene skal anføres i udbudsmaterialet og skal være beskrevet, så de er lette at forstå for tilbudsgiverne.

I henhold til de gældende bestemmelser i tilbudsloven vurderer ordregivere selv, hvilke krav og kriterier de ønsker at stille i sit udbudsmateriale. Det er således op til ordregiverne at vurdere, om og hvordan de ønsker at varetage miljø- og klimahensyn i forbindelse med gennemførelsen af bygge- og anlægskontrakter omfattet af tilbudsloven. Såfremt der, med relation til den udbudte kontrakt, følger miljø- eller klimakrav af anden lovgivning, vil disse krav være gældende, uanset hvad der fremgår af udbudsmaterialet.

Såfremt bygge- og anlægskontrakter har en klar grænseoverskridende interesse, kan der ikke fastsættes krav og kriterier, hvor det vil være vanskeligere for leverandører fra andre medlemslande at overholde kravet end for danske. Der må heller ikke stilles krav eller kriterier, som ikke er knyttet til kontraktens genstand.

Det følger af den foreslåede indsættelse af § 16 a, at erhvervsministeren gives hjemmel til at fastsætte regler om, at ordregivere, som i forbindelse med gennemførelsen af udbud efter tilbudsloven ikke inddrager miljø- eller klimahensyn, skal oplyse om baggrunden herfor i sit udbudsmateriale.

Formålet med ændringen er at understøtte, at de offentlige indkøb efter tilbudsloven kan bidrage til den grønne omstilling. Ændringen giver mulighed for, at erhvervsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om, at ordregivere skal forklare, hvis der ikke inddrages miljø- eller klimahensyn i forbindelse med gennemførelsen af deres udbud. Med "miljø- eller klimahensyn" forstås, at der i forbindelse med udbuddet stilles krav, der understøtter statens reduktionsmål for klimaaftrykket af det offentliges indkøb eller andre relevante krav, der kan fremme grønne offentlige indkøb.

Bestemmelsen vil medføre en hjemmel til et såkaldt "køb grønt eller forklar"-princip, hvilket indebærer, at erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler for, hvilke konkrete miljø- eller klimahensyn ordregiverne skal oplyse baggrunden for ikke at have inddraget i sine indkøb. Disse regler kan omfatte en præcisering af, hvilke grønne krav, ordregiveren kan stille eller forklare, hvorfor de ikke stilles, samt hvilke udbud, der er omfattet af det pågældende "køb grønt eller forklar"-princip. Der er ikke noget til hinder for, at erhvervsministeren fastsætter regler, der indebærer forskellige grønne krav afhængig af

karakteren af kontraktens genstand i udbuddet. Det vil fortsat være op til ordregivere at beslutte hvad der købes, om der varetages grønne hensyn og om de pågældende grønne krav efterleves. Vælger ordregivere ikke at købe grønt, skal baggrunden for denne beslutning fremgå af udbudsmaterialet.

Hensigten med at fastsætte en hjemmel til at udstede regler frem for at fastsætte selve reglen i loven er, at hjemlen f.eks. kan benyttes til at understøtte en dynamisk udvikling af grønne krav i udbud i takt med, at der bliver bedre muligheder for at købe grønt. Ved at øge kravene gradvist, kan der formentlig sikres en tættere forbindelse mellem kravene og markedets evne til at levere løsninger.

Det følger af den foreslåede bestemmelse, som tilføjer § 13 a i lov om Klagenævnet for Udbud, jf. lovbekendtgørelse nr. 593 af 2. juni 2016, at Klagenævnet for Udbud, efter påstand fra klager, kan pålægge ordregivere, som er en del af den offentlige forvaltning, og som ikke er etableret på privatretligt grundlag, en økonomisk sanktion på 1 pct. af værdien af den udbudte kontrakt eller rammeaftale, dog maksimalt 100.000 kr., for overtrædelse af regler udstedt i henhold til tilbudslovens § 16 a.

Det følger endvidere af den foreslåede bestemmelse, som tilføjer § 13 b i lov om Klagenævnet for Udbud, jf. lovbekendtgørelse nr. 593 af 2. juni 2016, at ordregiver, efter påstand fra klager, kan straffes med bøde, for overtrædelse af regler udstedt i henhold til tilbudslovens § 16 a.

Til § 4

Det foreslås i *stk. 1,* at loven træder i kraft den 1. juli 2022, jf. dog stk. 2.

Det foreslås i *stk. 2,* at § 1, nr. 22, træder i kraft den 1. januar 2023.

Det foreslås i *stk. 3,* at § 1, nr. 1-21, og nr. 23-35, § 2 og § 3 ikke finder anvendelse på udbud, hvor udbudsbekendtgørelsen i henhold til udbudslovens § 128 er offentliggjort inden den 1. juli 2022. For sådanne udbud finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Det foreslås i *stk. 4,* at § 1, nr. 22, ikke finder anvendelse på udbud, hvor udbudsbekendtgørelsen i henhold til udbudslovens § 128 er offentliggjort inden den 1. januar 2023. For sådanne udbud finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Også ved brug af rammeaftaler vil det være tidspunktet for udbudsbekendtgørelsens offentliggørelse, der er afgørende, således at direkte tildeling og genåbning af konkurrencen gennemføres efter de hidtil gældende regler, når rammeaftalen er indgået på baggrund af en udbudsbekendtgørelse, der er offentliggjort inden henholdsvis den 1. juli 2022 og 1. januar 2023.

Annullerer en ordregiver et udbud, som er iværksat inden lovens ikrafttrædelse, for derefter at genudbyde kontrakten efter lovens ikrafttræden, finder denne lov anvendelse på genudbuddet.

Lovforslaget gælder ikke for Færøerne og Grønland, da udbudsloven, lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter og lov om Klagenævnet for Udbud ikke gælder for Færøerne og Grønland.

2) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I udbudsloven, lov nr. 1564 af 15. december 2015, som ændret ved lov nr. 204 af 5. marts 2019 og ved lov nr. 1251 af 30. november 2019, foretages følgende ændringer:

---

1. Efter § 5 indsættes i *kapitel 1:*

»**§ 5 a.** For tilbud eller oplysninger fra tilbud afgivet i henhold til procedurer efter denne lov, lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, bekendtgørelse om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester, bekendtgørelse om tildeling af koncessionskontrakter og bekendtgørelse om ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet gælder retten til aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen alene for den, der har retlig interesse i at indgive en klage til Klagenævnet for Udbud vedrørende den sag, som aktindsigtsanmodningen vedrører, og for massemedier.

---

§ 5 b. Statslige, regionale og kommunale ordregivere kan etablere samarbejder, jf. § 15, som et led i kontrollen med overholdelsen af kontraktuelle forpligtelser.

§ 8. ---

Stk. 2. Uanset stk. 1 kan en ordregiver tildele en delkontrakt uden at følge reglerne i afsnit II eller III, når den anslåede værdi eksklusive moms af den pågældende delkontrakt er under 595.832 kr. eksklusive moms for varer eller tjenesteydelser eller under 7.447.900 kr. eksklusive moms for bygge- og anlægsarbejder, jf. dog § 9. Den samlede værdi af delkontrakter, der tildeles uden anvendelse af afsnit II eller III, må dog ikke overstige 20 pct. af den samlede værdi af alle delkontrakter, som det påtænkte arbejde, det påtænkte køb af

2. *§ 8, stk. 2* affattes således:

»*Stk. 2.* Uanset stk. 1 kan en ordregiver tildele en delkontrakt uden at følge reglerne i afsnit II eller III, når følgende betingelser er opfyldt:

1) Den anslåede værdi eksklusiv moms af den pågældende delkontrakt er under 596.408 kr. eksklusiv moms for varer og tjenesteydelser eller under 7.455.100 kr. eksklusiv moms for bygge- og anlægsarbejder, jf. dog § 9.

2) Den samlede værdi af delkontrakter, der tildeles uden anvendelse af afsnit II eller III ikke

ensartede varer eller den påtænkte levering af tjenesteydelser er opdelt i.

overstiger 20 pct. af den samlede værdi af alle delkontrakter, som det påtænkte arbejde, det påtænkte køb af ensartede varer eller den påtænkte levering af tjenesteydelser er opdelt i.«.

§ 25. En ordregiver skal tildele kontrakter, der vedrører en kombination af bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer, efter de regler, der gælder for den type ydelse, der udgør kontraktens hovedformål, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. En ordregiver skal tildele en kontrakt efter de regler, der gælder for den type ydelse, der har den højeste værdi, når kontrakten vedrører både tjenesteydelser omfattet af afsnit III og andre tjenesteydelser. Det samme gælder for kontrakter, der både vedrører tjenesteydelser og varer.

3. I *§ 25, stk. 1,* indsættes efter »bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer,«: »der er omfattet af lovens afsnit II eller III,«

4. I *§ 25, stk. 2, 1. pkt.,* ændres »III og andre tjenesteydelser« til: »II og III«

§ 26. Vedrører en kontrakt både ydelser, der er omfattet af loven, og ydelser, der ikke er omfattet af loven, og er kontrakten ikke omfattet af §§ 27 eller 28, kan en ordregiver tildele særskilte kontrakter for særskilte dele af indkøbet, hvis indkøbet objektivt kan adskilles.

Stk. 2 ---

Stk. 3. Tildeler ordregiveren en samlet kontrakt, finder denne lov anvendelse for den samlede kontrakt, hvis den anslåede værdi af den del af kontrakten, der er omfattet af loven, overstiger de gældende tærskelværdier uanset værdien af de dele, der ikke er omfattet af loven.

Stk. 4 ---

5. I *§ 26, stk. 1,* ændres »der er omfattet af loven, og ydelser, der ikke er omfattet af loven« til: »der er omfattet af lovens afsnit II eller III, og ydelser, der ikke er omfattet af lovens afsnit II eller III«

6. I *§ 26, stk. 3,* ændres »finder denne lov« til: »finder lovens afsnit II eller III«, »der er omfattet af loven« ændres til: »der er omfattet af lovens afsnit II eller III« og »der ikke er omfattet af loven« ændres til: »der ikke er omfattet af lovens afsnit II eller III«

7. I *§ 26,* indsættes som *stk. 5*:

»Stk. 5. Stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse vedrørende kontrakter, der både omfatter ydelser omfattet af lovens afsnit IV og ydelser omfattet af lovens afsnit V, dog således at når en del af en kontrakt har klar grænseoverskridende interesse, finder lovens afsnit IV anvendelse for hele kontrakten, når der tildeles en samlet kontrakt. For en kontrakt der udelukkende omfatter ydelser omfattet af lovens afsnit IV eller afsnit V og ydelser omfattet af lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, finder § 25, stk. 1, anvendelse, dog således at afsnit IV finder anvendelse for den samlede kontrakt, uan-

set værdien af de dele, der er omfattet af lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, når den samlede kontrakt indeholder ydelser omfattet af afsnit IV og kontrakten objektivt kan adskilles. Derudover vil lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter finde anvendelse for den samlede kontrakt, uanset værdien af de dele, der er omfattet af lovens afsnit V, når den samlede kontrakt indeholder ydelser omfattet af lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter og kontrakten objektivt kan adskilles.«

§ 61. En ordregiver kan anvende udbud med forhandling i følgende tilfælde:

1) Ved bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der opfylder et eller flere af følgende kriterier:

Litra a-b) ---

Litra c) kontrakten kan på grund af særlige omstændigheder med hensyn til dens art, kompleksitet eller de retlige og finansielle forhold eller risici i forbindelse hermed ikke tildeles uden forudgående forhandling, eller

Litra d) ---

8. I *§ 61, stk. 1, nr. 1, litra c,* og *§ 67, stk. 1, nr. 1, litra c,* indsættes efter »finansielle forhold eller risici i forbindelse hermed«: », herunder et behov for tilpasning af tilbuddene til kontraktens særlige omstændigheder,«

§67. En ordregiver kan anvende udbud med forhandling i følgende tilfælde:

1) Ved bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der opfylder et eller flere af følgende kriterier:

Litra a-b) ---

Litra c) kontrakten kan på grund af særlige omstændigheder med hensyn til dens art, kompleksitet eller de retlige og finansielle forhold eller risici i forbindelse hermed ikke tildeles uden forudgående forhandling, eller

Litra d) ---

§ 61. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Når en ordregiver udnytter muligheden i stk. 1, nr. 2, er ordregiveren ikke forpligtet til at offentliggøre en udbudsbekendtgørelse, når al-

9. I *§ 61, stk. 4,* og *§ 67, stk. 4,* ændres »når alle tilbudsgiverne« til: »når proceduren omfatter alle de tilbudsgivere, og kun dem, der«

le tilbudsgiverne under det forudgående offentlige eller begrænsede udbud har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, og hvis de alle opfylder kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

10. I *§ 61, stk. 4,* og i *§ 67, stk. 4,* ændres », og hvis de alle« til: »samt«

§ 67. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Når en ordregiver udnytter muligheden i stk. 1, nr. 2, er ordregiveren ikke forpligtet til at offentliggøre en udbudsbekendtgørelse, når alle tilbudsgiverne under det forudgående offentlige eller begrænsede udbud har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, og hvis de alle opfylder kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

§ 66. En ordregiver skal forhandle med tilbudsgiverne om de indledende og alle efterfølgende tilbud, medmindre ordregiveren har forbeholdt sig ret til at tildele kontrakten på grundlag af det indledende tilbud.

Stk. 2-7. ---

11. I *§ 66, stk. 1,* indsættes efter »det indledende tilbud«: », eller ordregiveren har besluttet at udvælge tilbudsgivere til forhandling på baggrund af det indledende tilbud«

§ 70. ---

Stk. 2. Dialogen kan vedrøre alle aspekter af udbuddet, men må ikke medføre ændringer i grundlæggende elementer, herunder mindstekrav og kriterier for tildeling.

Stk. 3-6. ---

12. I *§ 70, stk. 2,* og *§ 72, stk. 3,* udgår », herunder mindstekrav og kriterier for tildeling«

§ 72. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Forhandlinger i henhold til stk. 2 må ikke medføre, at der foretages ændringer i grundlæggende elementer, herunder mindstekrav og kriterier for tildeling.

§ 100. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. En ordregiver skal tildele kontrakten på grundlag af de kriterier for tildeling, der er fastsat i udbudsmaterialet for rammeaftalen, jf. § 162.

13. I *§ 100, stk. 3,* ændres »jf. § 162« til: »jf. §§ 161-165«

§ 106. En ordregiver kan kræve, at deltagere i et dynamisk indkøbssystem inden for 5 arbejdsdage fra anmodning herom indsender et nyt og ajourført fælles europæisk udbudsdokument, jf. § 148, stk. 1. Ordregiveren kan på ethvert tidspunkt i løbet af det dynamiske indkøbssystems løbetid kræve, at deltagerne fremlægger dokumentation, jf. § 152, for, at deltagerne ikke er omfattet af en udelukkelsesgrund, jf. §§ 135-137, og at deltagerne opfylder minimumskravene til egnethed, jf. §§ 140-143.

Stk. 2. ---

14. I *§ 106, stk. 1, 2. pkt.,* ændres »jf. § 152« til: »jf. § 151, stk. 2«

Adgang til supplerende oplysninger

15. *Overskriften* før § 134 affattes således:

»*Supplerende oplysninger og ændringer af udbudsmaterialet*«

§ 134. En ordregiver skal senest 6 dage før udløbet af fristen for afgivelse af ansøgning eller tilbud meddele eventuelle supplerende oplysninger om udbudsmaterialet og supplerende dokumenter, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Ved offentligt udbud, begrænset udbud og udbud med forhandling efter hasteproceduren, jf. § 57, stk. 5, § 59, stk. 3, § 60, stk. 6, § 63, stk. 2, jf. § 59, stk. 3, og § 65, stk. 2, jf. § 60, stk. 6, skal ordregiveren meddele supplerende oplysninger om udbudsmaterialet og supplerende dokumenter senest 4 dage før udløbet af fristen for afgivelse af ansøgning eller tilbud.

16. I *§ 134,* indsættes før stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 1.* En ordregiver kan foretage ændringer af udbudsmateriale, når følgende krav er overholdt:

1) Ændringerne offentliggøres på passende vis.

2) Meddelelse om ændringen sker under overholdelse af tidsfristerne for supplerende oplysninger, jf. stk. 2 og 3.

3) Ændringerne udgør ikke ændringer af grundlæggende elementer, jf. § 24, nr. 37.«

Stk. 1 og 2 bliver herefter stk. 2 og 3.

---

17. Efter § 134 indsættes efter overskriften før § 135:

»**§ 134 a.** En ordregiver skal udelukke en ansøger eller tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret i et land, der er optaget på EU-listen over ikkesamarbejdsvillige skattejurisdiktioner og ikke har tiltrådt WTO's Government Procurement Agreement eller øvrige handelsaftaler, der forpligter Danmark til at åbne markedet for offentlige kontrakter for tilbudsgivere etableret i det pågældende land.

Stk. 2. § 135, stk. 6, finder tilsvarende anvendelse på situationer omfattet af stk. 1.«

§ 136. En ordregiver skal udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure,

når ordregiveren kan påvise, at

Nr. 1 ---

2) en konkurrencefordrejning som omhandlet i § 39 som følge af den forudgående inddragelse af de økonomiske aktører i forberedelsen af udbudsproceduren i forhold til det pågældende udbud ikke kan afhjælpes med mindre indgribende foranstaltninger eller

3) ansøgeren eller tilbudsgiveren i det pågældende udbud har givet groft urigtige oplysninger, har tilbageholdt oplysninger eller ikke er i stand til at fremsende supplerende dokumenter vedrørende udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, og, hvis det er relevant, i § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, de fastsatte minimumskrav til egnethed i §§ 140-144 eller udvælgelsen i § 145.

§ 137. En ordregiver skal anføre i udbudsbekendtgørelsen, hvis en ansøger eller en tilbudsgiver vil blive udelukket fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis

Nr. 1-2. ---

3) ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet,

Nr. 4-7. ---

§ 138. En ordregiver kan ikke udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der har fremlagt tilstrækkelig dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er pålidelig, selv om den pågældende er omfattet af en eller flere af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137.

Stk. 2-5. ---

18. I *§ 136, nr. 2,* ændres »foranstaltninger eller« til: »foranstaltninger,«

19. I *§ 136, nr. 3,* ændres »udvælgelsen i § 145.« til: »udvælgelsen i § 145 eller«

20. I *§ 136* indsættes som *nr. 4*:

»4) ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet.«

21. *§ 137, stk. 1*, *nr. 3,* ophæves.

Nr. 4-7 bliver herefter nr. 3-6.

22. I *§ 138, stk. 1,* indsættes efter 1. pkt. som *andet pkt.:*

»Til vurdering af en økonomisk aktørs dokumentation af pålidelighed skal ordregiveren indhente en vejledende udtalelse hos Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.«

Stk. 6. Når udelukkelsesperioden ikke er fastsat ved endelig dom, jf. stk. 4, skal ordregiveren udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra at deltage i udbudsprocedurer i 4 år fra datoen for endelig dom eller vedtaget bødeforlæg for handlinger omfattet af § 135, stk. 1. Ansøgere eller tilbudsgivere, der kan dokumentere deres pålidelighed i henhold til stk. 1-3, kan ikke udelukkes.

23. I *§ 138, stk. 6,* ændres »4 år« til: »5 år«

Stk. 7. Når udelukkelsesperioden ikke er fastsat ved endelig dom, jf. stk. 4, kan ordregiveren ikke udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra at deltage i udbudsprocedurer i mere end 2 år fra datoen for den relevante hændelse eller handling omfattet af § 136, nr. 3, og § 137, stk. 1, nr. 1-6. Ansøgere eller tilbudsgivere, der kan dokumentere deres pålidelighed i henhold til stk. 1-3, kan ikke udelukkes.

24. I *§ 138, stk. 7,* ændres »2 år« til: »3 år«

25. I *§ 138, stk. 7,* ændres »§ 136, nr. 3« til: »§ 136, nr. 3-4« og »§ 137, stk. 1, nr. 1-6« ændres til: »§ 137, stk. 1, nr. 1-5«

§ 145. ---

Stk. 2. Er der flere ansøgere, som opfylder minimumskravene til egnethed i henhold til § 140, og som ikke er omfattet af udelukkelsesgrunde, jf. §§ 135-137, end antallet af ansøgere, som ordregiveren opfordrer til at afgive tilbud, skal ordregiveren foretage udvælgelsen på baggrund af objektive og ikkediskriminerende kriterier.

Stk. 3-4. ---

26. I *§ 145, stk. 2,* indsættes som *2. og 3. pkt.:*

»Såfremt en ordregiver anvender omsætning som udvælgelseskriterium, må ordregiveren ikke lægge vægt på den del af en ansøgers omsætning pr. år, som er højere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten. Undtagelsen i § 142, stk. 2, 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse, når ordregiver anvender omsætning som udvælgelseskriterium.«

§ 152. ---

Stk. 2-3. ---

27. I *§ 152* indsættes som *stk. 4* og *5:*

»Stk. 4. Ansøgere og tilbudsgivere, der er optaget på en officiel liste over godkendte økonomiske aktører, jf. § 156, kan for hver kontrakt forelægge ordregiveren et certifikat for optagelse udstedt af den kompetente myndighed. Dette certifikat træder i stedet for dokumentationen, der er nævnt i §§ 153-155, 157 og 158. Første og andet pkt. finder tilsvarende anvendelse for certifikater for optagelse på andre medlemsstaters officielle lister over godkendte økonomiske aktører, der kun kan accepteres fra ansøgere og tilbudsgivere, der er etableret i den medlemsstat, som fører den officielle liste.

§ 171. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. En ordregiver skal i underretninger om beslutninger som nævnt i stk. 1, nr. 3, angive, hvornår standstillperioden udløber, jf. § 3 i lov om Klagenævnet for Udbud. Beslutningerne skal være ledsaget af følgende begrundelser:

Stk. 5-6. ---

§ 176. En ordregiver kan fastsætte særlige betingelser for gennemførelsen af en kontrakt. Betingelserne skal være forbundet med kontraktens genstand, jf. § 163, og skal anføres i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Betingelserne kan omfatte økonomiske, innovationsrelaterede, miljømæssige, sociale eller beskæftigelsesrelaterede hensyn.

Stk. 5. Erhvervsstyrelsen opkræver gebyr som betaling for serviceattester. Erhvervsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om gebyrets størrelse.«

28. I *§ 171, stk. 4, 2. pkt.,* ændres: »Beslutningerne skal være ledsaget af følgende begrundelser« til: »Bortset fra ved tildeling af kontrakt på baggrund af et dynamisk indkøbssystem, skal beslutningerne være ledsaget af følgende begrundelser«

29. I *§ 171* indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»*Stk. 5.* Ved beslutning om tildeling af kontrakt efter stk. 1, nr. 3, på baggrund af et dynamisk indkøbssystem, angiver en ordregiver, efter anmodning fra en berørt tilbudsgiver, begrundelserne i stk. 4, nr. 1 og 2. En berørt tilbudsgiver skal modtage begrundelserne senest 15 dage efter, at ordregiveren har modtaget anmodningen herom.«

Stk. 5 og 6 bliver herefter stk. 6 og 7.

30. I *§ 176* indsættes som *stk. 2, 3* og *4:*

»*Stk. 2.* Ordregivere skal, under overholdelse af betingelserne i stk. 1, indføre krav i kontrakten om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af de offentlige kontrakter, der er omfattet af regler udstedt i medfør af stk. 4, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Pligten i stk. 2 finder ikke anvendelse, når anvendelsen af personer under oplæring

1) medfører en sikkerhedsrisiko,

2) ikke egner sig til gennemførelse af kontrakten eller

3) strider mod anden lovgivning.

Stk. 4. Erhvervsministeren fastsætter nærmere regler om, hvilke kontrakter, der er omfattet af stk. 2.«

§ 179. Ændringer af en kontrakt eller en rammeaftale, der er forudset i udbudsmaterialet i klare, præcise og entydige klausuler, betragtes ikke som ændringer af grundlæggende elementer. Klausulerne skal fastsætte omfanget og arten af eventuelle ændringer eller ændringsmuligheder og betingelserne for deres anvendelse og må ikke ændre kontraktens eller rammeaftalens overordnede karakter.

31. I *§ 179* indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Ændringer af en kontrakt eller en rammeaftale, der opfylder betingelserne i stk. 1, kan omfatte:

1) Prisindeksering.

2) Udskiftning af kommunikationsudstyr, der f.eks. leveres over en given periode, så det fortsat er egnet, også i tilfælde af skiftende kommunikationsprotokoller eller andre teknologiske ændringer.

3) Imødekommelse af tekniske vanskeligheder, der er opstået under drift eller vedligeholdelse.«

§ 185. ---

Nr. 1. ---

Nr. 2. leverandøren var omfattet af en af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137 på tidspunktet for tildelingen af kontrakten, hvorefter leverandøren skulle have været udelukket fra udbudsproceduren, eller

32. I *§ 185, stk. 1, nr. 2,* udgår »eller«

33. I *§ 185, stk. 1,* indsættes efter nr. 2 som nyt nummer:

»3) leverandøren i løbet af kontraktens eller rammeaftalens løbetid bliver omfattet af en af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137 og ikke kan dokumentere sin pålidelighed i medfør af § 138, eller«

Nr. 3 bliver herefter nr. 4.

Nr. 3. ---

Stk. 2. ---

§ 194. Erhvervs- og vækstministeren fastsætter regler om brug af elektroniske kommunikationsmidler i forbindelse med informationsudveksling i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør af denne lov.

Stk. 2-3. ---

34. I *§ 194, stk. 1*, indsættes efter »i medfør af denne lov«: », samt regler om hvordan elektroniske udbud skal gennemføres, herunder regler om brug af en bestemt elektronisk løsning til afgivelse af tilbud.«

35. I *§ 194,* indsættes som *stk. 4:*

»*Stk. 4.* Erhvervsministeren kan fastsætte regler om, at ordregivere, som i forbindelse med gennemførelsen af udbud efter denne lov ikke inddrager miljø- eller klimahensyn, skal oplyse om baggrunden herfor i sit udbudsmateriale.«

§ 2

I lov om Klagenævnet for Udbud, jf. lovbekendtgørelse nr. 593 af 2. juni 2016 foretages følgende ændring:

---

1. Efter § 13 indsættes:

»**§ 13 a.** Efter påstand fra klageren pålægger Klagenævnet for Udbud ordregiver, som er en del af den offentlige forvaltning, og som ikke er etableret på privatretligt grundlag, en økonomisk sanktion på 1 pct. af værdien af den udbudte kontrakt eller rammeaftale, dog maksimalt 100.000 kr., for overtrædelse af:

1) Udbudslovens § 49, stk. 2, ved i udbudsmaterialet at have undladt at angive en baggrund for, at ordregiver ikke har udbudt en samlet kontrakt eller rammeaftale i særskilte delkontrakter.

2) Regler udstedt i henhold til udbudslovens § 194, stk. 4, eller § 16 a i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter.

---

§ 13 b. Efter påstand fra klageren straffes med bøde den ordregiver, der ikke er omfattet af § 13 a, og som har overtrådt:

1) Udbudslovens § 49, stk. 2, ved i udbudsmaterialet at have undladt at angive en baggrund for, at ordregiver ikke har udbudt en samlet kontrakt eller rammeaftale i særskilte delkontrakter.

2) Regler udstedt i henhold til udbudslovens § 194, stk. 4, eller § 16 a i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter.

Stk. 2. Klagenævnet for Udbud indgiver politianmeldelse, når ordregiver skal sanktioneres i medfør af stk. 1.«

§ 3

I lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007 med senere ændringer, foretages følgende ændring:

1. *Overskriften* før § 7 affattes således:

Adgangen til at være til stede ved åbningen af licitationsbuddene

§ 7. Ved en licitation åbnes tilbuddene på licitationsstedet på et forud fastsat tidspunkt. De bydende er berettiget til at være til stede ved åbningen af tilbuddene og til at blive bekendt med budsummer og eventuelle forbehold.

Afsnit III
Klage og ikrafttræden m.v.

»Oplæringskrav«

2. *§ 7* affattes således:

»Ordregivere skal indføre krav i kontrakten, om anvendelse af personer under oplæring ved gennemførelsen af offentlige kontrakter, når følgende krav er opfyldt, jf. dog stk. 2:

1) Den offentlige bygge- og anlægskontrakt udføres i Danmark.

2) Den offentlige bygge- og anlægskontrakt har en varighed på minimum 6 måneder fra kontraktunderskrivelse til levering.

3) Den offentlige bygge- og anlægskontrakt har en kontraktværdi på minimum 5 mio. kr.

Stk. 2. Pligten i stk. 1 finder ikke anvendelse, når anvendelsen af personer under oplæring

1) medfører en sikkerhedsrisiko,

2) ikke egner sig til gennemførelse af kontrakten eller strider mod anden lovgivning.«

3. I *overskriften* til afsnit III indsættes efter »Klage«: », bemyndigelsesbestemmelser«

4. Efter kapitel 7 indsættes:

»Kapitel 7 a

Bemyndigelsesbestemmelser«

5. Efter § 16 indsættes i *kapitel 7 a:*

»**§ 16 a.** Erhvervsministeren kan fastsætte regler om, at ordregivere, som i forbindelse med gennemførelsen af udbud efter denne lov ikke inddrager miljø- eller klimahensyn, skal oplyse om baggrunden herfor i sit udbudsmateriale.«